

UNECE
EKONOMSKA KOMISIJA UN ZA EVROPU

Konferencija evropskih statističara
MAPA PUTA ZA STATISTIKU ZA
CILJEVE ODRŽIVOG RAZVOJA

Ujedinjeni narodi
New York i Geneva, 2017.

Napomena

Prezentacija materijala i oznake koje se koriste u ovoj publikaciji ne podrazumijevaju izraz bilo kakvog mišljenja Sekretarijata Ujedinjenih naroda u vezi pravnog statusa svake zemlje, teritorije, grada ili područja ili njenih vlasti ili u vezi s razgraničenjem granice ili graničnih linija.

UNITED NATIONS PUBLICATION
Sales No. E.17.II.E.22
ISBN 978-92-1-117143-3 eISBN 978-92-1-362841-6

Copyright © United Nations, 2017
Sva prava zadržana

Publikacija Ujedinjenih naroda koju izdaje
Ekonomiska komisija za Evropu

Prijevod
Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Objava

Upravljačka grupa Konferencije evropskih statističara (CES) pripremila je publikaciju za statistiku održivog razvoja. Članovi Upravljačke grupe su iz sljedećih zemalja: Benjamin Rothen (potpredsjedavajući, Švicarska) i Jennifer Park (potpredsjedavajući, SAD); Cara Williams (Kanada); Niels Ploug i Maciej Truszczynski (Danska); Claire Plateau (Francuska); Fabienne Middeke, Annette Pfeiffer i Maria Joao Santos (Njemačka); Marina Gandolfo (Italija); Kanykey Orozbaeva (Kirgistan); Enrique Ordaz López (Meksiko); Ala Negruta (Republika Moldavija); Gerard Eding (Nizozemska); Denise Brown (Novi Zeland), Renata Bielak (Poljska); Natalia Ignatova (Ruska Federacija); Viveka Palm i Sara Frankl (Švedska); Esengül Tanrikulu i Övünç Uysal (Turska); Joanne Evans (Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske); Marleen De Smedt, Fritz Gebhard, Anton Steurer i Nicola Massarelli (Eurostat); Marco Mira d’Ercole i Simon Scott (OECD); Lidia Bratanova, Tiina Luige i Gady Saiovici (UNECE). UNECE je osigurao sekretarijat za rad grupe.

Na pojedinim poglavljima su radili sljedeći članovi: Poglavlje I – Tiina Luige i Gady Saiovici; Poglavlje II – Benjamin Rothen i Jennifer Park; Poglavlje III – Jennifer Park; Poglavlje IV – Claire Plateau i Maciej Truszczynski; Poglavlje V – Natalia Ignatova i Gerard Eding; Poglavlje VI – Renata Bielak i Enrique Ordaz López; Poglavlje VII – Benjamin Rothen i Tiina Luige; Poglavlje VIII – Annette Pfeiffer i Maria Joao Santos.

Članovi Konferencije evropskih statističara i njenog Biroa su dali korisne komentare tokom procesa izrade Mape puta. Svoj doprinos u uređivanju publikacije dao je Robert Smith (Midsummer Analytics, Kanada), a Assel Zhabagina u konačnoj provjeri publikacije.

Informacije o provođenju Mape puta nalaze se na Wikipedija stranicama o statistici za SDG ([https:// statswiki.unece.org/display/SFSDG](https://statswiki.unece.org/display/SFSDG)), koju je postavio Gady Saiovici (UNECE), uz doprinos Assel Zhabagina. Članovi Upravljačke grupe i nekoliko nacionalnih statističkih institucija osigurali su informacije za Wikipediju.

SADRŽAJ

I REZIME	7
A. Uspostavljanje nacionalnih mehanizama za saradnju (Dio III).....	7
B. Procjena spremnosti da se osiguraju podaci za globalne SDG indikatore (Dio IV).....	8
C. Razvijanje regionalnih, nacionalnih i podnacionalnih indikatora (Dio V).....	8
D. Pružanje podataka o globalnim SDG indikatorima (Dio VI).....	9
E. Izgradnja statističkih kapaciteta za statistiku za SDG (Dio VII).....	9
F. Komunikacija i diseminacija statističkih podataka o SDG (Dio VIII)	9
II UVOD.....	11
A. Mandat	11
B. Ciljevi i pristup	11
III USPOSTAVLJANJE NACIONALNIH MEHANIZAMA ZA SARADNJU	13
A. Uloga nacionalnih institucija za statistiku	13
B. Neophodan dijalog sa kreatorima politike.....	13
C. Institucionalni aranžmani za dostavljanje podataka o SDG indikatorima	14
D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Uspostavljanje saradnje	15
E. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Uspostavljanje saradnje	15
IV PROCJENA SPREMNOSTI ZEMALJA DA DOSTAVLJAJU PODATKE O GLOBALNIM SDG INDIKATORIMA	16
A. Identifikacija proizvođača podataka i izvora podataka.....	16
B. Identifikacija nedostataka u podacima i metodologiji i konceptualna pitanja.....	17
C. Rješavanje pitanja koja se odnose na razvrstavanje (dezagregaciju) podataka.....	17
D. Preporuke za nacionalne institucije za statistiku – Procjena spremnosti	18
E. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Procjena spremnosti	19
V RAZVOJ REGIONALNIH, NACIONALNIH I PODNACIONALNIH INDIKATORA	20
A. Odlučivanje o nacionalnim indikatorima	20
C. Diseminacija i objavljivanje.....	23
D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Nacionalni i podnacionalni indikatori	24
E. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Nacionalni i podnacionalni indikatori	24
VI PRUŽANJE PODATAKA O GLOBALNIM INDIKATORIMA SDG	25
A. Nacionalni mehanizmi za dostavljanje podataka o SDG	26
B. Modeli protoka podataka	27
C. Saradnja sa međunarodnim organizacijama	33
D. Specijalne situacije kod pružanja podataka	34
E. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Osigurati podatke o globalnim indikatorima SDG.....	35
F. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Pružanje podataka za globalne indikatore SDG	35
VII IZGRADNJA KAPACITETA ZA STATISTIKU ZA SDG	36
A. Iskustva iz Milenijumskih ciljeva razvoja.....	37
B. Strategija izgradnje kapaciteta na nacionalnom nivou	38
C. Postojeće strukture i mehanizmi.....	39
D. Identifikacija partnerstava	41
E. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Izgradnja kapaciteta	43
F. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Izgradnja kapaciteta.....	44

VIII KOMUNIKACIJE ZA STATISTIKU ZA SDG	45
A. Izrada strategije komunikacija.....	45
B. Identifikacija raspoloživih i potrebnih resursa	47
C. Komunikacija sa kreatorima politike	47
D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Komunikacija.....	48
E. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Komunikacija.....	49
ANEKS I Studije slučaja	50
ANEKS II Objašnjenje.....	61
ANEKS III Grupe koje rade na povezanim pitanjima.....	66

I REZIME

Mapa puta je resurs kojim se usmjerava rad Konferencije evropskih statističara (CES) u vezi sa statistikom Ciljeva održivog razvoja (SDG). Sadrži strategiju koju članice CES trebaju da primjenjuju u provođenju Deklaracije CES o ulozi nacionalnih statističkih institucija u mjerenju i praćenju Ciljeva održivog razvoja, koju je CES usvojila 2015. godine. U Mapi puta navedene su aktivnosti u vezi sa proizvodnjom statistike za SDG:

- šta je potrebno da se uradi;
- ko treba da uradi, šta i kada;
- ko su zainteresovane strane, i
- mogućnosti za saradnju.

Mapa puta je zamišljena kao radni dokument, CES Upravljačka grupa za statistiku za SDG će ažurirati dokument u cilju praćenja promjena, uključujući rad Međuagencijske ekspertske grupe za indikatore SDG (IAEG-SDG), Grupe na visokom nivou za partnerstva, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za Program (Agenda) 2030 (HLG-PCCB), kao i Partnerstva u oblasti statistike za razvoj u 21. vijeku (PARIS21).

CES Biro je u oktobru 2015. uspostavio Upravljačku grupu za statistiku za SDG kako bi počeli izradu Mape puta. Upravljačkom grupom zajednički predsjedavaju Švicarska i SAD. Članice su Kanada, Danska, Francuska, Njemačka, Italija, Kirgistan, Meksiko, Holandija, Novi Zeland, Poljska, Moldavija, Ruska Federacija, Švedska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Eurostat, OECD i UNECE. UNECE ima ulogu Sekretarijata Upravljačke grupe. Mapa puta obuhvata studije slučaja koje su pripremili UNICEF i UNFPA.

Tekst Mape puta je nekoliko puta ažuriran kako bi se usvojile sugestije CES i njenog Biroa, i kako bi se obuhvatila nova dešavanja na svjetskom i lokalnom nivou: odluke Statističke komisije UN (UNSC); rezultati dobijeni od IAEG-SDG, HLG-PCCB i UNECE Ekspertskog sastanka o statistici za SDG¹ iz marta i aprila 2017. godine, kao i komentari iz elektronskih konsultacija sa svim zemljama i međunarodnim organizacijama koje učestvuju u radu CES-a. Dokument je usvojen u junu 2017. na 65. plenarnoj sjednici CES kao prva verzija Mape puta, uz zaključak da će se tekst ažurirati u narednim godinama, kako relevantna tijela UN budu donosila vlastite odluke i kako se bude sakupljalo relevantno iskustvo.

Mapa puta je predstavljena kroz šest osnovnih dijelova koji su fokusirani na uspostavljanje mehanizama za nacionalnu saradnju, procjenu spremnosti zemalja da proizvode indikatore za SDG, izradu regionalnih, nacionalnih i podnacionalnih indikatora, dostavljanje podataka o SDG indikatorima, izgradnju kapaciteta i razmjenu statistike za SDG. Dokument sadrži i Preporuke za nacionalne statističke institucije i konkretne aktivnosti za Upravljačku grupu radi pružanja podrške zemljama u provođenju SDG mjerenja. U Aneksima su prikazane studije slučaja koji se odnose na dobre prakse u vezi sa Mapom puta, međunarodni kontekst za razvoj SDG i spisak grupa koje rade na povezanim pitanjima na globalnim i regionalnim nivoima.

A. Uspostavljanje nacionalnih mehanizama za saradnju (Dio III)

Mapa puta preporučuje nacionalnim statističkim institucijama **da funkcionišu kao nacionalni referentni centar** za potrebe statistike za SDG. To podrazumijeva koordinaciju saradnje i planiranja i izradu nacionalne Mape puta i/ili akcionih planova za primjenu međunarodnih standarda u osiguranju statističkih podataka za izradu SDG indikatora.

Od važnosti je bliska saradnja statistike sa kreatorima politike da bi se zadovoljili uslovi izvještavanja po Programu 2030 u skladu sa nacionalnim prioritetima.

CES Upravljačka grupa podržavati će zemlje tako što će: (a) olakšati razmjenu nacionalnih Mapa puta za statistiku za SDG, i (b) omogućiti regionalnu zastupljenost nacionalnih statističkih institucija na sastancima o relevantnim mjerama politike u vezi sa SDG.

¹ <https://www.unece.org/index.php?id=45249>

B. Procjena spremnosti da se osiguraju podaci za globalne SDG indikatore (Dio IV)

Dio IV Mape puta odnosi se na potrebe da se izvrši procjena spremnosti da se osiguraju podaci o globalnim SDG indikatorima, u čemu **statistika ima ključnu ulogu**. Statistika treba da procjeni dostupnost podataka za globalne indikatore u svojim zemljama, odnosno da: (a) identifikuje davaoce i izvore podataka za SDG indikatore; (b) identifikuje praznine u podacima i metodologiji; i (c) razmotri zahtjeve u pogledu razvrstavanja podataka. Upravljačka grupa preporučuje da ove procjene rade statističke institucije, uz blisku saradnju sa relevantnim proizvođačima podataka i uz konsultacije sa civilnim društvom i međunarodnim organizacijama. Jedan od suštinskih rezultata procjene je definisanje odgovornosti među nacionalnim institucijama za svaki indikator. Ove aktivnosti treba da se urade uz zajednički dijalog kreatora politike i nacionalnim tijelom odgovornim za provođenje SDG kako bi se uzeli u obzir nacionalni prioriteti i potrebni resursi.

Upravljačka grupa CES pružiti će podršku državama u procjeni spremnosti: **(a) osigurati format za procjenu spremnosti na nivou zemlje, a na osnovu iskustava zemalja koje su već provele svoju procjenu, (b) osigurati platformu za razmjenu i objedinjavanje nacionalnih iskustava** (npr. na plenarnoj sjednici CES 2017. godine, tokom Ekspertskog sastanka i putem javnog Wiki portala). Dugoročno, Upravljačka grupa CES predlaže da se periodično naprave procjene u okviru regiona UNECE i da se izradi plan rada za zemlje radi testiranja novih metodologija (npr. indikatori Stub III ²) i novih izvora podataka (npr. „veliki podaci“). Sve ove aktivnosti treba da budu povezane sa relevantnim planovima rada na nivou CES.

C. Razvijanje regionalnih, nacionalnih i podnacionalnih indikatora (Dio V)

Program 2030 implicira da se SDG ciljevi i podciljevi ostvaruju na nacionalnim i podnacionalnim nivoima. Integrisanje ciljeva i podciljeva u nacionalne politike i strategije je od važnosti. Provođenje ovih nacionalnih strategija je potrebno dokumentovati sa podacima na nacionalnom nivou. Međutim, moguće je da će za zemlje sa značajnim regionalnim razlikama biti potrebni i indikatori za podnacionalni nivo.

Dio V Mape puta pruža instrukcije za uspostavljanje SDG indikatora na regionalnom, nacionalnom i podnacionalnom nivou. Situacija među zemljama je različita u pogledu mjerenja održivog razvoja. Neke zemlje već imaju uspostavljene setove indikatora održivog razvoja i one će prilagoditi svoje indikatore da odražavaju SDG. Neke zemlje mogu preuzeti SDG indikatore kao i prilagoditi ih svojim politikama nacionalnih prioriteta. Zemlje koje su prikupljale podatke za Milenijumske ciljeve razvoja (MCR) mogu koristiti to iskustvo. Mapa puta naglašava ključnu potrebu za dijalogom između statistike i kreatora politike na poslovima praćenja i revizije na nacionalnom nivou, kao i značaj postizanja zajedničkog dogovora o ulogama i odgovornostima.

Dio V prikazuje rad koji obavlja Operativna grupa za prilagođavanje preporuka CES o mjerenju održivog razvoja i mogućnosti korištenja prilagođenog okvira CES za identifikaciju nacionalnih/regionalnih statističkih podataka i indikatora.

Upravljačka grupa predlaže da se: (a) izradi lista zemalja koje planiraju da uspostave svoje nacionalne SDG indikatore i da se (b) razmjene iskustva o izboru nacionalnih indikatora. Na osnovu tih iskustava, potrebno je izraditi principe za prilagođavanje postojećih setova indikatora održivog razvoja (SDI) za izradu indikatora o SDG.

D. Pružanje podataka o globalnim SDG indikatorima (Dio VI)

Dio VI Mape puta prikazuje moguće mehanizme za pružanje podataka o indikatorima SDG i s tim povezanim protokom podataka. Ovaj dio naglašava ulogu statistike kao organizacije koja koordinira podatke u vezi sa SDG.

² pogledati Aneks II za opis tri „stuba“ indikatora SDG

Nacionalne statističke institucije u nekim zemljama rade na razvoju Nacionalne platforme za izvještavanje (NRP) kao mogućeg mehanizma za razmjenu podataka o SDG indikatorima. Mapa puta preporučuje da podaci koji su na raspolaganju preko platformi NRP budu uporedivi, transparentni, pravovremeni i javno dostupni. Platforme NRP treba da obuhvataju: (i) portale za prikupljanje ili slanje podataka koji omogućavaju različitim proizvođačima podataka u zemlji da šalju/objavljaju podatke; (ii) baze podataka za proizvodnju indikatora i (iii) portale za prikaz podataka gdje korisnici mogu da nađu tabele, dokumente i publikacije (ovo je također dio strategije komunikacije). CES Biro je osnovao **Operativnu grupu koja daje uputstva za nacionalne mehanizme izvještavanja, uključujući platforme NRP.**

U Dijelu VI se razmatraju mogući modeli razmjene podataka na nacionalnom nivou i sa nacionalnog na regionalne/globalne nivoe. Tijela odgovorna za koordinaciju zvanične statistike u pojedinim zemljama (odnosno nacionalne statističke institucije) su u dobroj poziciji da planiraju i predlože model protoka podataka za korištenje u njihovim zemljama. Trebaju da razviju i održavaju jasan sistem za upravljanje statistikom za potrebe indikatora za SDG od svih proizvođača, tako da ulaganja u sistem budu od koristi za cijelu zemlju. Upravljačka grupa preporučuje **da nacionalne statističke institucije razmotre koji model protoka podataka osigurava najtransparentniji i najefikasniji prijenos podataka sa nacionalnog na globalni nivo**, uz izbjegavanje dupliranja i uzimanje u obzir nacionalnih specifičnosti.

E. Izgradnja statističkih kapaciteta za statistiku za SDG (Dio VII)

U Dijelu VII Mape puta razmatraju se strategije za izgradnju kapaciteta na nacionalnom nivou, uz korištenje iskustava iz provođenja MDGs i postojećih struktura i mehanizama za statističku obuku i izgradnju kapaciteta. Bitan dio u izgradnji kapaciteta je identifikacija i izgradnja partnerstava, kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom nivou.

Mapa puta predlaže kao prvi korak **procjenu potreba za izgradnjom kapaciteta na nivou zemlje**. Bitan preduslov je procjena spremnosti zemalja da daju podatke za Indikatore SDG, što je predmet Dijela IV. Mapa puta sugerise da zemlje također procjene vrijeme potrebno za razvijanje bilo kojeg indikatora koji nedostaje. Ta procjena treba da identifikuje indikatore koje je moguće osigurati **kratkoročno, srednjoročno i dugoročno**. Sljedeći korak je da se **identifikuje koje zemlje u regionu imaju slične potrebe** i kako one mogu da sarađuju kada je u pitanju planiranje, finansiranje ili partnerstvo.

Nakon što se identifikuju prioriteti, zemlje mogu **tražiti sredstva i početi da** investiraju u ljude i sisteme za proizvodnju i procjenu statistike. Upravljačka grupa smatra da je važno da postoji neko **mjesto gdje zemlje mogu da diskutuju i koordinišu svoje aktivnosti u vezi sa izgradnjom kapaciteta statistike u vezi sa SDG.**

F. Komunikacija i diseminacija statističkih podataka o SDG (Dio VIII)

U Dijelu (VIII) Mape puta razmatraju se načela koja mogu da budu korisna za statistiku u izradi strategije za komunikaciju statistika u vezi sa SDG. Predlaže se korištenje novih sredstava za razmjenu podataka i alata za komunikaciju sa zainteresovanim stranama na transparentan i otvoren način.

Ovaj Dio naglašava značaj komunikacije sa kreatorima politike i njihovog angažovanja u cijelom procesu. Važno je shvatiti da je nacionalna statistička institucija nezavisan i kredibilan proizvođač kvalitetne statistike za potrebe javnosti. Osim toga, važna je i komunikacija o tome kakva ograničenja postoje u pogledu korištenja indikatora za mjerenje SDG. Upravljačka grupa preporučuje da statističke institucije u pripremi strategije komunikacije definišu ključne grupe zainteresovanih strana, uključujući proizvođače podataka (nacionalni statistički sistem, akademske ustanove itd.) i korisnike podataka (kreatori politike, civilno društvo, privatne kompanije itd.). Nacionalne statističke institucije nakon toga treba da definišu sadržaj i formu komunikacije, i pri tome koriste prednosti postojećih i novih načina diseminacije. Potrebno je razmotriti

uspostavljanje sistema za upravljanje klijentima koji će se efikasno baviti upitima korisnika. Neophodno je i da se izrade kriteriji i principi za komunikaciju sa kreatorima politike da bi se postiglo bolje razumijevanje njihovih različitih uloga u procesu SDG.

Upravljačka grupa Konferencije CES uspostaviti će veze sa Ekspertskom grupom UNECE za komunikaciju kako bi razmotrila moguće zajedničke aktivnosti u ovoj oblasti, uključujući izradu instrukcija za nacionalne statističke institucije. U srednjoročnom i dugoročnom smislu, Upravljačka grupa i Ekspertska grupa za komunikacije UNECE prikupljati će i analizirati će najbolje prakse u komunikaciji i mapirati postojeće alate za razmjenu informacija o SDG.

Mapa puta je instrument komunikacije koji pojašnjava pitanja koja je neophodno razmotriti u vezi sa statistikom za SDG, kao i presudnu ulogu zvanične statistike i nacionalnih statističkih institucija. Upravljačka grupa priprema **'opću' prezentaciju Mape** puta za ovu svrhu.

II UVOD

A. Mandat

Dokument *Transformacija našeg svijeta: Program 2030 za održivi razvoj*³ (Agenda 2030), i sa njim povezani globalni ciljevi održivog razvoja (SDG) i 169 podciljeva usvojeni su u septembru 2015. godine od strane šefova i visokih predstavnika država.

Ključnu ulogu u osiguravanju podataka za praćenje i pregled SDG-a i sa njima povezanih podciljeva ima zvanična statistika. Pored toga, dva podcilja su usmjerena na poboljšanje nacionalne statistike, odnosno:

- **Podcilj 17.18:** „Do 2020. godine, unaprijediti podršku za izgradnju kapaciteta u zemljama u razvoju, uključujući najnerazvijenije zemlje i male ostrvske zemlje u razvoju, kako bi se značajno povećala dostupnost visokokvalitetnih, blagovremenih i pouzdanih podataka razvrstanih prema dohotku, spolu, starosti, rasi, etničkoj pripadnosti, migracionom statusu, invaliditetu, geografskoj lokaciji i drugim karakteristikama relevantnim u datim nacionalnim kontekstima.“
- **Podcilj 17.19:** „Do 2030, nadograditi postojeće inicijative kako bi se razvilo mjerenje napretka u održivom razvoju, komplementarno mjerenju bruto domaćeg proizvoda, i podržati izgradnju kapaciteta za statistiku u zemljama u razvoju.“

Odlučeno je da se „pokrene izrada Mape puta za razvoj zvanične statistike za praćenje SDG“⁴, na plenarnoj CES sjednici 2015. godine. Ovaj dokument ima za cilj da usmjerava rad CES u oblasti statistike za potrebe Ciljeva održivog razvoja.

U cilju izrade Mape puta i praćenja provođenja njenih ciljeva, CES Biro je u oktobru 2015. osnovao Upravljačku grupu za statistiku za SDG. Sljedeće zemlje i organizacije su članice grupe: Švicarska (kopredsedavajuća), Sjedinjene Američke Države (kopredsedavajuća), Kanada, Danska, Francuska, Nemačka, Italija, Kirgistan, Meksiko, Nizozemska, Novi Zeland, Poljska, Moldavija, Ruska Federacija, Švedska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, EUROSTAT i OECD. UNECE ima ulogu Sekretarijata.

B. Ciljevi i pristup

Dokument *Transformacija našeg svijeta: Program 2030 za održivi razvoj*³ (Agenda 2030), i sa njim povezani globalni ciljevi održivog razvoja (SDG) i 169 podciljeva usvojeni su u septembru 2015. godine od strane šefova i visokih predstavnika država.

Mapa puta usmjerava rad CES-a na statistici za SDG. Ona definiše aktivnosti koje su povezane sa proizvodnjom statistike za SDG:

- što treba da se uradi;
- ko šta radi i kada;
- ko su ostale zainteresovane strane, i
- mogućnosti za saradnju.

Mapa puta podržava provođenje *Deklaracije o ulozi nacionalnih statističkih institucija u mjerenju i praćenju Ciljeva održivog razvoja*⁵ koje je CES usvojila u junu 2015. Deklaracija:

(a) poziva nacionalne vlade da podrže nacionalne urede za statistiku u njihovoj ključnoj ulozi u mjerenju i praćenju SDG i prepoznaju značaj saradnje na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou u radu na statistici za SDG, i

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20>

⁴ Izvještaj sa plenarne sjednice CES 2015 ECE/CES/89, paragraf 23, http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/2015/Rep_1512361E.pdf.

⁵ ECE/CES/89/Add.1 at <http://www.unece.org/index.php?id=38920>.

(b) naglašava značaj efikasne koordinacije u praćenju SDG na regionalnom nivou između relevantnih međunarodnih organizacija i između međunarodnih organizacija i nacionalnih zavoda za statistiku.

Mapa puta daje preporuke za statistiku u njihovoj pripremi za pružanje podataka o globalnim SDG indikatorima kao podršku za pregled i praćenje napretka u pravcu ostvarenja SDG. Osmišljavaju se mehanizmi za pregled i praćenje SDG na nivou kreiranja politike i mjerenja i davanja podataka na nivou statistike. Mapa puta objedinjuje ove tekuće radnje kako bi pomogla da zvanična statistika bude aktivno uključena u ove procedure, gdje je to relevantno. Mapa puta također identifikuje aktivnosti koje može da preduzme CES radi pružanja podrške zemljama u njihovom radu.

Mapa puta je komplementarna sa *Globalnim akcionim planom iz Cape Towna za podatke o održivom razvoju*,⁶ koji je izradila Visoka radna grupa za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za Program 2030 (HLG-PCCB), a koji je usvojila Statistička komisija UN (UNSC) u martu 2017. Predložene su konkretne aktivnosti koje će podržati države u suočavanju sa izazovom razvoja statistike za SDG. Kroz identifikaciju potrebnih vrsta poslova i potrebnih finansijskih sredstava, Mapa puta daje informacije statistikama, međunarodnim organizacijama i zainteresovanim stranama (npr. Partnerstvo za statistiku za razvoj u 21. vijeku – PARIS21) u vezi sa izgradnjom kapaciteta statistike.

Namjera je da Mapa puta bude komplementarna sa radom Međuagencijske ekspertske grupe za indikatore SDG (IAEG-SDG) i HLG-PCCB, tako što će davati sugestije u vezi sa potrebama država članica CES.

Mapa puta je do sada nekoliko puta ažurirana. Od prvog predstavljanja Mape puta na plenarnoj sjednici CES u aprilu 2016. (ECE/CES/2016/19), tekst je revidiran tako da prikazuje rezultate relevantnih sastanaka i sugestije zainteresovanih strana. Time su uzete u obzir odluke Statističke komisije UN (UNSC); rezultati dobijeni od IAEGSDG, HLG-PCCB i UNECE Ekspertske sastanka o statistici za SDG⁷ iz marta i aprila 2017. godine, te komentari iz elektronskih konsultacija sa svim zemljama i međunarodnim organizacijama koje učestvuju u radu CES. Dokument je usvojen u junu 2017, na 65. plenarnoj sjednici CES, kao prva verzija Mape puta, uz napomenu da će Upravljačka grupa ažurirati tekst u narednim godinama, kako relevantna UN tijela budu donosila odluke i kako se vremenom bude sakupljalo relevantno iskustvo.

U Dijelu III Mape puta navodi se značaj uspostavljanja mehanizama saradnje na nacionalnom nivou, u čemu nacionalne statističke institucije imaju ključnu ulogu. Dio IV opisuje procjenu spremnosti zemalja da pruže podatke za globalne SDG indikatore. U Dijelu V razmatraju se regionalni, nacionalni i podnacionalni indikatori. Dio VI opisuje razmjenu podataka za indikatore SDG. Dio VII se bavi izgradnjom kapaciteta. Dio VIII se odnosi na strategiju komunikacije za SDG statistiku.

Dijelovi Mape puta završavaju se: (1) preporukama za nacionalne statističke institucije država članica CES i (2) kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim aktivnostima za Upravljačku grupu radi pružanja podrške u praćenju SDG od strane država članica CES. Kratkoročne aktivnosti su one koje treba da budu obavljene prema plenarnoj sjednici CES 2017. godine (juni 2017). Srednjoročne aktivnosti je potrebno završiti do plenarne sjednice CES za 2018. godinu. Dugoročne aktivnosti se očekuju nakon plenarne sjednice CES 2018. godine.

⁶ http://unstats.un.org/sdgs/files/global-consultation-hlg-1/GAP_HLG-20161021.pdf.

⁷ <https://www.unece.org/index.php?id=45249>.

III USPOSTAVLJANJE NACIONALNIH MEHANIZAMA ZA SARADNJU

A. Uloga nacionalnih institucija za statistiku

Nacionalne institucije za statistiku imaju ključnu ulogu u mjerenju dostizanja ciljeva održivog razvoja. Prema Programu 2030, izvještaj o godišnjem napretku u vezi sa SDG izrađuje generalni sekretar UN (UNSG) u saradnji sa međunarodnim statističkim sistemom, odnosno zasniva se na globalnim indikatorima i podacima koje proizvode nacionalni statistički sistemi. Proces praćenja na svim nivoima biti će „rigorozan i zasnovan na podacima, urađen na osnovu procjena pojedinačnih zemalja i podataka koji su visokokvalitetni, dostupni, blagovremeni, pouzdani i razvrstani po dohotku, spolu, starosti, rasnoj i etničkoj pripadnosti, migracionom statusu, invaliditetu i geografskoj lokaciji, kao i drugim karakteristikama relevantnim za nacionalni kontekst“⁸.

Važno je razlikovati termine „izvještavanje“ o SDG i „davanje podataka i statistike za mjerenje napretka“ u dostizanju SDG-ova i podciljeva. 'Izvještavanje' o SDG se odnosi na praćenje napretka u dostizanju SDG i podciljeva na političkom nivou i zahtjeva za evaluaciju odgovarajućeg napretka za dati prioritet mjera politike. Dva takva primjera su izvještavanje na globalnom nivou od strane generalnog sekretara UN prema Visokom političkom forumu (HLPF) o održivom razvoju i dobrovoljnim izvještajima pojedinih država na HLPF. U mnogim zemljama, organi koji se bave politikama (npr. nacionalna kontakt tačka za provođenje SDG, ministarstvo, kabinet premijera itd.) koordinišu proces izvještavanja o SDG. Također, mogu da postoje posebne državne kancelarije koje koordinišu konkretne ciljeve. Često se izrada nacionalnih indikatora SDG provodi uz vodeću ulogu nacionalnih tijela koja se bave politikama.

Na drugoj strani, osiguravanje podataka za SDG kao podrške mjerenju i dostizanju SDG (ili monitoring) je zadatak za statistike. To se odnosi na identifikaciju odgovarajućih izvora podataka i metodologija za proizvodnju statistike koja odgovara indikatorima SDG. Potrebno je da nacionalne statistike, kao kontakt tačka za SDG, blisko sarađuju sa nacionalnim kontakt tačkama za SDG koje se bave politikama. Obavljanje ključne koordinacione uloge koju imaju nacionalne statistike u praksi zavisi od toga kako su uspostavljeni statistički sistemi (centralizovani ili decentralizovani), od nacionalnog zakonodavstva za statistiku i postojećih okvira saradnje između statistike i kreatora politike.

Dobra osnova za identifikaciju davaoca podataka je procjena spremnosti zemlje da pruži podatke za SDG indikatore i identifikuje podatke koji nedostaju. Upravljačka grupa preporučuje da, u provođenju ovih procjena, nacionalne statističke institucije blisko sarađuju sa relevantnim proizvođačima podataka i međunarodnim organizacijama. Jedan od ključnih rezultata ove procjene je identifikacija i podjela obaveza između nacionalnih institucija.

B. Neophodan dijalog sa kreatorima politike

Praćenje nacionalnog i podnacionalnog napretka u dostizanju SDG i podciljeva treba da bude rezultat bliske saradnje između statističara i kreatora politike. U tom smislu, najvažnije je da statističari od samog početka budu uključeni u rad na pripremi nacionalnog akcionog plana i, ukoliko se u dotičnoj zemlji to radi, izboru nacionalnih indikatora. Ovakva saradnja treba da osigura da ciljevi budu mjerljivi (što olakšava posao statističarima) i da izabrani indikatori budu prihvaćeni i relevantni za kreatore politike. Osim toga, statističari mogu da osiguraju da praćenje SDG na nacionalnom i podnacionalnom nivou bude u skladu sa relevantnim postojećim konceptualnim okvirima kao što je Okvir CES. Dobar primjer efikasne saradnje između statističara i kreatora politike predstavljen je u **Studiji slučaja 6 iz Švicarske**.

Bliska saradnja između statističara i kreatora politike korisna je jer su jasno definisane uloge i odgovornosti. Uloge i odgovornosti treba da budu i javno objavljene da bi se osigurala transparentnost u procesima u

8 http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1 (stav 74(g) i 83).

vezi sa SDG. Na primjer, izbor nacionalnih i podnacionalnih ciljeva i mjera spada pod odgovornost kreatora politike, uz podršku statističara. S druge strane, izbor indikatora i utvrđivanje metodologija i izvora podataka je odgovornost statističara, uz konsultacije sa kreatorima politika.

Jasna podjela uloga i odgovornosti, uz istovremeno postojanje jasnih kriterija za izbor indikatora, osigurava i blisku saradnju između svih zainteresovanih strana i poštovanje zahtjeva koje predstavlja zvanična statistika.

C. Institucionalni aranžmani za dostavljanje podataka o SDG indikatorima

Upravljačka grupa CES preporučuje da nacionalne vlade informišu sva relevantna ministarstva i agencije o Programu 2030 i SDG indikatorima i da ojačaju međuinstitucionalnu saradnju radi suočavanja sa postojećim izazovima.

Nacionalne vlade trebaju imenovati nacionalno tijelo koje će koordinisati sistem mjerenja SDG radi postizanja dosljednosti u radu svih zainteresovanih strana, razmjene informacija i mišljenja i provođenja međunarodno usaglašene metodologije.

Nacionalno tijelo za koordinaciju:

- raspravlja o pitanjima koja se odnose na sakupljanje podataka i analizu SDG indikatora između tijela vlade i međunarodnih organizacija;
- obavještava zainteresovane strane o statističkim aktivnostima i novim saznanjima o sakupljanju i analizi podataka;
- organizuje koordinaciju i zajednički stav u vezi sa sakupljanjem podataka sa posebnim akcentom na SDG;
- koordinira u razmjeni informacija o SDG indikatorima, i
- razmatra suštinska pitanja za izgradnju kapaciteta u oblasti statistike.

Upravljačka grupa CES preporučuje da nacionalne statističke institucije imaju ključnu koordinacionu ulogu u pružanju statistike za praćenje SDG u pojedinačnim zemljama i da rade u bliskoj saradnji sa nacionalnim tijelom za SDG koordinaciju. Nacionalne statističke institucije su dobro pozicionirane da koordiniraju i osiguraju podatke za SDG u svrhu monitoringa. Podrška vlade u ovom pogledu je veoma važna. To je vidljivo u Deklaraciji CES iz 2015, gdje se „pozivaju nacionalne vlade da podrže nacionalne zavode za statistiku u njihovoj ključnoj koordinacionoj ulozi u mjerenju i praćenju SDG u pojedinačnim zemljama“⁹

Način i obim provođenja ovakve raspodjele uloga zavise od načina na koji je definisan statistički sistem, kako zakonodavstvo uređuje ulogu nacionalnih statističkih institucija, i od postojanja ranijih institucionalnih aranžmana za praćenje provođenja mjera politike, a u vezi sa održivim razvojem ili MCR. Mnoge zemlje su već uspostavile okvir saradnje između kreatora politike i statističara koji se zasniva na postojećim sistemima mjerenja procjene rezultata mjera politike.

Treba riješiti mnoga pitanja koja statističke institucije ne mogu same da riješe, npr: saradnja sa proizvođačima podataka izvan nacionalnog statističkog sistema sa različitim agencijama i organizacijama civilnog društva; osiguranje kvaliteta SDG indikatora i podataka koji dolaze iz drugih dijelova statističkog sistema i izvan sistema; rad sa „nestatističkim“ indikatorima itd.

Važan zadatak tijela koje vrši koordinaciju statistike za SDG je priprema detaljne Mape puta ili akcionog plana za implementaciju SDG indikatora. To uključuje i identifikaciju pitanja koja treba riješiti u saradnji sa partnerima izvan zvanične statistike, kako je navedeno u prethodnom pasusu.

⁹ ECE/CES/89/Add.1 na <http://www.unece.org/index.php?id=38920>.

D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Uspostavljanje saradnje

- (a) Potrebno je da obavijeste sva relevantna nacionalna ministarstva i agencije o SDG indikatorima i da doprinesu jačanju međuinstitucionalne saradnje radi efikasnog odgovora na izazove u vezi sa SDG. Određivanje kontakt osobe u svakom ministarstvu i agenciji olakšava ovaj proces. Partnerski odnosi sa akademskim ustanovama su poželjni. Statistika treba da blisko saraduje sa nacionalnim tijelom za koordinaciju u vezi sa SDG.
- (b) Potrebno je da se razmotre načini koordinacije nacionalne komunikacije i planiranja u vezi sa davanjem podataka i indikatora za SDG da bi se ostvarila dosljednost u radu svih nacionalnih zainteresovanih strana, razmjena informacija i diskusija, kao i primjena međunarodno priznate statističke metodologije.
- (c) Nacionalna statistička institucija je kontakt tačka na nacionalnom nivou za koordinaciju davanja statističkih podataka za SDG, pruža stručnu podršku i pomoć onim tijelima vlade koja imaju zadatke u kreiranju mjera politike za SDG.
- (d) Nacionalna statistička institucija, kao nacionalno tijelo za koordinaciju treba da izradi detaljnu Mapu puta ili akcione planove za primjenu međunarodnih standarda u osiguravanju podataka za statističke indikatore SDG.
- (e) Potrebno je da organizuje sastanke sa glavnim korisnicima podataka radi boljeg razumijevanja njihovih potreba. Takvi sastanci mogu da budu koristan forum za uključivanje privrede, civilnog društva, kao i akademskih institucija u SDG proces.
- (f) Potrebno je da države razmotre osnivanje stručnih tematskih grupa (o ljudskim pravima i rodnoj ravnopravnosti, socijalnoj inkluziji, ekonomskom rastu i zaštiti životne sredine/okoliša, ili posebno za svaki cilj) radi diskusije o mjeranju SDG u tim oblastima.

E. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Uspostavljanje saradnje

1. Srednjoročno (do plenarne sesije CES 2018)

- (a) Izraditi prošireni oblik nacionalne mape puta o statistici za SDG i prikupiti primjere iz raznih država preko Wikipedija portala.
- (b) Osigurati mjesto za preuzimanje i razmjenu nacionalnih mapa puta o SDG statistici između država koje učestvuju u radu CES (za ovu svrhu može da se koristi UNECE Wikipedija o SDG statistici).
- (c) Razmjenjivati informacije na regionalnim i globalnim političkim forumima o SDG kako bi se osiguralo prisustvo nacionalnog zavoda za statistiku na relevantnim sastancima.
- (d) Identifikovati dobre prakse u integrisanju mjerenja SDG u postojeće okvire saradnje između statističara i kreatora politike.
- (e) Identifikovati oblasti u kojima je potrebno usmjeravanje za statistike kako bi bile osposobljene da obavljaju svoju koordinacionu ulogu u vezi sa statistikom za SDG, npr. uspostavljanjem i jačanjem saradnje izvan nacionalnih statističkih sistema, razvojem novih vidova saradnje, pojašnjavanjem uloge statistike u sveukupnom mehanizmu SDG koordinacije i sl.

IV PROCJENA SPREMNOSTI ZEMALJA DA DOSTAVLJAJU PODATKE O GLOBALNIM SDG INDIKATORIMA

U skladu sa Programom 2030, proces pregleda i praćenja treba da se izgradi na postojećim platformama i procesima, u skladu sa nacionalnim okolnostima i izbjegavanje dupliranja, potrebama za kapacitetima i prioritetima¹⁰. Tokom vremena ovi procesi će se razvijati i razmatrati će se novi izazovi i razvoj novih metodologija kako bi se smanjilo opterećenje zbog izvještavanja. U cilju realizacije mjera, neke zemlje su već provele ili provode procjenu spremnosti da osiguraju podatke za globalno, regionalno, podregionalno i nacionalno izvještavanje o SDG. Neke zemlje su započele identifikaciju podataka koji nedostaju, gdje će se statistički podaci tek razviti kao osnova za SDG proces.

Ovo je proces koji vodi svaka država posebno, koji izvor koristiti za osiguranje statistike za SDG donosi svaka zemlja za sebe. Postoji mogućnost da je za određene podatke izvor izvan statističkog sistema zemlje. Postojati će slučajevi gdje će međunarodne organizacije vršiti procjene na bazi nekog modela kada podaci ne postoje u zemlji. Potrebno je osigurati mehanizme koji će omogućiti zemljama pregled takvih podataka i njihovu verifikaciju prije nego što oni postanu dostupni javnosti. Sva odstupanja u podacima između domaćih i međunarodnih izvora treba razjasniti. U nekim slučajevima neće biti moguće da države verifikuju procjene na bazi nekog modela koji izrade međunarodne organizacije, stoga takve vrste procjena treba jasno naznačiti.

A. Identifikacija proizvođača podataka i izvora podataka

Nacionalne statističke institucije mogu imati bitnu ulogu u koordinaciji nacionalne procjene spremnosti tako što će omogućiti komunikaciju sa drugim relevantnim institucijama koje proizvode podatke. Ova koordinaciona uloga je bila predmetom rasprave na seminaru koji je CES organizovala 2015. i navela u Deklaraciji CES o ulozi nacionalnih institucija za statistiku u mjerenju i praćenju Ciljeva održivog razvoja. Zadatak ove koordinirajuće uloge, posebno u pogledu davanja informacija za nestatističke SDG indikatore, varirati će zavisno od nacionalnih prilika, ali neki aspekti uloge koordinacije mogu da se generalizuju.

Važno je napraviti razliku između nestatističkih i statističkih indikatora. Nestatistički indikatori su oni kod kojih je potrebno odgovoriti sa DA/NE na nivou zemlje i/ili uključiti procjenu kvaliteta zakona ili strategije¹¹. Bilo bi korisno da odgovarajuće tijelo na globalnom nivou (npr. IAEG-SDG) identifikuje nestatističke indikatore, zato što ta razlika nije uvijek sasvim jasna. Međutim, u nekim zemljama statistička institucija koordinira osiguravanje podataka za sve SDG indikatore, uključujući i nestatističke indikatore.

Kako bi procjena spremnosti bila uspješna podrazumijeva postojanje jasnih definicija i metapodataka za globalne indikatore. Ovo nije slučaj za SDG indikatore označene kao Stub III u IAEGSDG (što zahtjeva dalju konceptualizaciju prije nego što je moguće obaviti kvalitetno mjerenje). U takvim slučajevima je potrebno razmotriti procjenu raspoloživosti ovakvih indikatora kada konačna definicija i metodologija budu raspoložive.¹²

Potrebno je da nacionalna statistika identifikuje potencijalne proizvođače podataka za statističke indikatore u okviru statističkog sistema, raspoloživost podataka i izvore podataka. Statistika može preuzeti podatke iz nezvaničnih izvora, ali mora voditi računa o pitanjima kvaliteta podataka, transparentnosti i pravovremenosti. Također, nestatistički indikatori mogu da identifikuju izvore podataka.

¹⁰ stav 74(f) na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

¹¹ npr., 1.5.3: „Broj zemalja koje usvajaju i provode nacionalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa u skladu sa Sendai okvirom za smanjenje rizika od katastrofa 2015-2030“; 5.1.1: „Da li postoje ili ne postoje zakonski okviri za promovisanje, provođenje i praćenje ravnopravnosti i zabrane diskriminacije po osnovu spola“.

¹² za indikatore koji su klasifikovani kao Stub I i Stub II, dostupnost je povezana sa izgradnjom kapaciteta; indikatori iz Stuba III zahtijevaju rad na metodologiji i razvoj zajednički dogovorene metodologije. Više detalja u Aneksu II.

Nacionalne statističke institucije mogu da razmotre postojeće prakse u izvještavanju, uzimajući u obzir svoju ulogu koordinatora. Kako bi se izbjegla dupliranja, međunarodne organizacije mogu da izvještavaju o statistici u ime određene zemlje ukoliko se nacionalna statistička institucija slaže. Nacionalna statistička institucija redovno osigurava podatke za UN agencije. UN Agencije proizvode uporedne, globalne statistike u konkretnim regijama u okviru svog mandata. Kako je zainteresovanost za statistiku porasla i po obimu i po vrsti, tako je porastao i obim i složenost ovakvih tokova podataka. Upravljačka grupa je dala preporuku da se u procjeni spremnosti pojasne ovakvi tokovi podataka, kao i uloge i odgovornosti relevantnih tijela i, gdje je to potrebno, da se dodatno koordiniraju. U odluci Statističke komisije UN iz marta 2017. (48/101, OP [k]), naznačeno je da će informacije od međunarodnih organizacija o tokovima podataka za zemlje u vezi sa SDG indikatorima biti od pomoći pri identifikaciji proizvođača podataka. Metapodaci koje daju međunarodne organizacije o indikatorima SDG¹³ i upitnici koje UNSD dostavlja agencijama UN i drugim međunarodnim organizacijama (čiji su odgovori objedinjeni u maju 2016) i državama članicama IAEG-SDG mogu biti korisni.

U procjeni spremnosti mogu pomoći međunarodne organizacije kroz reviziju sopstvenih baza podataka¹⁴ i identifikacijom statistike koju one proizvode sa ulaznim podacima koje daju statističke institucije. Npr. Eurostat je izradio popis indikatora u okviru Evropskog statističkog sistema (ESS).^{15, 16} UNSD je takav popis uradio u julu 2016, za jedan podset indikatora koje osiguravaju agencije. OECD je proveo pilot projekat procjene mjerenja koliko su zemlje OECD-a daleko od dostizanja SDG ciljeva. Izabrani su indikatori koji su koliko je to moguće usaglašeni sa globalnim okvirom UN indikatora i dostupnosti podataka dobijenih od pojedinačnih država i smještenih u baze podataka OECD-a.¹⁷

Upravljačka grupa je napravila opći obrazac za procjenu spremnosti za zemlje iz okvira CES.¹⁸ Taj obrazac pomaže nacionalnim statističkim institucijama u identifikaciji indikatora koji su raspoloživi, indikatora koje je kratkoročno moguće izraditi i indikatora koji zahtijevaju duži vremenski period za njihov razvoj. Procjene mogu da pomognu u analizi obima postojećih tokova podataka od nacionalnih statističkih institucija prema UN agencijama.

B. Identifikacija nedostataka u podacima i metodologiji i konceptualna pitanja

Upravljačka grupa može da pomogne CES zemljama u procjeni nedostataka u podacima i metodologijama i rješavanju konceptualnih pitanja. UNECE Sekretarijat, zajedno sa drugim međunarodnim organizacijama u regionu, može objediniti nacionalne procjene spremnosti obavljene u pojedinim nacionalnim statističkim institucijama i utvrditi zajedničke oblasti u kojima je potrebno dodatno raditi, kao i oblasti gdje se rezultati nekih zemalja mogu iskoristiti za potrebe drugih.

Kako bi se osigurala uporedivost podataka i kako bi se pomoglo zemljama da razvijaju novu statistiku kada je to potrebno, neophodni su dobro upravljanje, tehničke smjernice i kontrola kvaliteta. Sastanci u okviru CES-a treba da budu glavno mjesto gdje se razmjenjuju iskustva i traže nova regionalna rješenja.

C. Rješavanje pitanja koja se odnose na razvrstavanje (dezagregaciju) podataka

Program 2030 naglašava razvrstavanje podataka sa ciljem da „niko ne bude izostavljen“. Prilikom procjene raspoloživosti podataka treba uzeti u obzir i raspoloživost potrebnih razvrstavanja (dezagregacija).

13 <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/>.

14 slučaj UNICEF-a u vezi sa indikatorima vezanim za djecu: <https://data.unicef.org/wp-content/uploads/2016/09/SDGs-and-Data-publication.pdf>.

15 Članice ESS su sve članice EU i Evropske asocijacije za slobodnu trgovinu.

16 <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/overview>.

17 <http://www.oecd.org/std/measuring-distance-to-the-sdgs-targets.htm>.

18 Dostupno na UNECE Wiki na temu statistike za SDG, na adresi: <https://statswiki.uncece.org/display/SFSDG>.

Prema IAEG-SDG o pitanjima vezanim za rad na dezegregaciji,¹⁹ potrebno je pojasniti dezagregacije koje su potrebne za svaki SDG indikator. U nekim slučajevima, tražene dezagregacije su navedene u samom opisu podcilja ili cilja. Negdje dezagregacije zavise od nacionalnih okolnosti, kao kod nekih indikatora gdje se navode „ugrožene grupe“. Statističari moraju da sarađuju sa kreatorima politike u toj oblasti da bi se identifikovale ugrožene grupe. CES rad u ovoj oblasti biće koherentan sa onim što radi IAEG-SDG u oblasti dezagregacije podataka. Zadaci na regionalnom nivou su sljedeći:

- identifikovati razvrstane statistike za SDG koje su trenutno na raspolaganju na regionalnom nivou,
- istražiti kako se najbolje može postići razvrstavanje relevantnih indikatora, i
- analizirati i prenijeti nacionalna iskustva i najbolje prakse u oblasti razvrstavanja.

Statistički princip povjerljivosti je veoma važan i treba da bude razmotren posredstvom relevantnih nacionalnih zakona. Za svako razvrstavanje indikatora treba razmotriti rizik koji se odnosi na identifikaciju ispitanika u situacijama kada su podaci prikupljeni uz obavezu zaštite povjerljivosti.

Postoje i druga pitanja koja treba razmotriti kad se govori o razvrstavanju podataka, a to su: zakonske odredbe (npr. nacionalna statistička institucija nema zakonsko pravo da prikuplja podatke o određenoj temi); politička pitanja (razvrstavanje podataka može predstavljati rizik po zaštitu prava demografskih podgrupa); relevantnost, raspoloživost podataka, pristup i pitanje troškova i kvaliteta (npr. uzorak za ankete može biti premali da bi omogućio razvrstavanje u konkretne grupe).

Potrebno je da nacionalna statistička institucija sarađuje sa proizvođačima podataka izvan nacionalnog statističkog sistema kako bi se osiguralo pružanje razvrstanih podataka o ugroženim grupama.

To mogu biti međunarodne organizacije (pogledati primjer: **Studija slučaja 1** - primjer UNICEF-ovih podataka o djeci sa invaliditetom i romskoj djeci), privatna lica, akademske institucije ili civilno društvo. Takva saradnja traži dogovor o načinu i vremenu kako se ti podaci mogu koristiti, uzimajući u obzir Fundamentalne principe zvanične statistike, zahtjeve za kvalitet statistike i standarde ljudskih prava koje su bitne za statistiku.²⁰

Upravljačka skupina CES u saradnji sa IAEG-SDG mogla bi da imenuje podgrupu koja bi:

- analizirala SDG, pripadajuće podciljeve kako bi se osiguralo da koncept „osigurati da nitko nije izostavljen“ bude dovoljno uzet u obzir u okviru indikatora kroz prijedlog odgovarajućeg razvrstavanja;
- predlagala strategije za osiguranje podataka o demografskim podgrupama; procijenila primjerenost podataka za svrhe razvrstavanja; i
- osigurala primjere dobre prakse i iskustva zemalja o pitanjima razvrstavanja, posebno u pogledu zaštite povjerljivosti ispitanika i drugih zakonskih odredbi.

D. Preporuke za nacionalne institucije za statistiku – Procjena spremnosti

- (a) Nacionalne statističke institucije imaju važnu ulogu koordinacije u provođenju procjena spremnosti i izvještavanju o globalnim SDG indikatorima, iako ta uloga zavisi od nacionalnih okolnosti.
- (b) Od velike važnosti je mapiranje proizvođača statističkih (i nestatističkih) indikatora za procjenu raspoloživosti podataka. Potrebno je da se napravi razlika između nestatističkih i statističkih indikatora, zatim da nacionalne statističke institucije fokusiraju svoje napore na statističke indikatore, kao i da se identifikuju ostali nacionalni proizvođači podataka (u nekim slučajevima, izvan nacionalnog statističkog sistema), uzimajući u obzir zahtjeve za kvalitet podataka.

¹⁹ Prvi sastanak na temu toka rada održan je tokom sastanka IAEG-SDG u Ženevi, Švicarska, u novembru 2016. U junu 2016, UNSD je organizovao sastanak ekspertske grupe na temu razvrstavanja podataka.

²⁰ Smjernice OHCHR o pristupu podacima sa stanovišta ljudskih prava: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/HRIndicators/GuidanceNoteonApproachtoData.pdf>

- (c) Potrebno je da se mapiraju postojeći tokovi podataka od nacionalnih proizvođača podataka do međunarodnih organizacija, koliko je to moguće. Za ovu svrhu pomogao bi spisak nacionalnih kontakata od agencija koje su zadužene za određene SDG indikatore.
- (d) Za osiguranje nacionalne statistike za globalne SDG indikatore potrebno je da nacionalne statističke institucije razmotre uslove u kojima će koristiti podatke proizvođača izvan nacionalnog statističkog sistema, uključujući međunarodne organizacije. Ovim se izbjegava dupliranje, nacionalne statističke institucije treba da razmotre procjenu kvaliteta u slučajevima kada se koriste podaci izvan statističkog sistema.
- (e) Nacionalne statističke institucije treba da identifikuju izvodljivost razvrstavanja za svaki SDG indikator na nivou zemlje, i uz konsultacije sa kreatorima politike. Ta ocjena može uključivati procjenu vremenskog okvira u kome se može osigurati svako razvrstavanje podataka.

E. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Procjena spremnosti

1. Kratkoročno (završeno do plenarne sjednice CES 2017)

- (a) Upravljačka grupa je izradila obrazac za procjenu raspoloživosti SDG indikatora i tokova podataka između nacionalne statističke institucije i međunarodnih organizacija [dostupno na UNECE statistika za SDG Wiki²¹].
- (b) Razmjena inicijalnih rezultata nacionalnih procjena spremnosti (npr. na ekspertskom sastanku ili putem web stranice). [Inicijalni rezultati nacionalnih procjena spremnosti su razmijenjeni na ekspertskom sastanku za statistiku za SDG (april 2017) i dostupni su na Wikipedija portalu.]

2. Srednjoročno (treba da bude završeno do plenarne sjednice CES 2018)

- (a) Sumiranje nacionalnih procjena spremnosti koje su provele CES članice, uzimajući u obzir procjene koje su provele druge regionalne UN komisije.
- (b) Identifikovati uspjehe i izazove na osnovu regionalnih zaključaka procjena spremnosti CES članica.
- (c) Osigurati platformu za razmjenu nacionalnih iskustava i osigurati dijalog sa relevantnim nacionalnim zainteresovanim stranama, kao što su proizvođači i korisnici podataka, kreatori politike, civilno društvo i nevladine organizacije (npr. na nekom ekspertskom sastanku ili UNECE Wikipedija o statistici za SDG <https://statswiki.unece.org/display/SFSDG>).
- (d) Osigurati platformu za razmjenu nacionalnih iskustava u izvještavanju o razvrstanim nacionalnim statističkim podacima za globalne SDG indikatore.
- (e) Identifikovati zajedničke oblasti za zemlje članice CES gdje postoje indikatori u nacionalnoj statistici za Stub 1 i Stub 2, i potrebno ih je ojačati.
- (f) Uvećati proizvodnju harmonizovanih statističkih podataka za Stub 1 i Stub 2 među zemljama članicama CES.
- (g) Predložiti strategije za rješavanje zajedničkih problema oko podataka koji nedostaju za indikatore iz Stuba 1 i 2 među zemljama članicama CES, uključujući nedostatke u razvrstavanju statističkih podataka.
- (h) Predložiti planove koji će dati doprinos međunarodnim standardima za metapodatke za indikatore iz Stuba 3.

3. Dugoročno (treba da bude završeno nakon plenarne sjednice CES 2018)

- (a) Izvršiti periodična ažuriranja regionalnog pregleda nacionalnih procjena spremnosti koje su obavile zemlje članice CES, uzimajući u obzir rezultate drugih sličnih inicijativa.
- (b) Predložiti planove za nove metodologije korištenjem novih i/ili nerevidiranih izvora podataka među CES članicama uz koordinaciju i saradnju sa IAEG-SDG i HLG-PCCB.

²¹ <https://statswiki.unece.org/display/SFSDG>

V RAZVOJ REGIONALNIH, NACIONALNIH I PODNACIONALNIH INDIKATORA

Dio V prikazuje uspostavljanje sistema mjerenja za SDG na nacionalnim i podnacionalnim nivoima radi praćenja provođenja nacionalnih strategija održivog razvoja. U ovom dijelu se daje i pregled regionalne perspektive i regionalni indikatori, na osnovu aktivnosti Statističkog odbora CIS, Eurostata i OECD-a u vezi sa indikatorima SDG za zemlje članice.

Program 2030 naglašava da će praćenje i analiza provođenja Programa „biti dobrovoljna i da će je voditi države, uz uzimanje u obzir različitih nacionalnih okolnosti, kapaciteta i nivoa razvoja i uz poštovanje politike i prioriteta“²². Globalni SDG indikatori „bit će praćeni pokazateljima na regionalnim i nacionalnim nivoima koje će izrađivati države članice“²³. UNSC je dodatno naglasio na 47. sjednici da je „nacionalno vlasništvo ključno za postizanje održivog razvoja i da će nacionalne analize [...] uzimati u obzir različite okolnosti na nacionalnom nivou“²⁴. UNSC je također naglasio da će se kompilacija globalnih indikatora oslanjati u najvećoj mogućoj mjeri, na uporedivim i standardizovanim nacionalnim zvaničnim statističkim podacima koje dostavljaju zemlje u internacionalne statističke sisteme i da će, kada se koriste drugi izvori i metodologije, oni biti analizirani i dogovoreni sa nacionalnom statistikom i predstavljeni na transparentan način.²⁵

A. Odlučivanje o nacionalnim indikatorima

Transformacija SDG i podciljeva u aktivnosti i mjere na nacionalnom i podnacionalnom nivou i njihovo integrisanje u nacionalne strategije i druge mjere politike predstavljati će presudan korak za uspješno provođenje SDG. Uz globalne indikatore mogu da se dodaju nacionalni indikatori radi podrške mjerenju nacionalnih strategija. Na svakoj zemlji je da odluči da li će uvesti i nacionalne SDG indikatore. To zavisi od nacionalnih prioriteta u provođenju SDG i postojanja nacionalne strategije održivog razvoja.

Lista globalnih SDG indikatora je kreirana tako da mjeri napredak u dostizanju SDG na globalnom nivou. Nacionalni indikatori mogu da budu opravdani: (i) kada postoje specifični nacionalni prioriteti koji nisu obuhvaćeni globalnim indikatorima; (ii) kada su za mjere politike potrebni dodatni indikatori za detaljnije mjerenje nekog dijela SDG specifičnog za datu zemlju; ili (iii) kada globalni podciljevi možda nisu dovoljno ambiciozni (ili su preambiciozni) da bi bili relevantni za zemlju. Potreba za dodatnim indikatorima očekuje se od strane kreatora politike, ali izbor i mjerenje treba razraditi uz konsultacije sa nacionalnim statističkim institucijama. Program 2030 naglašava potrebu da se koriste postojeći mehanizmi i procesi. Prilikom uvođenja novih nacionalnih SDG indikatora, preporučuje se da se iskoriste postojeće politike i indikatori u oblastima u vezi sa održivim razvojem. Dobar primjer je strategija Eurostata da razvije set indikatora za SDG za EU na osnovu postojećih statistika i prioriteta politike EU, uz istovremeno odslikavanje svih 17 SDG.

Moguće je da postoje određeni statistički razlozi koji opravdavaju nacionalne indikatore. Npr. nivo razvoja statistike u zemlji možda omogućava korištenje razvijenijih indikatora nego na globalnom nivou. Npr. alternativni (nacionalni) indikator može da se koristi u slučaju kada ne postoji zvanični (globalni) indikator. Nacionalni indikatori, također, mogu da budu opravdani kada bi globalni indikatori imali koristi od daljeg razvoja. Neki globalni indikatori (iz Stuba III) zahtijevaju dalju konceptualizaciju prije nego što se započne šire prikupljanje i objavljivanje statističkih podataka. Osim toga, neki globalni indikatori odnose se samo na jedan dio s njima povezanog podcilja, pa su potrebni dodatni indikatori radi postizanja punog obuhvata. Isto tako, može se razmišljati i o uključivanju subjektivnih indikatora (kojih nema u setu globalnih indika-

22 stav 74(a) na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

23 stav 75 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

24 odluka 47/101 (j) sa 47. sjednice Statistike komisije UN (<http://unstats.un.org/unsd/statcom/47th-session/documents/Report-on-the-47th-session-of-the-statistical-commission-E.pdf>).

25 odluka 47/101 (l) iz izvješća sa 47. sjednice Statističke komisije UN (<http://unstats.un.org/unsd/statcom/47thsession/documents/Report-on-the-47th-session-of-the-statistical-commission-E.pdf>).

tora). Pojedine zemlje mogu da odluče da, uz globalne indikatore, dodaju i jedan manji set nacionalnih indikatora da bi se odgovorilo na ove slabosti.

Nacionalni indikatori mogu također da budu opravdani zbog potrebe komunikacije na nacionalnom nivou. Tako bi se moglo razmišljati o uvođenju ključnih indikatora za ciljeve. Takvi indikatori bi mogli da se izaberu među globalnim SDG indikatorima ili među nacionalnim indikatorima. Moguća prednost uvođenja jednog seta ključnih, vodećih indikatora je jasnija komunikacija sa kreatorima politike i javnošću. Nedostatak bi mogao biti taj što ključni indikatori mogu da stave prioritet na određene podciljeve i time pošalju poruku da su neki ciljevi ili pod ciljevi važniji od drugih, što je u suprotnosti sa globalnim okvirom. Važno je da se naglasi da ključni indikatori ne podrazumijevaju postojanje hijerarhije podciljeva ili pregled stanja za konkretni cilj. Upotreba konceptualnog okvira bi mogla da bude od pomoći prilikom izbora i obrazloženja Naslovnih indikatora.²⁶

Zemlje članice CES se razlikuju u pogledu stanja u vezi sa indikatorima održivog razvoja. Neke zemlje godinama imaju strategije održivog razvoja i setove indikatora održivog razvoja (IOR), tako da mogu da razmišljaju kako da prilagode nacionalne setove IOR sa ciljem da uzmu u obzir SDG. Tematska struktura okvira CES za mjerenje održivog razvoja je korisna smjernica. U skladu sa odlukom CES, može se preporučiti korištenje ovog okvira u mjerenju održivog razvoja. S obzirom na to da je proces proizvodnje nacionalnih IOR već uspostavljen, dobro je da se oni iskoriste na efikasan način.

Nacionalni setovi IOR mogu da idu i dalje od SDG (održiv razvoj je širi koncept nego SDG). Npr. blagostanje ljudi je možda važno u nekom nacionalnom kontekstu, ali se to ne odražava kroz SDG.

Neke zemlje, ili dijelovi zemlje, mogu da odluče da uvedu indikatore i sakupljaju informacije na podnacionalnom nivou. To je bitno posebno u zemljama sa velikim regionalnim razlikama ili zemljama sa federalnim uređenjem. Moguće je odlučiti da se uspostave indikatori i na lokalnom, općinskom nivou, posebno za praćenje cilja 11, „Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim“.

Studije slučaja 2 (Poljska), 3 (Ruska Federacija), 4 (Švicarska) i 6 (Turska) predstavljaju primjere na koji način su ove zemlje pristupile nacionalnim indikatorima SDG.

1. CES okvir za mjerenje održivog razvoja kao alat za usmjeravanje

CES okvir za mjerenje održivog razvoja²⁷ je koristan u razmišljanju o načinu kako razviti regionalne ili nacionalne indikatore koji bi bili komplementarni setu globalnih indikatora. Operativna grupa koju je osnovao Biro CES u 2015. izvršila je prilagođavanje CES okvira sa SDG i izvršila mapiranje SDG, podciljeva i indikatora prema temama iz okvira CES.²⁸ Mapiranje je grupisalo indikatore prema temama koje su u vezi sa tradicionalnim oblastima zvanične statistike, kao što su zdravlje, obrazovanje, rad, voda, energija itd., i sa temama koje se često koriste u setovima indikatora održivog razvoja koje zemlje koriste.

26 „Preporuke za mjerenje održivog razvoja“ (2013) UNECE/Eurostat/OECD.

27 CES okvir za mjerenje održivog razvoja je predstavljen u publikaciji CES preporuke za mjerenje održivog razvoja (CES Recommendations for Measuring Sustainable Development), koju je izradila zajednička operativna grupa UNECE/Eurostat/OECD, koja je usvojena od strane država članica CES i međunarodnih organizacija u junu 2013. Preporuke CES daju univerzalan pristup mjerenju održivog razvoja na osnovu tri konceptualne dimenzije blagostanja. One također uzimaju u obzir vremensku dimenziju, posmatrajući potrebe sadašnjeg vremena (‘ovdje i sada’) i budućih generacija (‘kasnije’), kao i onih koji žive u drugim zemljama (‘drugdje’). Te dimenzije su povezane sa temama mjera politike koje obuhvataju životnu sredinu/okoliš, socijalne i ekonomske aspekte održivog razvoja. Te teme, dimenzije i struktura koja ih objedinjava predstavljaju ono što se u ovom dokumentu označava kao ‘CES okvir’.

28 Pregled ovog rada dat je u periodičnom izvještaju Operativne grupe (https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/2016/mtg/NewCES_18-Interim_report_on_SDGs_Revised.pdf). U prvoj fazi rada, Operativna grupa je uskladila teme u CES okviru i mapiranim SDG sa temama i dimenzijama CES. Planirano je da se rad nastavi sa fokusom na indikatore SDG.

Mapiranje je na sistematičan način identifikovalo regionalne indikatore i oblasti u kojima podaci koji se redovno proizvode mogu da budu od pomoći u osiguravanju SDG statistike.

Nekoliko zemalja ima uspostavljene nacionalne setove indikatora održivog razvoja sa jasnim vezama sa CES okvirom. Prilagođeni okvir CES može se koristiti za analizu načina na koji bi se ovi setovi indikatora mogli revidirati kako bi se razmotrili SDG, a istovremeno da očuvaju kontinuitet sa sistemom koji se do sada koristio za mjerenje održivog razvoja.

Okvir CES sadrži i listu od 95 indikatora za mjerenje održivog razvoja. Jedan od kriterija za identifikaciju indikatora je raspoloživost podataka. Na taj način, okvir CES može pomoći u identifikaciji regionalnih ili nacionalnih indikatora za koje bi podaci bili raspoloživi u velikom broju zemalja.

2. Kriteriji za nacionalne i podnacionalne indikatore

U izradi nacionalnih indikatora potrebno je pažljivo razmotriti kako su indikatori usklađeni sa normama navedenim za globalne indikatore; odnosno: „Ovaj okvir [indikatora] bit će jednostavan ali istovremeno robustan, i odnositi će se na sve Ciljeve i podciljeve održivog razvoja, uključujući sredstva za provođenje i očuvanje političke ravnoteže, integrisanja i ambicija koje su u njima sadržane”²⁹. Uravnotežen, integrisan i holistički pristup izboru nacionalnih indikatora je neophodan kako bi se izbjeglo biranje samo određenih SDG. Prednost se daje indikatorima rezultata, osim kada se podcilj konkretno odnosi na ulazne indikatore.

Pri izboru nacionalnih indikatora, neophodno je postići pravu ravnotežu između koristi od dodatnih indikatora relevantnih za nacionalni kontekst i dodatnog opterećenja izvještavanja koji ti indikatori nameću i složenosti u komuniciranju. Nacionalni indikatori treba da uzmu u obzir i druge indikatore održivog razvoja koji se trenutno koriste u datoj regiji (kao što je Eurostatov set indikatora za SDG). Prioritet treba dati relevantnim, neduplikativnim indikatorima za koje statističke podatke proizvode zvanični statistički sistemi u skladu sa uspostavljenim standardima i dogovorenim metodologijama.

Lista globalnih SDG indikatora najvećim dijelom sadrži objektivne indikatore. Na nacionalnom nivou, može se razmišljati i o subjektivnim indikatorima. Subjektivni indikatori blagostanja, pokazali su se kao validni i moguće ih je pouzdano mjeriti. Postoji rastuća zainteresovanost za razumijevanje održivog razvoja korištenjem objektivnih i subjektivnih mjera³⁰.

Preporučuje se da se kod izbora nacionalnih indikatora uzmu u obzir sljedeći kriteriji:

- Postizanje ravnoteže između socijalnih, ekonomskih i ekoloških indikatora radi očuvanja svrhe i ambicija Programa 2030;
- Davanje prioriteta indikatorima rezultata, osim u slučajevima kada se podciljevi konkretno odnose na inpute ili autpute, tj. ulazne ili izlazne elemente;
- Davanje prioriteta indikatorima koje proizvode zvanični statistički sistemi po uspostavljenim standardima i dogovorenim metodologijama;
- Uzimanje u obzir postojeće liste indikatora održivog razvoja koje koriste relevantne organizacije u regionu (npr. Eurostat i CIS-Stat) i setovi nacionalnih indikatora u srodnim/sličnim oblastima politike (npr. indikatori blagostanja);
- Izbor višenamjenskih indikatora kad god je to moguće, radi svođenja broja pokazatelja na minimum;³¹ i

29 stav 75 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

30 Izvještaj komisije za mjerenje ekonomskih rezultata i društvenog napretka (<http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/en/>).

31 Korištenjem multinamjenskih indikatora smanjuje se broj indikatora; takvi indikatori su možda manje korisni za odlučivanje o mjerama politike, jer po svom dizajnu odražavaju višestruke dimenzije rezultata.

- Svođenje na najmanju mjeru opterećenost izvještavanjem, uzimajući u obzir da određeni broj globalnih indikatora možda izrađuju međunarodne organizacije (posebno u slučaju kvalitativnih indikatora), da se ne bi nepotrebno opterećivali nacionalni statistički sistemi.

B. Razmatranja regionalnih indikatora u regiji UNECE

U Programu 2030 se navodi: „Ciljevi i podciljevi će se pratiti i analizirati korištenjem seta globalnih pokazatelja. Na njih će se dodati prateći indikatori koje će izraditi države članice na regionalnim i nacionalnim nivoima.“³²

Na sjednici 2016. godine, Statistička komisija UN je naglasila da su „predloženi globalni indikatori namijenjeni praćenju i analizi Programa 2030 za održivi razvoj na globalnom nivou i ne moraju se nužno primjenjivati u nacionalnom kontekstu. Indikatori za regionalne, nacionalne i podnacionalne nivoe praćenja će biti razvijeni na regionalnim i nacionalnim nivoima.“³³

Važno je pojasniti šta se misli pod regionalnim indikatorima. Globalni indikatori koji su prilagođeni određenom regionu za poređenje i objavljivanje predstavljaju **regionalne nivoe** globalnih indikatora. Za razliku od toga, cilj **regionalnih indikatora** je da jednoobrazno reflektuju regionalne prioritete kada je riječ o informacijama.

Izbor regionalnih indikatora zavisi od odluka kreatora politike o obimu i fokusu koji se želi postići sa regionalnim praćenjem. Šta će se mjeriti zavisi od političkih razmatranja, a kako će se mjeriti zavisi od statističkih posmatranja.

Regija UNECE je raznolika. Različite grupe zemalja i međunarodnih organizacija imaju sopstvene prioritete i liste indikatora. Npr. nakon Komunikacije Evropske komisije „Sljedeći koraci ka održivoj evropskoj budućnosti“³⁴, Eurostat je razvio set pokazatelja EU SDG³⁵ za redovno praćenje SDG u kontekstu EU, počevši od 2017. godine. OECD je proveo pilot istraživanje o mjerenju raskoraka do dostizanja podciljeva SDG na osnovu podataka koji postoje u bazama podataka OECD-a (što ne mora nužno biti u skladu sa globalnim indikatorima SDG). CIS-Stat je uspostavio indikatore SDG za zemlje CIS na osnovu istraživanja o relevantnosti i raspoloživosti globalnih indikatora SDG u tim zemljama.

Kao što je slučaj i sa nacionalnim indikatorima, iskazivanje potrebe za regionalnim indikatorima treba da dođe od kreatora politike. Ukoliko se pojavi takva potreba za UNECE region, onda treba primijeniti pristup odozdo nagore, uzimajući u obzir indikatore koje su izabrali Statistički komiteti Eurostata, OECD-a i CIS-a, kao i odluke o spomenutim nacionalnim indikatorima. Regionalni indikatori za UNECE treba da budu usklađeni sa setovima drugih međunarodnih i nadnacionalnih organizacija u regionu radi postizanja sinergijskih efekata i smanjenja opterećenja za zemlje. UNECE Regionalni forum za održiv razvoj, koji je održan 25. aprila 2017. godine, na posebnom okruglom stolu je razmatrao pitanje podataka i praćenja. Međutim, nije pokrenuto pitanje potrebe za regionalnim indikatorima.

Zainteresovanost za regionalne indikatore mogu da pokrenu i međunarodne agencije koje imaju mandat od država članica da rade u posebnim oblastima (pogledati **Studija slučaja 7** koju je osigurao **UNFPA** o regionalnim indikatorima).

32 stav 75 na: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

33 E/CN.3/2016/34, odluka 47/101 (i) E/CN.3/2016/34, odluka 47/101 (i) (<http://unstats.un.org/unsd/statcom/47thsession/documents/Report-on-the-47th-session-of-the-statistical-commission-E.pdf>).

34 http://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-next-steps-sustainable-europe-20161122_en.pdf (COM(2016) 739, usvojeno 22. novembra 2016; dio 3.3).

35 Lista SDG je dostupna na: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/overview>.

C. Diseminacija i objavljivanje

Nacionalne i podnacionalne statističke indikatore za praćenje SDG (kao i globalne i regionalne indikatore) treba da osiguraju nacionalne statističke institucije na transparentan način. Isti sistem koji se koristi za davanje nacionalne statistike za globalne indikatore SDG treba da se koristi kao referentni osnov za izvještavanje o nacionalnim i podnacionalnim indikatorima SDG. Nacionalne statističke institucije također trebaju da objavljuju podatke o nestatističkim nacionalnim indikatorima, ili da upućuju na njih.

U svrhu informisanja, poželjno je da nacionalne statističke institucije postavljaju pregled informacija o SDG na svojim internet stranicama na maternjem jeziku (jezicima) i/ili na engleskom jeziku.³⁶

D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Nacionalni i podnacionalni indikatori

- (a) Ukoliko od kreatora politike postoji potražnja za nacionalnim indikatorima SDG, onda nacionalne statističke institucije treba da pristupe proaktivno i identifikuju indikatore za mjerenje dostizanja SDG i podciljeva u njihovim zemljama, posebno o prioritetnim oblastima politike, a uz blisku saradnju sa kreatorima politike. Ukoliko ne postoji nacionalni set indikatora za održivi razvoj, može se koristiti globalni set kao polazna tačka.
- (b) Nacionalne i podnacionalne statističke indikatore za praćenje SDG (kao i regionalne) treba da osiguraju nacionalne statističke institucije na transparentan način.

E. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Nacionalni i podnacionalni indikatori

1. Kratkoročno (završeno prije plenarne sjednice CES 2017)

- (a) Identifikacija zemalja članica CES koje namjeravaju da uspostave ili rade na uspostavljanju nacionalnih indikatora SDG [informacije dostupne na Wiki].
- (b) Razmjena iskustava o izboru nacionalnih indikatora SDG i/ili prilagođavanja postojećih setova IOR radi usklađivanja sa SDG na Ekspertskom sastanku za statistiku za SDG (april 2017).

2. Srednjoročno (treba da bude završeno prije plenarne sjednice CES 2018)

- (a) Identifikacija vodećih principa za izbor nacionalnih SDG indikatora i/ili prilagođavanja postojećih setova IOR radi usklađivanja sa SDG na Ekspertskom sastanku za statistiku za SDG.
- (b) Predstavljanje vodećih principa za izbor nacionalnih SDG indikatora i/ili prilagođavanja postojećih setova IOR prema SDG.

3. Dugoročno (treba da bude završeno poslije plenarne sjednice CES 2018)

- (a) Uz konsultacije sa UNECE Visokom grupom za modernizaciju statistike, razmotriti proširenje izvora podataka, veći broj istraživanja i upotrebe administrativnih izvora podataka kako bi se olakšalo izvještavanje o nacionalnim SDG indikatorima.

³⁶ pristup Saveznog zavoda za statistiku Njemačke (<https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/Indicators/SDG/SDG.html>).

VI PRUŽANJE PODATAKA O GLOBALNIM INDIKATORIMA SDG

U ovom dijelu se razmatra kako su organizovani tokovi podataka (ili kako bi mogli da budu organizovani) na optimalan način između nacionalnih, regionalnih i globalnih nivoa i kako bi mogli da pruže globalno usklađene statističke podatke za SDG. Sistemsko davanje podataka za globalne indikatore SDG je neophodno za efikasno praćenje i analizu Programa 2030. Da bi se osigurala dosljednost i izbjeglo dupliranje, važno je da se provodi koordinisan pristup između različitih nivoa, imajući na umu postojeće mehanizme izvještavanja.

U ovom dijelu se razmatra organizacija tokova podataka sa gledišta države. Naglasak je na svođenje na najmanju mjeru opterećenje u vezi sa osiguravanjem podataka u zemlji (uključujući smanjenje dupliranja), osiguranje da zemlja ima vlasništvo nad podacima i izbjegavanje nedosljednosti između podataka koje proizvode zemlje i koje proizvode međunarodne organizacije. Daje se i opis situacije sa stanjem u proljeće 2017, sa ciljem da se zemlje upoznaju sa različitim mogućnostima i da se identifikuju pitanja koja zahtijevaju dodatno pojašnjenje ili raspravu. Ovaj dio će biti dodatno razrađen u sljedećoj verziji Mape puta.

Tokom proteklih nekoliko mjeseci pojavile su se rasprave o razmjeni podataka na različitim forumima na globalnom i regionalnom nivou (na nivou UNSC [odluka 48/101] i na Forumu na visokom nivou u martu 2017; na IAEG-SDG u martu 2017, na Koordinacionom komitetu za poslove statistike [CCSA] u martu 2017³⁷ i na UNECE Ekspertskom sastanku o pitanjima statistike za SDG 10.–12. april 2017). Postoji saglasnost o općim principima, ali još nisu dovoljno istražene procedure i mehanizmi provođenja, kao ni osnovne pretpostavke i potrebe aktera.

Cilj okvira globalnih indikatora SDG je da osigura osnovu za izvještaj generalnog sekretara UN za godišnji politički forum na visokom nivou (HLPF). Izvještaj generalnog sekretara koristi globalne i regionalne agregirane podatke i, u principu, ne predstavlja nacionalne podatke. Međutim, globalno usklađeni nacionalni podaci (koje osiguravaju agencije UN) i regionalni i globalni agregirani podaci su dostupni u bazi podataka globalnih indikatora SDG koju vodi UNSD. Osim izvještaja generalnog sekretara, HLPF razmatra i dobrovoljne nacionalne preglede zemalja. Ti pregledi također treba da koriste nacionalne podatke (preporučeni format dobrovoljnih nacionalnih izveštaja sadrži statistički aneks). Još nije jasno kako će se dobijati nacionalni podaci (koje priprema nacionalne statističke institucije) i kako će se usklađivati sa agencijama UN koje imaju podatke radi izrade regionalnih i globalnih agregatnih podataka. Ipak, u praksi, proces prikupljanja podataka za SDG indikatore i priprema izveštaja za HLPF je u toku.³⁸

To, međutim, ne znači da su procesi davanja podataka koji omogućavaju praćenje i analizu već uspostavljeni i da se ne mogu dalje unaprijediti. Međunarodne organizacije koje su nadležne za različite dijelove izvještaja potrudile su se da započnu svoje zadatke uz vremenska ograničenja, postojeću raspoloživost podataka, kao i obim i složenost Programa 2030. Mnogi aspekti davanja statističkih podataka za globalne indikatore SDG i dalje su predmet analiza, uporedo sa uspostavljanjem dobre prakse i sazrijevanja cijelog procesa.

Npr. paralelno, statistička zajednica angažovana je na sistematskoj doradi i reviziji globalnih indikatora, metodologija i tokova podataka. Ima mnogo mogućnosti za unaprijeđenje raspoloživosti i kvaliteta podataka, ali i uspostavljanja efikasnih mehanizama davanja podataka i metapodataka, i osiguravanja koherentnosti između podataka koje daju zemlje i međunarodne organizacije.

37 CCSA „Nacrt principa i prakse globalnog izvještavanja i razmjene podataka za Program 2030 za održivi razvoj“ na http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge.32/2017/mtg1/Annex_2_-_CCSA_reporting_principles_for_SDGs_28_03_2017.pdf.

38 Prvi izvještaj generalnog sekretara o napretku ostvarenom na putu dostizanja SDG je objavljen u junu 2016. a drugi u julu 2017, uz korištenje podataka koji su sada na raspolaganju. 44 zemlje su dobrovoljno dostavile svoje nacionalne preglede za 2017.

Veoma je važno da se pojasne međunarodni procesi za nacionalne statističke sisteme, da bi mogli da planiraju svoje aktivnosti i resurse, kao i za međunarodne organizacije, da bi efikasno obavile svoje zadatke. Možda je podjednako važno da se pojasne uloge koje će pomoći da se uspostave vrlo dobri odnosi saradnje između nacionalnih statističkih institucija i međunarodnih organizacija. Prema tome, sigurno je da će biti dostupno još smjernica zemljama kako se indikatori SDG koriste za izvještaj generalnog sekretara i za dobrovoljne nacionalne preglede.

Pojedinačne zemlje mogu da izaberu različite opcije za davanje podataka o SDG indikatorima, zavisno od statističkih kapaciteta i nacionalnog konteksta (pogledati **Studije slučaja 8 za Ujedinjeno Kraljevstvo i 9 za Meksiko**). Da bi se omogućio ovaj proces, potrebne su opće smjernice o okviru davanja podataka.

A. Nacionalni mehanizmi za dostavljanje podataka o SDG

Nekoliko zemalja radi na razvoju „Nacionalne platforme za izvještavanje“ (NRP) za SDG indikatore (pogledati **Studije slučaja 10 za SAD, 11 za Poljsku i 12 za Ujedinjeno Kraljevstvo**). Osim toga, vjerovatno je da će takve platforme razviti na regionalnom i globalnom nivou i međunarodne organizacije kao što su UNSD (već postoji globalna baza podataka za indikatore SDG³⁹), kao i druge agencije u okviru UN. Prema tome, biti će neophodna njihova koordinacija.

Platforma za indikatore SDG može imati tri komponente: (i) portal za prikupljanje ili podnošenje podataka koji omogućava različitim proizvođačima podataka da objavljuju/postavljaju podatke; (ii) proizvodna baza podataka, i (iii) portal gdje korisnici mogu da nađu tabele, tekstualne dokumente i publikacije. Platforma je šira od proste baze podataka, jer može da sadrži i mehanizme za podnošenje podataka za proizvođače koji su izvan sistema nacionalne statistike i produktivne baze podataka. Korištenje portala za prikaz podataka može da bude i dio strategije komunikacije (pogledati Dio VIII).

Upravljačka grupa CES predlaže da sve baze podataka za indikatore SDG i platforme sa podacima koje pojedine zemlje koriste treba da zadovolje i sljedeće specifikacije, koje su u skladu sa Fundamentalnim principima zvanične statistike⁴⁰ i Programom 2030:

- Uoporedivost: Platforme NRP treba da predstavljaju podatke koji se proizvode u skladu sa međunarodno dogovorenim metodama tako da mogu da se koriste za kompilaciju regionalnih i globalnih indikatora (na osnovu FPOS 8, 9, 10);
- Transparentnost: Platforme NRP treba da omoguće postavljanje relevantnih metapodataka i druge prateće dokumentacije u vezi sa ograničenjima osnovnih statističkih podataka. Ovo treba da uključi i opise svake revizije podataka (zašto su urađene i ko ih je uradio) (na osnovu FPOS 3);
- Pravovremenost: Platforme NRP treba da osiguraju izvještavanje o statistici kako ona postaje dostupna zemljama članicama (odnosno kontinuirano). U slučajevima kada statistički podaci koje daje neka zemlja još nisu standardizovani za svrhe međunarodnog poređenja, to treba jasno da bude navedeno u platformi (na osnovu FPOS 5); i
- Javno dostupne: Platforme NRP treba da omoguće javni pristup prikupljenim indikatorima (na osnovu FPOS 1, 7).

NRP bi bio autoritativni izvor podataka za indikatore SDG. Platforme NRP treba da omoguće postavljanje podataka potrebnih za izračun globalnih trendova i indikatora, a u koordinaciji sa nacionalnim statističkim institucijama, i podataka koje proizvode druge organizacije u ime zemlje. Nacionalne statističke institucije mogu da ograniče davanje podataka o zemlji isključivo na globalne i regionalne indikatore.

39 <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/>.

40 <http://unstats.un.org/unsd/dnss/gp/fundprinciples.aspx>.

Pristupi platformama NRP mogu da se razlikuju po državama. Ipak, da bi se osiguralo njihovo korištenje za potrebe osiguravanja SDG podataka, Upravljačka grupa CES preporučuje sljedeće minimalne zahtjeve:

- Podaci za kompilaciju indikatora treba, kad god je to moguće, da se uzimaju iz zvaničnih statističkih podataka;
- Idealne vremenske serije su od 2000. nadalje; i
- Uključenost osnovnih metapodataka (npr. definicije indikatora i izvora podataka).

Da bi se omogućilo međunarodno poređenje i jednostavan pristup, platforme NRP treba da budu osmišljene da promovišu interoperabilnost statističkih podataka i metapodataka. To će značajno olakšati rad međunarodnih agencija koje imaju potrebu da prikupljaju, objedinjuju i analiziraju podatke za izvještavanje o SDG na globalnom i regionalnom nivou. Također će olakšati razmjenu statističkih podataka, metapodataka i doprinos nauci o podacima u općem smislu.

U slučaju da zemlje još nemaju platforme NRP ili SDG, minimalni zahtjevi mogu se postići uključivanjem indikatora SDG u postojeće baze podataka ili objavljivanjem tabele sa indikatorima SDG (npr. u Excel formatu).

Zemlje treba da pokušaju da na svojoj platformi NRP prezentuju sve indikatore SDG koji su raspoloživi na nacionalnom nivou, bez obzira na izvor podataka (treba uključiti zvanične statističke podatke, kao i podatke drugih proizvođača). Paralelno sa podacima, treba prezentovati i metapodatke o izvorima podataka. Ukoliko neka zemlja koristi zamjenske indikatore (proksi – pogledati pod D u ovom dijelu), to treba da bude tako i označeno na platformama NRP, da bi se omogućilo jednostavno razlikovanje u odnosu na zvanične globalne indikatore.

Od suštinskog značaja je da se osiguraju odgovarajući mehanizmi za validaciju i kontrolu kvaliteta podataka. Nacionalne statističke institucije su odgovorne za koordinaciju podataka iz zvanične statistike i njihov kvalitet. Za podatke iz drugih izvora, nisu ovlaštene da direktno provode mehanizme osiguranja kvaliteta (kao što je slučaj tokom sakupljanja podataka).

U takvim slučajevima, od presudnog je značaja da nacionalne statističke institucije traže od proizvođača podataka da dokumentuju kvalitet podataka i metode koje su korištene za proizvodnju podataka.

B. Modeli protoka podataka

Osiguravanje podataka za SDG indikatore i s tim povezani modeli protoka podataka treba da budu predmet razmatranja na više različitih nivoa: globalnom, regionalnom, nacionalnom, podnacionalnom i tematskim nivoima.

1. Protok podataka na nacionalnom nivou

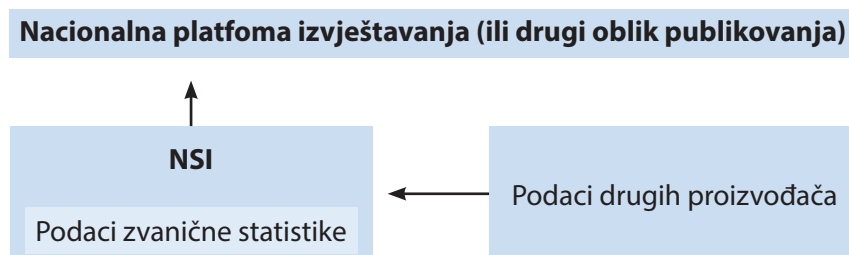
Na nacionalnom nivou mogući su različiti scenariji za protok podataka. To će zavisiti od strukture i nivoa razvoja statističkog sistema u zemlji: centralizovan, decentralizovan ili neka kombinacija. Protok podataka za indikatore SDG će vjerovatno biti zasnovan na već postojećim mehanizmima.

a. Protok podataka Model 1: Nacionalna statistička institucija je koordinator za sve indikatore SDG

Preporučeni model je model u kome Nacionalna statistička institucija koordinira osiguravanje svih podataka za SDG u zemlji, (tj. prikuplja i razmjenjuje sve statističke i nestatističke indikatore od svih proizvođača podataka u zemlji). Ukoliko postoji NRP, agencija koja održava platformu može po prirodi stvari da postane koordinator osiguravanja podataka za SDG. Koordinaciona uloga nacionalne statističke institucije je također povezana sa procjenom raspoloživosti podataka u zemlji (pogledati Dio IV). Ukoliko nacionalna statistička institucija predvodi izradu takve procjene, biti će potrebno da se pojasne izvori podataka u zemlji i uspostave veze sa svim agencijama koje osiguravaju podatke. Osim toga, nacionalna statistička institucija može da prisustvuje raspravama u vezi sa prioritetima i osjetljivim pitanjima u vezi sa izvještavanjem.

Prema ovom modelu protoka podataka (slika 1), nacionalna statistička institucija objavljuje sve nacionalne podatke o SDG putem platforme NRP ili u nekom drugom obliku (tabela ili baza podataka). Svaka agencija koja je zainteresovana može da 'preuzima' podatke od nacionalne statističke institucije. U tom slučaju, nema 'prebacivanja' protoka podataka od nacionalnog ka regionalnom ili globalnom nivou. Takvo rješenje smanjuje opterećenje izvještavanja u zemlji.

Slika 1. Protok podataka – Model 1

b. Protok podataka – Model 2: NSI i ostale agencije u zemlji osiguravaju statistiku za SDG

U praksi, ostale agencije koje proizvode podatke u zemlji često ih šalju direktno međunarodnim organizacijama koje su nadležne za konkretne indikatore, možda i zaobilazeći NSI. Npr. Ministarstvo zdravlja može slati podatke direktno Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, a Ministarstvo rada direktno Međunarodnoj organizaciji rada (ILO).

Moguće je i da NSI preuzme odgovornost samo za one indikatore koje NSI i proizvodi, a ostale indikatore ostavi drugim agencijama. Još jedna mogućnost je da NSI koordinira sve statističke indikatore, a da ne-statističke osigurava neka druga agencija (npr. ministarstvo vanjskih poslova/jedinica uspostavljena za te poslove) ili da to rade međunarodne organizacije (slika 2).

Slika 2. Protok podataka – Model 2

Države se mogu osloniti na već postojeće mehanizme za podnošenje podataka međunarodnim organizacijama umjesto da uspostavljaju ekstenzivne nacionalne sisteme za indikatore SDG. U tom slučaju, mora se naći rješenje za izvještavanje onih podataka koji nisu obuhvaćeni takvim, postojećim mehanizmom. Također, neophodna je koordinacija da bi se osigurali svi raspoloživi podaci.

Bitan aspekt modela tokova podataka je proces osiguranja kvaliteta. Institucije koje su nadležne za tokove podataka na nacionalnom nivou mogu imati različite uloge u osiguranju kvaliteta: (i) mogu da imaju ulogu „poštanskog sandučeta“ i da stavljaju podatke na raspolaganje na platforme NRP (ili da ih šalju na međunarodni nivo); ili (ii) preuzimaju različite stepene kontrole kvaliteta, od osnovne verifikacije do kompletne kontrole kvaliteta. Upravljačka grupa CES preporučuje da NSI razmotre svoju ulogu u ovom procesu i pojašne je sa drugim proizvođačima koji podnose podatke preko NSI.

U slučaju drugog modela tokova podataka, NSI treba da bude informisan o drugim tokovima podataka da bi se postigla koherentnost između tih podataka i zvanične statistike. Mogu da postoje legitimni razlozi zašto se podaci razlikuju, međutim te razlike trebaju biti utvrđene i objašnjene. Uz podatke, potrebno je osigurati odgovarajuće metapodatke koji će objašnjavaju takve razlike. Kako je navedeno u dijelu IV, NSI su stava da je važno verifikovati podatke koje druge nacionalne ili međunarodne agencije podnose u ime zemlje. To zahtijeva saradnju sa ostalim nacionalnim proizvođačima podataka. Međunarodne agencije mogu slati podatke na verifikaciju svojim partnerima u državi (to znači da ne šalje NSI nego, možda, Ministarstvu inostranih poslova), a NSI možda i ne zna za postojanje zahtjeva. Ili, možda postoje različita mišljenja između NSI i nekog drugog nacionalnog proizvođača podataka u pogledu toga koji su statistički podaci najprikladniji za dostavljanje u ime zemlje. Takve razlike moraju se razriješiti na nacionalnom nivou.

Na osnovu Deklaracije koju je usvojio CES 2015, Upravljačka grupa preporučuje da NSI treba da imaju ključnu ulogu u koordinaciji na nacionalnom nivou za globalne indikatore SDG. To se može postići primjenom nekoliko modela protoka podataka, tako da izabrani model treba da bude onaj koji će najbolje prikazati nacionalnu situaciju. Npr. primjena prvog modela podržava transparentnost u izvještavanju i omogućava međunarodnu uporedivost podataka, naglašava centralnu ulogu NSI i doprinosi postizanju koherentnosti podataka. Sa druge strane, ovakvo rješenje zahtijeva značajne resurse na nivou NSI. Za neke indikatore, NSI možda ne posjeduje znanje, a nestatistički indikatori mogu da zahtijevaju inpute od kreatora politike na nacionalnom nivou, umjesto statističkih podataka.

2. Protok podataka od nacionalnoj prema regionalnom i/ili globalnom nivou

O tokovima podataka na regionalnom i globalnom nivou, raspravljalo se na više foruma sa relevantnim akterima, uključujući IAEG-SDG, UNSC i UNECE ekspertske sastanak o statistici za SDG (april 2017). Formulirani su neki opći principi / preporuke u pogledu uloga različitih aktera u ovom procesu.

U skladu sa Programom 2030⁴¹, NSI prikupljaju i osiguravaju podatke i metapodatke za globalni pregled praćenja napretka prema ostvarenju SDG. Međunarodni statistički sistemi objedinjuju ove podatke i osiguravaju međunarodno uporedive podatke u svojim domenima. Agencije nadležne za konkretne indikatore SDG su tzv. „skrbničke agencije“ (njihova uloga je objašnjena u tekstu ispod). Regionalne organizacije ponekad posreduju u prijenosu podataka i metapodataka sa nacionalnog na globalni nivo. IAEG-SDG⁴² daje sljedeće preporuke:

- (a) međunarodna i regionalna tijela usklađuju svoje prikupljanje podataka sa ciljem smanjenja opterećenja izvještavanja za zemlju;
- (b) podatke koji se odnose na neki konkretan indikator treba da sakuplja samo jedna međunarodna agencija;
- (c) kompilacija globalnih indikatora se u najvećoj mogućoj mjeri zasniva na uporedivim i standardizovanim nacionalnim zvaničnim statističkim podacima koje dostavljaju zemlje međunarodnim statističkim sistemima;
- (d) kada se koriste drugi izvori i metode, oni će biti pregledani i dogovoreni od strane NSI i prezentovani na transparentan način;

41 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E, para 83.

42 IAEG-SDG izvještaj sa 48. sjednice UNSC E/CN.3/2017/2, dostupno na: <http://undocs.org/E/CN.3/2017/2>.

- (e) potrebno je uspostaviti proces koji će osigurati zemljama da provjere podatke koje osiguravaju međunarodne agencije, kako bi se riješila odstupanja između nacionalnih i međunarodnih podataka, kao i ostala pitanja koja mogu da stvaraju zabrinutost;
- (f) primjenjivati će se procedure osiguranja kvaliteta na nacionalnom i međunarodnom nivou.

IAEG-SDG je identifikovao potencijalne „agencije kao vlasnike podataka“ (custodian agencies) i druge partnerske agencije za izvještavanje na globalnom nivou i dalji razvoj za svaki SDG indikator. Glavne obaveze ovih agencija su da prikupljaju podatke od zemalja prema svojim mandatima i putem mehanizama izvještavanja, da sakupljaju međunarodno uporedive podatke, da podrže veći stepen usvajanja i poštovanja međunarodno dogovorenih standarda, kao i da jačaju nacionalne kapacitete u oblasti statistike. „Agencije vlasnici podataka“ također trebaju da vrše komunikaciju i koordinaciju sa NSI na transparentan način (uključujući validacije procjena i potrebnih prilagođavanja podataka); sakuplja međunarodne serije podataka, izračunavaju globalne i regionalne agregirane podatke i dostavljaju ih UNSD-u, zajedno sa metapodacima; pripremaju prigodni tekst za godišnje izvještaje o ostvarenom napretku na globalnom nivou; vrše koordinaciju i metodološki razvoj indikatora.⁴³

IAEG-SDG je uspostavila grupu za izradu nacrtu smjernica kako zemlje i „agencije vlasnici podataka“ mogu da sarađuju da bi dali doprinos ostvarenju protoka podataka potrebnog za postizanje harmonizovanih statističkih podataka za globalno izvještavanje (grupu zajednički predvode Njemačka i Kamerun)⁴⁴. Planirano je da smjernice budu podnijete na 49. sjednici UNSC u martu 2018.

Kako bi se olakšao ovaj proces, pozivaju se međunarodne agencije da dostave kalendare za razmjenu podataka i da daju informacije o već uspostavljenim razmjenama podataka među zemljama, kao i listu nacionalnih institucija koje daju podatke međunarodnom sistemu. Ovakav zahtjev je već naveden u odluci sa 48. sjednice Statističke komisije UN.

Za protok podataka između nacionalnog, regionalnog i globalnog nivoa moguće je nekoliko scenarija. Od presudnog je značaja da se jasno definišu obaveze NSI i agencija vlasnika podataka, a da se istovremeno očuva fleksibilnost zbog nacionalnih okolnosti i netradicionalnih izvora podataka. Bitan princip treba da bude izbjegavanje dupliranja ili paralelnih tokova izvještavanja, ukoliko već postoje uspostavljeni tokovi. Vjerovatno je da neće postojati jedan jedinstven „standardni“ model podataka za sve indikatore, već će se koristiti različiti modeli za različite indikatore, a možda i za različite zemlje ili grupe zemalja, zavisno od dostupnosti i pogodnosti Platforme NRP. Generička shema za tokove podataka data je na slici 3. Prikaz tokova podataka je jedan primjer koji može da se iskoristi za davanje podataka za SDG:

- (a) Zemlje mogu slati podatke međunarodnim organizacijama (skrbničkim agencijama) putem uspostavljenih kanala za podnošenje ili putem novih kanala koji su osigurani za indikatore SDG. Ponekad regionalne organizacije omogućavaju prijenos podataka i metapodataka sa nacionalnog na globalni nivo (ovakav model se uspješno primjenjuje, npr. u slučaju podnošenja podataka o nacionalnim računima⁴⁵).
- (b) Zemlje mogu svoje podatke za SDG indikatore da stave na raspolaganje na Nacionalnim platformama za izvještavanje. Međunarodne organizacije/agencije vlasnici podataka (kao i bilo koji drugi korisnici) mogu da povlače podatke sa Platforme NRP.
- (c) Agencije, vlasnici podataka vrše kompilaciju podataka i dostavljaju ih na globalni nivo (UNSD). Trebalo bi da zemlje imaju mogućnost da verifikuju podatke prije nego što agencija vlasnik podataka proslijedi njihove (harmonizovane) podatke (npr. kada se podaci modeliraju ili prilagođavaju da bi se osigurala međunarodna uporedivost).

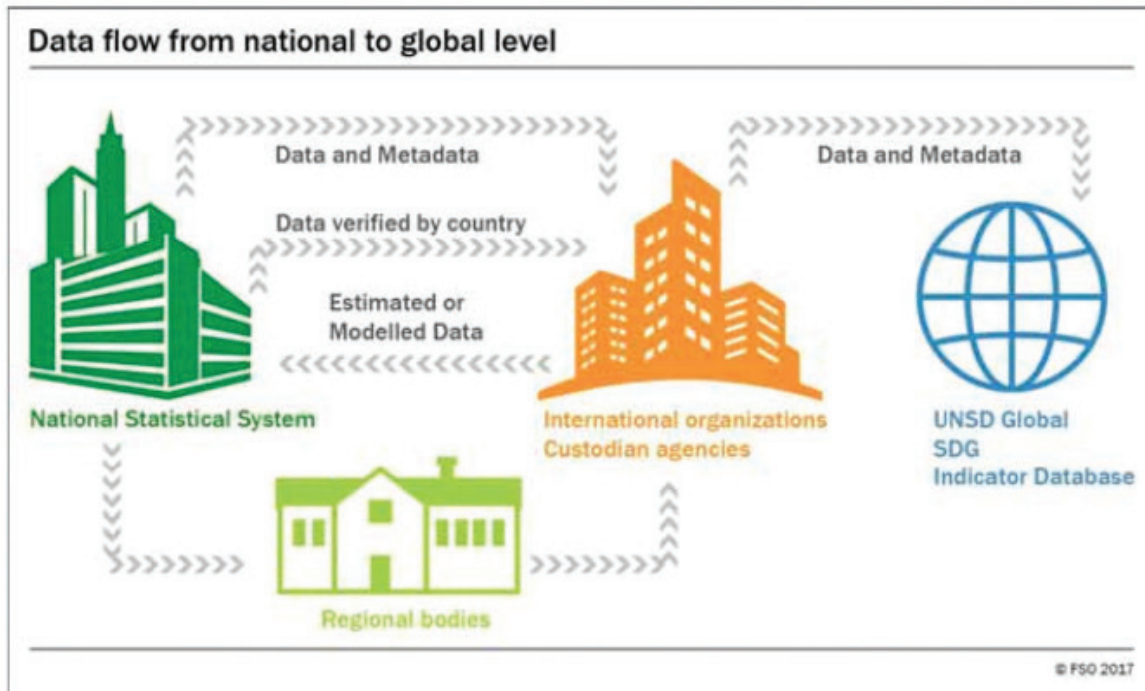
43 Izvještaj IAEG-COR sa 48. sjednice UNSC, E/CN.3/2017/2.

44 Izvještaj UNSC sa 48. sjednice, Odluka 48/101 (I).

45 Putem zajedničkog upitnika, Eurostat prikuplja podatke od država članica EU, OECD od članica OECD-a, UNECE od preostalih država u regiji i UNSD od ostalih zemalja.

- (d) Centralizovana baza podataka za SDG (koju vodi UNSD) kompilira se uz korištenje podataka povučenih od međunarodne organizacije nadležne za različite tematske oblasti (baza podataka je puštena u rad 2016. godine, a novi podaci se dodaju kako postaju raspoloživi⁴⁶).

Slika 3. Protok podataka sa nacionalnog na globalni nivo

Važno je izvući iskustva iz rada na MCR, gdje su međunarodne organizacije bile odgovorne za osiguravanje svih podataka. Ponekad su organizacije (ili njihove kancelarije u različitim zemljama) provodile sopstvene ankete u zemljama, a NSI nisu bile upoznate sa tim. Bilo je i slučajeva da su nacionalne agencije (na primjer, ministarstvo zdravlja ili obrazovanja) dostavljale podatke direktno međunarodnim organizacijama, bez kontakta sa NSI. To je dovelo do toga da se podaci u međunarodnim bazama podataka razlikuju od nacionalnih podataka čak i za 30-40%. Taj model nije vodio izgradnji statističkih kapaciteta NSI, niti je u potpunosti iskoristio statističke podatke koje je zemlja mogla da proizvede. Statistički podaci dobijeni na taj način nisu u dovoljnoj mjeri podržali odgovornost zemalja za napredak u dostizanju MCR. Čak i da se nastavi ovakva praksa, ovakav sistem ne bi bilo moguće proširiti i koristiti za SDG, jer podaci za SDG obuhvataju širi obim oblasti i sve zemlje. To bi podrazumijevalo da zemlje šalju podatke za 40 različitih organizacija (postoji preko 40 agencija vlasnika podataka), koje možda koriste različite upitnike i primjenjuju različite mehanizme za prikupljanje podataka. Neophodna je standardizacija i harmonizacija sadržaja i formata podataka i metapodataka da bi sve to funkcionisalo u praksi (npr. forma za metapodatke, standardizovani upitnici, jednoobrazni obrasci za podatke itd.).

Kako bi se osigurao kvalitet na međunarodnom nivou, potreban je proces usklađivanja podataka koje dostavljaju različite zemlje. Bilo koja promjena podataka kako bi se unaprijedila uporedivost treba da bude prijavljena NSI date zemlje i da bude zabilježena u metapodacima. Metapodaci za većinu indikatora SDG koje su dostavile međunarodne organizacije su dostupni na internet stranici posvećenoj SDG⁴⁷, ali poneki opisi su nepotpuni i neophodno je poboljšanje.

46 <http://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/>.

47 <http://unstats.un.org/sdgs/iaeg-sdgs/metadata-compilation>.

Zemlje, u dogovoru sa svojim NSI,⁴⁸ mogu izabrati da druga tijela vrše izvještavanje. Potrebno je da se koriste postojeći tokovi podataka prema međunarodnim organizacijama / agencijama vlasnicima podataka kako bi se izbjeglo dvostruko izvještavanje. Ponovno postavljanje nacionalnih podataka na posebnu platformu NRP ne bi bilo potrebno (ali je to ostavljeno zemljama da odluče).

Rezolucija usvojena od strane UNSC u 2017. (koja je predložena ECOSOC-u i, kasnije, Generalnoj skupštini na usvajanje) apeluje na međunarodne organizacije da globalnu analizu zasnivaju na podacima koje proizvedu nacionalni statistički sistemi. Ukoliko neki konkretni podaci iz neke zemlje nisu na raspolaganju, međunarodne organizacije treba da obave konsultacije sa tim zemljama radi izrade i modeliranja verifikovanih procjena prije objavljivanja. Potrebno je da međunarodne organizacije uspostave međusobnu komunikaciju i saradnju kako bi se izbjeglo dupliranje izvještaja, osigurala dosljednost podataka i smanjilo opterećenje izvještavanja. Kako bi se ostvarila transparentnost, potrebno je da sve međunarodne organizacije osiguraju metodologije koje se koriste za usklađivanje nacionalnih podataka radi postizanja međunarodne uporedivosti.⁴⁹

Agencije vlasnice podataka mogu da koriste online baze podataka drugih organizacija kao što su UNECE, Eurostat ili OECD za povlačenje podataka koji su tamo postavljeni. Istovremeno, Eurostat i OECD ne planiraju da se postave kao centri podataka za globalne SDG indikatore za države evropskog statističkog sistema (ESS) ili druge zemlje. Eurostat ne planira da uvede nova prikupljanja podataka u vezi sa globalnim indikatorima. Međutim, online baza podataka Eurostata može da se koristi kao izvor za globalne indikatore, iz koje ove agencije mogu da „povlače“ postojeće podatke za zemlje iz ESS.⁵⁰ U takvim slučajevima, potrebna je verifikacija podataka prije njihovog objavljivanja.

Sa stanovišta zemalja, važno je da regionalni i globalni protok podataka zadovoljava sljedeće kriterije:

- Postoji jasan način izvještavanja i izbjegava se dupliranje;
- NSI imaju priliku da izvrše validaciju podataka koji se objavljuju o njihovoj zemlji od strane međunarodnih organizacija, posebno ukoliko postoje odstupanja. Idealno bi bilo da su ti podaci isti, ili da su razlike objašnjene;
- postoje procedure za kontrolu kvaliteta za objavljene podatke;
- podaci se proizvode i razmjenjuju u skladu sa FPOS; i
- metapodaci su dostupni radi dokumentiranja metoda i klasifikacija.

U maju 2017. UNSC je izjavio da će podržati projekat nacionalne laboratorije za podatke koji trenutno sprovodi UNSD, gdje se nacionalni i međunarodni podaci prezentuju uporedo, kako bi se omogućio dijalog između zemalja i agencija zaduženih za podatke, radi objašnjenja razlika i postizanja bolje koordinacije.

CES Upravljačka grupa za statistiku za SDG provela je pilot studiju o protoku podataka o izabranim indikatorima SDG. Cilj je bio analiza praktičnih posljedica, koraka i potreba zemalja, agencije koje imaju podatke i UNSD u proizvodnji globalnih statističkih podataka za SDG kroz praćenje i reviziju preko HLPF. Pilot studija opisuje iskustva, potrebe i resurse glavnih aktera, provedena je sa ciljem da osigura informacije za smjernice o protoku podataka koji se proizvode pod okriljem IAEG-SDG.

Upravljačka grupa CES preporučuje da NSI izaberu model tokova podataka koji bi osigurao najefikasniji transfer podataka sa nacionalnog na globalni nivo, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti.

48 CES Deklaracije o ulozi NSI u praćenju SDG (ECE/CES/89/Add.1). (http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/2015/CES_89_Add.1-E.pdf).

49 https://unstats.un.org/unsd/statcom/48th-session/documents/Resolution_on_Indicators_Clean_Version-E.pdf.

50 http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/documents/ece/ces/ge.32/2017/mtg1/PDF/EN_EM_4A2-Eurostat-IOs.pdf; https://circabc.europa.eu/sd/a/d41cc0f3-db10-482c-87a1-bad14a13042a/SDI_WG_17_04_Setting%20the%20scene.pdf.

C. Saradnja sa međunarodnim organizacijama

Prema Programu 2030, regionalne organizacije treba da doprinesu regionalnom praćenju i analizi SDG, ali i da podrže proces praćenja i analize na globalnom nivou⁵¹. Kako bi se to postiglo, potrebna je horizontalna saradnja među akterima na regionalnom nivou, kao i vertikalna saradnja između aktera na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou.

1. Osiguranje uporedivosti statistike i metapodataka

Kako bi se osiguralo poređenje podataka i izbjegla odstupanja između podataka koje proizvode NSI i razne međunarodne, regionalne i nadnacionalne organizacije, potrebno je jasno definisati odgovornosti. Protok podataka prema svjetskim organizacijama treba da se odnosi samo na globalne indikatore. Isto tako, protok podataka za regionalne indikatore treba da bude organizovan na regionalnom nivou.

U cilju postizanja efikasnosti, dosljednosti i manjeg opterećenja izvještavanja za NSI, važno je imati na umu činjenicu da su mnogi podaci i metapodaci koji su relevantni za indikatore SDG već prikupljeni i pohranjeni u Eurostatovim bazama podataka za zemlje evropskog statističkog sistema. Isto važi i za podatke koji se prikupljaju i pohranjuju u bazama podataka OECD-a.

2. Standardizacija prijenosa podataka

Razmjena statističkih podataka i metapodataka (SDMX) može biti koristan resurs za osiguravanje standardizacije za davanje podataka i metapodataka za regionalne i globalne baze podataka koje se odnose na SDG. SDMX predstavlja set tehničkih standarda i smjernica orijentisanih na sadržaj, zajedno sa IT arhitekturom i alatima, a koji se primjenjuju radi postizanja efikasne razmjene i dijeljenja statističkih podataka i metapodataka.

Formirana je radna grupa za SDMX za indikatore SDG pod pokroviteljstvom IAEG-SDG. Grupa ima zadatak da razvije SDMX rješenje za SDG. Ova grupa je osnovana 2016. i imenovan je predsjedavajući (Kolumbija). Prvi sastanak je održan u mjestu Aguascalientes u Meksiku u oktobru 2016. Radna grupa planira da iskoristi postojeća iskustva stečena kroz razvoj SDMX za indikatore Milenijumskih ciljeva razvoja (MDG) i fokusirati će se na procjenu postojeće i buduće dostupnosti indikatora i izradu inicijalnih definicija strukture podataka do četvrtog kvartala 2017.

Kako bi se podržalo izvještavanje o MDG, SDMX je proširen tako da obuhvati Definiciju strukture podataka (DSD), što je olakšalo razmjenu podataka između UNSD, UNESCO-a i Svjetske banke. Razvijena je još jedna inicijativa „domaći podaci“ odnosno „CountryData“, kao podrška za razmjenu podataka.⁵² Indikatori i metapodaci od NSI se predaju na platformu „CountryData“, gdje se upoređuju sa međunarodnim statističkim podacima, a metapodaci se koriste za identifikaciju i objašnjenje odstupanja. Ovi alati mogu da se koriste i prilagode za SDG.

3. Saradnja u oblasti proizvoda regionalne statistike

Kako bi se uspostavio efikasan sistem izvještavanja za SDG u okviru regiona UNECE, neophodna je saradnja u više oblasti kako bi se osigurali prioriteta države članice i izbjeglo dupliranje u izvještavanju.

UNECE vodi manju bazu podataka koja daje makroekonomske podatke, podatke o rodnim pitanjima, transportu, šumskoj građi i podatke o MCR. Ta baza podataka može da se proširi tako da uključuje i indikatore SDG. OECD u svojim različitim statističkim bazama podataka održava čitavo jedno bogatstvo podataka relevantnih za SDG. OECD je dostavljao podatke i metapodatke za okvir globalnih indikatora UN, kako direktno, tako i kroz saradnju sa drugim agencijama. OECD je objavio pilot studiju „Mjerenje jaza za dostizanje ciljeva

51 stavovi 80 i 83; http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

52 <https://data.un.org/>.

SDG⁵³, uz korištenje 86 indikatora uključenih u njegove baze podataka (mada to ne moraju biti globalni indikatori), radi procjene jaza u zemljama OECD-a u smislu koliki su nedostaci koje treba premostiti da bi se dostigli ciljevi SDG. Daljnji rad na SDG može da se razmatra u kontekstu odluka o budućim programima rada i proračunu OECD-a.

Evropska komisija (Eurostat) provoditi će redovni monitoring Ciljeva održivog razvoja u kontekstu EU. To je aktivnost koja je odvojena od globalnog i regionalnog monitoringa koji provodi UN. Eurostat je izradio referentni okvir indikatora za praćenje SDG na nivou EU,⁵⁴ kako je i navedeno u tački 3.3 saopćenja Evropske komisije „Naredni koraci ka održivoj evropskoj budućnosti“⁵⁵

Okvir indikatora EU za SDG zasnovan je na evropskoj statistici u mjeri u kojoj je to moguće, ali također uključuje indikatore iz drugih izvora pod uslovom da ispunjavaju minimalne dogovorene uslove (da ih proizvođač redovno objavljuje, da postoji dokumentovana metodologija, da se koriste metode koje zadovoljavaju statističke zahtjeve kvaliteta itd.). Okvir indikatora EU za SDG ne stvara dodatno opterećenje za države članice EU. On se fokusira na indikatore koji su već dostupni, ili koji se izrađuju za druge svrhe, a koji će vjerovatno biti dostupni kada bude potrebno da se uključe u monitoring SDG za EU za 2017-u. Prema tome, nema potrebe da države članice uspostavljaju nove protoke podataka ka Eurostatu, niti da uspostavljaju Nacionalne platforme za izvještavanje za svrhe ovog monitoringa.

Kako bi se izbjegle nedosljednosti u analizi i agregaciji podataka za izvještaje međunarodnih i nadnacionalnih organizacija u regionu UNECE, važno je da se održava dobra saradnja između Eurostata, OECD-a i UNECE. Regionalne kancelarije tematskih agencija UN (UNESCO, ILO, WHO i dr.) treba da budu uključene u prikupljanje podataka (pogledati Studiju slučaja 12 UNICEF i 13 UNFPA). Akademske institucije i analitičari podataka generalno mogu da pružaju metodološku podršku.

D. Specijalne situacije kod pružanja podataka

1. Proizvođači podataka izvan sistema zvanične statistike

U nekim slučajevima, NSI rutinski dopunjuje budžete iz statističkih istraživanja ili registara i podacima koje prikupljaju treća lica, kao, npr. drugi nivoi uprave, privredni subjekti, istraživačke organizacije, mediji, NVO itd. Ovakvi pristupi mogu da se koriste i prilikom izvještavanja nacionalnih statističkih podataka za indikatore SDG ukoliko se time ne narušava kvalitet statističkih podataka.

2. Osiguravanje nestatističkih indikatora

Neki podciljevi SDG se prate korištenjem nestatističkih indikatora (npr. indikatori na koje se odgovara sa DA/NE). Takav pristup davanju podataka o ovim indikatorima razlikovati će se od zemlje do zemlje, zavisno od izabranog modela tokova podataka. U situacijama kada NSI koordinira sve indikatore SDG u zemlji, nestatističke indikatore treba uključiti i prezentovati zajedno sa statističkim.

3. Korištenje zamjenskih indikatora (proxy)

U nekim slučajevima, proizvođači podataka za neku konkretnu zemlju mogu imati statističke podatke koji su slični, ali ne i isti, kao neki globalni indikatori SDG. Nazivaju se zamjenski (proxy) indikatori i zemlja može da odluči da ih koristi kada izvještavanje o traženim globalnim indikatorima nije moguće. Zamjenski indikatori treba da budu jasno naznačeni prilikom izvještavanja. Ukoliko je moguće izvještavanje i o globalnim i o zamjenskim indikatorima, onda se odluka donosi zavisno od vremenskih i finansijskih aspekata. Drugi

53 <http://www.oecd.org/std/measuring-distance-to-the-sdgs-targets.htm>.

54 Dio V.B.

55 http://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/communication-next-steps-sustainable-europe-20161122_en.pdf. (COM(2016) 739 usvojeno 22. novembra 2016).

razlozi koji se uključuje je učestalost upotrebe zamjenskih (proxy) indikatora u kreiranju politike i prekidima u vremenskim serijama. Bilo bi korisno razmijeniti iskustva u korištenju zamjenskih indikatora i usaglasiti definiciju zamjenskog indikatora koji se koristi u različitim zemljama.

E. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Osigurati podatke o globalnim indikatorima SDG

- (a) Potrebno je da zemlje utvrde pristup i modele tokova podataka na nacionalnom nivou kako bi osigurali podatke o SDG indikatorima (da li je centralizovano u jednoj tački ili decentralizovano);
- (b) Potrebno je da NSI razmotri razvoj Nacionalne platforme za izvještavanje (NRP) za indikatore SDG;
- (c) Potrebno je da NSI ispuni sljedeće minimalne zahtjeve u osiguravanju podataka za SDG indikatore:
  - Izvor podataka koji se koriste za izradu indikatora treba, kad god je to moguće, da bude iz zvanične statistike; vremenske serije treba da budu, u idealnom slučaju, od 2000. godine nadalje; i
  - metapodaci treba da budu uključeni (npr. navođenje izvora podataka i indikatora);
- (d) NSI treba da usmjeri korisnike na svoju internet stranicu kako bi pronašli nacionalne statističke podatke i nacionalne metapodatke pripremljene za globalne indikatore SDG. NSI također treba da usmjeri korisnike na UNSD internet stranicu radi pronalaženja nacionalnih statističkih podataka i metapodataka koji su prilagođeni za međunarodno poređenje;
- (e) NZS treba da održava mreže tako da razvoj sistema SDG indikatora od svih proizvođača u zemlji bude razumljiv i da ulaganja budu od koristi za zemlju u cjelini;
- (f) Potrebno je obratiti posebnu pažnju da se osigura dosljednost podataka koji se dostavljaju na svim nivoima i da se osiguraju potrebni metapodaci.

F. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Pružanje podataka za globalne indikatore SDG

1. Kratkoročno (treba se završiti do sjednice CES 2017)

- (a) Upravljačka grupa je uspostavila operativnu grupu za izvještavanje o indikatorima SDG uz korištenje NRP;
- (b) Preko operativne grupe za Platforme NRP, osigurati zemljama informacije o najboljim praksama u vezi sa platformama NRP; omogućiti razmjenu iskustava u vezi sa platformama NRP; izraditi smjernice za zemlje kako bi se olakšalo donošenje odluka o pristupu izvještavanju i razvoju platformi NRP .

2. Srednjoročno (treba se završiti do sjednice CES 2018)

- (a) Kontaktirati sa IAEG-SDG i UNSD u vezi sa izraženim zabrinutostima na ekspertskom sastanku o statističkim podacima za SDG (april 2017) o kontaktima i rasporedima za dostavljanje podataka za indikatore SDG;
- (b) Implementirati pilot studiju za mapiranje konkretnih procesa u vezi sa protokom podataka za izabrane indikatore SDG, nakon čega će se bolje razumjeti praktične potrebe NSI, agencija vlasnika podataka i UNSD-a;
- (c) Dostaviti rezultate pilot studije Međuagencijskoj ekspertskoj grupi IAEG-SDG na razmatranje;
- (d) Razmotriti pitanje potrebe za regionalnim platformama za izvještavanje;
- (e) Pozvati agencije vlasnike podataka na razgovor o njihovim planovima i namjerama za korištenje nacionalnih platformi za izvještavanje i razvoju procesa kojima se omogućava „povlačenje podataka“ sa platformi NRP;
- (f) Raditi na jačanju međunarodne koordinacije i transparentnosti kako bi se osiguralo da države imaju vlasništvo nad podacima za indikatore SDG i jačanje koordinacije sa NSI; i
- (g) Raditi na pojašnjavanju tokova podataka da bi se izbjeglo dvostruko izvještavanje.

3. Dugoročno (treba se završiti poslije sjednice CES 2018)

Koordinirati okvir za izvještavanje CES kako bi se osigurala dosljednost podataka i metapodataka na regionalnom nivou.

VII IZGRADNJA KAPACITETA ZA STATISTIKU ZA SDG

Ovaj dio treba da osigura da CES zemlje imaju zajednički pristup kako bi se omogućila pojačana i bolje koordinisana izgradnja kapaciteta za proizvodnju statističkih podataka za SDG. Trebaju se uzeti u obzir zajedničke potrebe zemalja CES za izgradnjom kapaciteta i njihove procjene izvodljivosti indikatora. Cilj je da se unaprijede koordinacija, razmjena iskustava i osigura stručno usmjeravanje zemalja CES uz utvrđivanje prioriteta zajedničkih potreba.

Svim zemljama je potrebno unaprijeđenje statističkih kapaciteta da bi se osposobile za proizvodnju potrebnih SDG indikatora sa globalne liste. Međutim, kada se govori o izgradnji kapaciteta, terminologija koja se koristi i razmatranje ove teme obično se fokusiraju na pružanje obuke u oblasti statistike i pružanje tehničke pomoći razvijenijih statističkih sistema sistemima koji su manje razvijeni. Takav pristup nije prikladan za procjenu i analizu načina kako unaprijediti statističke kapacitete u svim zemljama. Bilo bi korisno da postoji zajednički stav oko toga koje kapacitete treba izgraditi. Ti kapaciteti idu preko izrade izabranih proizvoda ili indikatora i odnose se na institucionalne, pravne, finansijske i ljudske resurse i tehnička pitanja. Na ekspertskom sastanku za statistiku za SDG (10.–12. aprila 2017) došlo se do zaključka da postoji potreba da se pojasne konceptualna pitanja i terminologija u vezi sa izgradnjom kapaciteta. Predloženo je da se osnuje jedan manji operativni tim koji će izraditi „polazne osnove“ o tome šta znači izgradnja kapaciteta za statistiku u kontekstu SDG.

Na osnovu rezultata rada ovog operativnog tima, Upravljačka grupa će održati raspravu o tome na svom sljedećem sastanku i podnijeti izvještaj Birou CES i CES. Taj operativni tim će održavati bliske veze sa Operativnim timom koji radi na pitanjima „Novih pristupa izgradnji kapaciteta u okviru PARIS21 – CD 4.0“. Ovaj dio će se naknadno doraditi u sljedećem izdanju Mape puta, da bi se dao uravnotežen pristup izgradnji kapaciteta koji će odgovoriti na potrebe svih zemalja nezavisno od stepena razvijenosti njihovog statističkog sistema.

Termin „izgradnja kapaciteta“ može da se odnosi na aktivnosti na različitim nivoima. Kao prvo, tu su aktivnosti unutar zemlje. One uključuju način na koji NSI definiše svoje strategije za izgradnju kapaciteta unutar nacionalnog statističkog sistema i kako NSI stvara partnerske odnose sa relevantnim zainteresovanim stranama. Taj aspekt je važan za sve zemlje, razvijene i manje razvijene. Kao drugo, tu su aktivnosti neke zemlje ili neke međunarodne organizacije za podršku drugim zemljama u izradi novih statističkih podataka, uključujući organizovanje radionica i obuka. Te aktivnosti mogu da se posmatraju kako iz donatorske perspektive, tako i sa stanovišta zemlje koja je primalac podrške u izgradnji kapaciteta; to može da se podvede pod bilateralne aktivnosti. Treće, tu su regionalne aktivnosti, uključujući razmjenu informacija generalno i razmatranje novih pristupa (kao, na primjer, korištenje novih izvora podataka); to može da se podvede pod multilateralne aktivnosti.

Razvoj Programa 2030 obnovio je potrebu za kvalitetnim statističkim podacima za upravljanje, dizajniranje programa i praćenje rezultata. Najveći dio potrebnih statističkih podataka proizvodi se u okviru nacionalnih statističkih sistema. Ti podaci su važni za dobro upravljanje, unapređenje statistike zahtjeva ulaganja u nacionalne statističke kapacitete, razmjenu iskustava i raspravu o novim pristupima.

Program 2030 poziva na „snažniju podršku jačanju prikupljanja podataka i izgradnji kapaciteta u zemljama članicama, na razvoj nacionalnih i globalnih polaznih vrijednosti u oblastima u kojima one još ne postoje“. Osim toga, države članice su se obavezale da rade na rješavanju „pitanja jaza u prikupljanju podataka da bi se pružila bolja informaciona osnova za mjerenje napretka, posebno za one podciljeve u čijoj osnovi nema jasnih numeričkih podciljeva.“⁵⁶

⁵⁶ stav 57 na: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

SDG 17 se odnosi na jačanje sredstava za implementaciju i revitalizaciju globalnih partnerstava za održivi razvoj. To važi i za statistiku i obaveze svih NSI bez obzira na njihov nivo razvoja. SDG podciljevi 17.18⁵⁷ i 17.19⁵⁸ odnose se direktno na potrebu za izgradnjom statističkih kapaciteta. Prvi podcilj iskazuje potrebu da se unaprijedi izgradnja kapaciteta radi povećanja dostupnosti visokokvalitetnih podataka do 2020. Drugi podcilj poziva na izgradnju kapaciteta kao podršku za razvoj sistema mjerenja napretka koji je komplementaran mjerenju BDP-a.

Biće potrebno da sve zemlje unaprijede svoje statističke kapacitete kako bi mogle osigurati podatke za praćenje provođenja i analizu SDG. Rezultati inicijalnih procjena pokazuju da čak i najrazvijenije zemlje mogu da proizvedu tek oko jedne polovine svih globalnih indikatora SDG. SDG obuhvataju oblasti koje su nove za zvaničnu statistiku (npr. dobra uprava iz cilja 16) i u kojima je potrebno da se razviju novi kapaciteti. Također, potrebni su novi podaci u tradicionalnim oblicima statistike, integrisanje podataka iz ekonomskog, socijalnog i ekološkog domena, istraživanje potencijala geoprostornih informacija i razvoj novih vrsta razvrstavanja (dezagregacija). To podrazumijeva potrebu za novom obukom, uključujući obuku korisnika radi podizanja njihove statističke pismenosti. Prema tome, unaprijeđenje kapaciteta treba da se razmatra u širem smislu nego što je redovna obuka i pružanje tehničke pomoći zemljama u razvoju.

Sredstva za izgradnju potrebnih kapaciteta uključuju:

- (a) upotrebu internih resursa: npr. kroz povećanje efikasnosti putem modernizacije zvanične statistike (pogledati Dio C.1);
- (b) uspostavljanje partnerstava radi nadoknađivanja nedostajućih kapaciteta u NSI (pogledati Dio D); i
- (c) upotrebu vanjskih resursa i donacija.

A. Iskustva iz Milenijumskih ciljeva razvoja

Zemlje u razvoju su se saglasile da će izvještavati o napretku ostvarenom u dostizanju MCR tokom perioda od petnaest godina, koji je završio 2015. Uloženi su veliki naponi u izgradnju kapaciteta kao podrška praćenju MCR. Ipak, na kraju 2015. samo 26% podataka o kojima se izvještavalo za MCR se proizvodilo u samim zemljama preko različitih agencija UN. Dodatnih 2% podataka o kojima su zemlje izvještavale zahtijevalo je određena podešavanja od strane agencija UN, 23% je bilo predmet podešavanja od strane agencija UN i 3% su bile procjene od strane drugih entiteta. Preostalih 46% podataka potrebnih za izvještavanje o MCR nije bilo dostupno za izvještavanje na kraju 2015.⁵⁹

Godine 2013. Operativni tim za utvrđivanje pouka izvedenih iz monitoringa MCR objavio je izvještaj o iskustvu sa MCR. Taj izvještaj ukazuje da je „Okvir MCR podržavao jačanje statističkih sistema i kompilacije, kao i upotrebu kvalitetnih podataka radi boljeg kreiranja politika i praćenja od strane nacionalnih vlada i međunarodnih organizacija.“⁶⁰ Međutim, zemlje su često posmatrale MCR kao inicijativu „odozgo na dolje“, koju forsiraju međunarodne agencije.

Postojala su određena odstupanja između nacionalnih i međunarodnih podataka uslijed različitih metodologija, izvora podataka i vremenskih intervala između objavljivanja. Iako je tokom perioda MCR postignuto

57 Do 2020, unaprijediti podršku za izgradnju kapaciteta zemalja u razvoju, uključujući najnerazvijenije zemlje i male ostrvske zemlje u razvoju, kako bi se značajno povećala dostupnost visokokvalitetnih, blagovremenih i pouzdanih podataka razvrstanih po dohotku, polu, starosti, rasi, etničkoj pripadnosti, migracionom statusu, invalidnosti, geografskoj lokaciji i ostalim karakteristikama koje su relevantne u nacionalnim kontekstima.

58 Do 2030, nadograditi postojeće inicijative kako bi se razvila mjerila napretka u održivom razvoju, komplementarno mjerenju bruto domaćeg proizvoda, te podržati stvaranje kapaciteta koji se tiču statističkih podataka u zemljama u razvoju.

59 Pogledati Svijet koji se broji (A World that Counts), str. 12 (<http://www.undatarevolution.org/wp-content/uploads/2014/12/A-World-That-Counts2.pdf>).

60 Pogledati Pouke naučene iz praćenja MCR iz statističke perspektive, str. 3. ([http://unstats.un.org/unsd/broaderprogress/pdf/Lesson%20Learned%20from%20MDG%20Monitoring_2013-03-22%20\(IAEG\).pdf](http://unstats.un.org/unsd/broaderprogress/pdf/Lesson%20Learned%20from%20MDG%20Monitoring_2013-03-22%20(IAEG).pdf)).

poboljšanje, ovaj izvještaj konstatuje da su „statistički kapaciteti u mnogim zemljama još uvijek ograničeni“.⁶¹ Izvještaj preporučuje da se u okviru Programa 2030 posebno razmotri pitanje statističkih kapaciteta, kvaliteta i dostupnosti podataka.

B. Strategija izgradnje kapaciteta na nacionalnom nivou

Praćenje SDG zahtijeva različite vrste podataka, u skladu sa tzv. „revolucijom podataka“, na koju se pozvao prethodni generalni sekretar.⁶² Zvanična statistika će imati presudnu ulogu, ali, uz nju, morati će da se uključe i podaci iz drugih izvora, uključujući privatni sektor, akademske institucije i civilno društvo.

Upravljačka grupa je svjesna da je od presudne važnosti za Program 2030 strategija izgradnje kapaciteta, zbog obima indikatora koji se zahtijevaju (od kojih se za neke indikatore očekuje značajan razvoj). Prvi korak za strategiju je procjena polaznog stanja u zemljama ne samo u pogledu dostupnosti podataka za indikatore SDG nego i u pogledu kapaciteta da se proizvedu podaci u svim domenima statistike. Kao drugo, potrebno je da NSI izrade svoje procjene nivoa kapaciteta u različitim oblastima. Kao treće, potrebno je da zemlje izrade, po potrebi uz konsultacije sa zemljama donatorima i međunarodnim organizacijama, konkretne akcione planove za statističku obuku i izgradnju kapaciteta uzimajući u obzir postojeće strukture i mehanizme. Takva izgradnja kapaciteta treba da ima dugoročnu viziju. Kao četvrto, potrebno je da se definišu partnerstva.

Ova četiri koraka mogu da se obuhvate dugoročnim statističkim programima ili strategijama ili, u slučaju zemalja u razvoju, nacionalnim strategijama za razvoj statistike (NSDS).⁶³ Ukoliko je takva strategija već izrađena, ova četiri koraka mogu da se integrišu u postojeću strategiju. Pomenuta četiri koraka su detaljnije opisana u nastavku teksta.

Pošto je izgradnja kapaciteta srednjoročni, odnosno dugoročni proces, potrebno je da zemlje izrade svoje procjene potreba i utvrde sopstvene prioritete. Dio IV daje okvir za procjenu spremnosti, koji može da se koristi za procjene koje provodi zemlja, uključujući procjenu potreba za statističkom obukom i izgradnjom kapaciteta. Procjena spremnosti je dobra prilika da se kreatori politike informišu o dostupnoj statistici. Procjena je korisno sredstvo komunikacije u oblastima u kojima nedostaju resursi. Osim toga, procjenom se identifikuju postojeći nedostaci, analiza organizacionih prepreka, ostali proizvođači podataka, potrebe u oblasti politike, potrebe za resursima i troškovne potrebe itd. Kapaciteti mogu da se povećaju bilo izgradnjom internih kapaciteta, ili vanjskim angažovanjem drugih aktera ili sklapanjem partnerstava.

Nakon što je obavljena procjena potreba, od presudnog značaja je da se utvrde prioritete, jer se može očekivati da raspoloživi resursi neće biti dovoljni za pokriće svih potreba. Izrada nacionalne mape puta (pominje se u dijelu III.C) ili plana provođenja ovih prioriteta biti će od pomoći da izgradnja kapaciteta bude fokusirana i da se uzmu u obzir nacionalne specifičnosti.

Osiguranje finansijskih sredstava i izgradnja partnerskih odnosa važne su komponente uspješnih projekata izgradnje kapaciteta. Od značaja je da NSI i šira statistička zajednica uspostave dijalog sa kreatorima politike da bi se osiguralo da budu informisani o postojećim ograničenjima u izvještavanju i da bi shvatili koordinacionu ulogu koju NSI treba da ima u ovom procesu.

Izgradnja kapaciteta treba da bude fokusirana na kapacitete za proizvodnju statističkih podataka, a ne samo indikatora SDG. Generalno govoreći, zemlje imaju više statističkih podataka o ekonomiji i demogra-

61 Ibid., str. 4.

62 <http://www.undatarevolution.org/>.

63 Termin nacionalna strategija razvoja statistike se koristi specifično u slučaju zemalja u razvoju. U ostalim zemljama ekvivalent tome može da bude strateški program za razvoj statistike sa dugoročnijom perspektivom (može da se nazove i master plan, program rada ili bilo koji drugi dugoročni razvojni program).

fiji nego o okolišu. Program 2030 predstavlja integrisan pristup u kom se ekonomska, socijalna i ekološka pitanja posmatraju zajedno. Prema tome, potrebno je da zemlje imaju kapacitete u svim ovim domenima. Izgradnja kapaciteta treba da bude sveobuhvatna i da rješava različite vrste kapaciteta objedinjeno. To je više od obuke za proizvodnju pojedinačnih statističkih podataka. Kapaciteti koje treba izgraditi razmatraju pitanja dobre uprave (zakon o statistici i drugi relevantni zakoni, ustavno uređenje, uloga NSI itd.), strategijama i rukovođenjem NSI (planiranje i praćenje, diseminacija, odnosi sa korisnicima, institucionalno učenje), statističkim metodologijama i IT strukturom, osiguranjem kvaliteta, metapodacima itd.

Moguća lista kapaciteta mogla bi da bude predmet rasprave na seminaru „Institucionalna saradnja za izgradnju kapaciteta, Nordijski model“ tokom 48. sjednice Statističke komisije UN⁶⁴: (a) stručni ljudski resursi (praktične vještine potrebne za proizvodnju, analizu i distribuciju statističkih podataka); (b) tehnička infrastruktura (oprema potrebna za rad: objekti, kompjuteri, mreže itd.); (c) organizacioni ljudski resursi (vještine potrebne za efikasan rad institucija i uspješno vršenje nadležnosti); (d) organizaciona infrastruktura (sistemi potrebni za rad [finansijski tokovi, zakonski okvir, ugovori o radu, instrumenti za upravljanje projektima, okvir kvaliteta, itd.]); (e) finansije (javna i druga sredstva za troškova rada organizacije i proizvodnje statističke); (f) strateški izbori (utvrđivanje prioriteta o tome koji statistički podaci se proizvode, orijentisanost na korisnike, strategije distribucije podataka, strategije razvoja nacionalne statistike); i (g) mreže: funkcionalna saradnja između partnera u nacionalnim statističkim sistemima, vlade i drugih grupa korisnika, međunarodnih organizacija, ostalih proizvođača statističkih podataka, akademskim ustanovama itd.

Nacionalne strategije ili dugoročni programi razvoja statistike treba da uzmu u obzir nekoliko pitanja koja su relevantna za unapređenje kapaciteta u vezi sa SDG:

- (a) očekuje se u prvoj fazi akcenat na unapređenju kapaciteta za indikatore iz Stuba 2, jer će za indikatore iz Stuba 3 biti potrebno da se razrade međunarodno dogovorene metodologije;
- (b) razvoj koherentne statistike zasnovane na standardnim konceptima i metodama, što omogućava izradu indikatora SDG;
- (c) uključivanje velikog broja zainteresovanih strana i izgradnja partnerstava; i
- (d) jasna podjela rada i mehanizmi saradnje kako bi se izbjegla dupliranja.

Za zemlje sa manje razvijenim statističkim sistemima, kada je riječ o izgradnji kapaciteta treba uzeti u obzir i sljedeće:

- (a) široko učešće zainteresovanih strana u izgradnji kapaciteta: zemlje donatori, zemlje primaoci, međunarodne organizacije i fondovi, privatni fondovi itd.;
- (b) potreba da se imenuje nacionalna kontakt tačka za koordinaciju izgradnje kapaciteta;
- (c) kapaciteti primaoca i sposobnost da apsorbuju nove kapacitete i sposobnost donatora da upravljaju fondovima i projektima, i
- (d) održivost kapaciteta nakon završetka projekata izgradnje kapaciteta. Važne su aktivnosti održavanja kako bi se vladama objasnila potreba za odgovarajućim resursima, kako bi statistika odgovorila na povećane potrebe za podacima za SDG.

Bilo bi korisno da postoji mjesto pod zaštitom CES gdje bi zemlje i međunarodne organizacije mogle da koordiniraju svoje aktivnosti i razmijenjuju svoja očekivanja o pitanjima koja se tiču izgradnje kapaciteta.

C. Postojeće strukture i mehanizmi

Program 2030 je velika šansa za statističku zajednicu da se modernizuje i unaprijedi kapacitete nacionalnih statističkih sistema. Posljednjih godina u ovoj oblasti obavljeno je mnogo posla.

Nove aktivnosti treba da budu bazirane na postojećim strukturama i mehanizmima. Potrebno je da se izbjegne konkurencija između međunarodnih organizacija. Ako bi globalne, regionalne i nacionalne aktivnosti

64 <https://unstats.un.org/unsd/statcom/48th-session/side-events/20170307-1M-institutional-cooperation-for-capacity-development/>.

u oblasti statistike koristile iste mehanizme i uslove, to bi smanjilo opterećenost nacionalnih statističkih sistema. Posebnu ulogu u izgradnji kapaciteta za proizvodnju indikatora SDG imaju „agencije vlasnici podataka“ koje su odgovorne za konkretne indikatore SDG i njihovu usklađenost sa međunarodno dogovorenim standardima. Ove organizacije imaju dugoročno iskustvo u oblasti koja se odnosi na indikatore SDG jer su „vlasnici/čuvari“ ili su učestvovala u izradi metodologija za date indikatore.

1. Modernizacija zvanične statistike i SDG

U pružanju podataka za SDG treba uzeti u obzir iskustva iz Milenijumskih ciljeva razvoja. Na globalnom nivou, mnoge zemlje će morati da se oslanjaju na podatke, statistiku i druga podešavanja koja u njihovo ime obavljaju drugi entiteti. Da bi se osigurala međunarodna uporedivost, možda će biti potrebna određena prilagođavanja statističkih podataka i s tim povezanih dostavljenih informacija. Neće biti moguće dobiti sve statističke podatke od zvanične statistike.

Između MCR i SDG postoje značajne razlike koje mogu da utiču na kapacitet izvještavanja pojedinih zemalja. Od 2000. godine, kada su MCR institucionalizovani, došlo je do značajnog proširenja informacionih tehnologija i osposobljenosti za prikupljanje i proizvodnju statistike. I u zemljama u razvoju i u razvijenim zemljama NSI su modernizovali svoje procese radi postizanja pravovremenosti, preciznosti, dostupnosti i transparentnosti statistike. Globalna statistička zajednica je prepoznala neophodnost modernizacije zvanične statistike. SDG dodatno jačaju argumente za ovakav pristup. Nijedna zemlja nije u stanju da proizvede statistiku potrebnu za sve indikatore SDG i, iako u nekim slučajevima možda postoje finansijska sredstva, sve je veći pritisak da se potrebe za indikatorima SDG dostignu kroz unaprijeđenje efikasnosti. Sve statističke organizacije, od najrazvijenijih do najnerazvijenijih zemalja, suočavaju se sa istim izazovima, tako da zajednički rad „statističke organizacije u modernizaciji“ i izbjegavanje preklapanja imaju prednosti.

Najveći potencijal za uštede po osnovu unaprijeđenja efikasnosti odnose se na standardizaciju procesa proizvodnje u svim različitim domenima statistike. Grupa na visokom nivou UNECE za modernizaciju zvanične statistike (HLG-MOS)⁶⁵ razradila je različite standarde i modele koji omogućavaju ovaj proces, uključujući Model statističkog poslovnog procesa (GSBPM) i Generički statističko-informacioni model (GSIM). Primjena ovih modela povećava potencijalne koristi od upotrebe zajedničkog softvera, kako unutar statističkih organizacija, tako i između njih, pa je HLG-MOS izradila plan razvoja softvera koji je namijenjen međusobnoj razmjeni, pod nazivom Zajednička arhitektura za proizvodnju statistike.

Bilo je i ukazivanja za veće korištenje podataka koji se inicijalno prikupljaju za nestatističke svrhe (npr. „big data“ i podaci iz administrativnih izvora) kao načina da se unaprijedi efikasnost proizvodnje statistike. Pozivi na korištenje podataka od privatnog sektora za izračunavanje zvanične statistike također dobijaju značajnu podršku.

Različite grupe i inicijative su angažovane na modernizaciji zvanične statistike. Osim HLG-MOS, tu su Eurostat (Vizija 2020 i „transformativna agenda“), kao i UNSD. Akcioni plan iz Kejpa Tauna za podatke za održivi razvoj (CTGAP) ukazuju na jačanje nacionalnih statističkih sistema.⁶⁶ Svi budući koraci treba da se zasnivaju na iskustvima ovih inicijativa i grupa.

2. Aktivnosti IAEG-SDG i HLG-PCCB na definisanju prioriteta

IAEG-SDG i HLG-PCCB će saradivati u procjeni nezadovoljenih potreba u izgradnji statističkih kapaciteta neophodnih za izvještavanje o indikatorima SDG. Biti će potrebno da različiti regioni saraduju kako bi zadovoljili potrebu za novim i raznolikim statističkim podacima.

65 <http://www1.unece.org/stat/platform/display/hlgbas/High-Level+Group+for+the+Modernisation+of+Official+Statistics>

66 <https://unstats.un.org/sdgs/hlg/Cape-Town-Global-Action-Plan/>.

IAEG-SDG će redovno analizirati i komunicirati o razvoju metodologija relevantnih za SDG. Cilj HLG-PCCB je da se osigura strateško liderstvo za proces provođenja SDG u kontekstu statističkog praćenja i izvještavanja. Bitna komponenta bilo koje strategije za podršku u izgradnji kapaciteta je da se utvrde prioritetne potrebe. HLG-PCCB može da razmotri međusobne veze između predloženih indikatora kao jedan način utvrđivanja prioriteta. Npr. indikatori za koje nisu zadovoljene potrebe mogu da se grupišu prema ciljevima, što može da ohrabri veću podršku entiteta čija je misija najbliže povezana sa konkretnim ciljem. Ili, neke nezadovoljene potrebe mogu da ukažu na potrebe u infrastrukturi koje, ako se zadovolje, mogu da poboljšaju izvještajne kapacitete u svim zemljama.

HLG-PCCB je izradio Globalni akcioni plan za podatke za održivi razvoj, koji je pokrenut na Svjetskom forumu podataka UN u januaru 2017. Plan obuhvata šest strateških oblasti⁶⁷, uključujući dužu listu ciljeva i aktivnosti. UNSC je usvojila Globalni akcioni plan iz Kejp Tauna u martu 2017. i naglasila važnost njegovog provođenja, između ostalog, i kroz regionalne i nacionalne planove⁶⁸. To su osnove na kojima će HLG-PCCB utvrđivati prioritete za aktivnosti u narednim godinama.

Osnovana je Zajednička podgrupa IAEG-SDG i HLG za izgradnju kapaciteta. Ta grupa je odlučila da provede mapiranje potreba za izgradnju kapaciteta u svakoj zemlji ili regionu. Latinska Amerika je već provela jednu sličnu aktivnost. Grupa je predložila da se koristi njihov primjer kao mogući šablon, i izraditi će kriterije za sve regione. U regionu UNECE je važno da se ova aktivnost obavi uz koordinaciju između UNECE, Eurostata, OECD-a i CIS-Stat.

Kada se govori o programu izgradnje kapaciteta za statistiku, treba razmotriti planove i programe dogovorene na globalnom nivou, kao i specifične potrebe članica CES.

Izgradnja kapaciteta za razvoj statistike zahtijeva kontinuiran napor i postoje određene institucije koje mogu da pomognu u utvrđivanju planova i identifikaciji izvora dugoročnog finansiranja. Potrebno je analizirati finansijske potrebe i potrebne resurse za procjenu spremnosti i pripremljenosti zemalja da unaprijede svoje nacionalne statističke sisteme u skladu sa potrebama SDG. Generalno, potrebe prevazilaze raspoloživa finansijska sredstva i tehnički kompetentne ljudske resurse. Treba uzeti u obzir ovo ograničenje.

Izgradnja kapaciteta je jasnija za oblasti u kojima postoje uspostavljene statističke prakse. Za indikatore koji su u konceptualnoj fazi i gdje prikupljanje podataka nije testirano, taj proces će duže trajati.

Važno je identifikovati sredstva za modernizaciju proizvodnje, analize i komunikacije podataka, uzimajući u obzir pojavu novih tehnologija. U slučajevima gdje su međunarodne i nadnacionalne organizacije već uspostavile definicije i prikupljanje podataka za indikatore koji još nisu potpuno razvijeni na globalnom ili regionalnom nivou, ovu činjenicu treba uzeti u obzir kako bi se izbjeglo dodatno opterećenje za zemlje.

D. Identifikacija partnerstava

Program 2030 zahtijeva godišnje izvještavanje putem visokokvalitetnih podataka iz svih zemalja. To zahtijeva veća ulaganja u izgradnju nezavisnih, nepristrasnih nacionalnih statističkih kapaciteta i jačanje kvaliteta i standarda podataka. NSI moraju da budu aktivno uključeni u razvoj globalnih i nacionalnih okvira indikatora preko IAEG-SDG. Za indikatore SDG za koje zvanični statistički podaci nisu na raspolaganju treba razmotriti ulazne informacije od privrednih društava, naučnika, akademskih ustanova i civilnog društva u razvoju arhitekture za izvještavanje. Svjetski forum podataka UN je dobra prilika za razmjenu iskustava i pristupa na globalnom nivou.

67 1) Koordinacija i strateško liderstvo za podatke za održivi razvoj; 2) Inovacije i modernizacija nacionalnih statističkih sistema; 3) Jačanje osnovnih statističkih aktivnosti i programa, sa posebnim naglaskom na rješavanje potreba u praćenju Programa 2030; 4) Distribucija i korištenje podataka o održivom razvoju; 5) Partnerstva između više zainteresovanih strana za podatke o održivom razvoju; i 6) Mobilisanje resursa i koordinacija napora za izgradnju statističkih kapaciteta.

68 UNSC Odluka 48/102.

O koristima koje se ostvaruju putem strateških partnerstava govoreno je na plenarnoj sjednici CES 2016. godine. CES prepoznaje čitav niz pitanja koja se odnose na partnerstva sa informacionom aktivnostima i smatra da je korisno i dalje raditi na razvoju strateških partnerstava u oblasti zvanične statistike.

Moguće je praviti različite vrste partnerstava koja se odnose na izgradnju kapaciteta: a) sa akterima iz zajednice zvanične statistike; b) sa proizvođačima podataka izvan zvanične statistike; c) sa ministarstvima koja definišu politike; i d) sa organizacijama koje osiguravaju finansiranje (pogledati tabelu 1 za više informacija).

Partnerstva u okviru sistema zvanične statistike je lakše ostvariti jer postoje zajednička tijela (npr. UNSC, CES) koja mogu da pomognu u raspravi i formulisanju partnerstava. Partnerstva sa akterima izvan sistema zvanične statistike su takođe neophodna (SDG podciljevi 17.16⁶⁹ i 17.17⁷⁰ definiraju tu potrebu). Partnerstva mogu da podrže izgradnju kapaciteta u vezi sa vještinama, obukom, novim metodologijama i drugim potrebama. Partnerstva sa drugim ministarstvima i organizacijama koje mogu da finansiraju su veoma značajna, jer bez dodatnog finansiranja neće biti moguće da se osigura izvještavanje i sistem praćenja za SDG.

Pitanje vezano za finansiranje biti će fokus svake rasprave o izgradnji kapaciteta. Osiguravanje dodatnih finansijskih sredstava zahtjeva aktivnu i djelotvornu komunikaciju o vrijednosti statistike.⁷¹ Statistički podaci su osnova za demokratske procese. Mjerenjem SDG i podciljeva rasprave o razvoju mogu dovesti do boljih politika. Suštinski je bitno osigurati da eksterno finansiranje ne kompromituje nezavisnost zvanične statistike i da bude u skladu sa fundamentalnim principima.

Finansijska podrška za izgradnju statističkih kapaciteta širom svijeta 2013. godine je iznosila 325 miliona američkih dolara, u poređenju sa 379 miliona tokom 2010. Međutim, pomoć najmanje razvijenim zemljama se utrostručila tokom navedenog perioda i iznosi 265 miliona. Iako je povećan nivo svijesti o značaju statistike za kreiranje politika na osnovu podataka, udio zvanične razvojne pomoći za razvoj statistike kre-
tao se oko 0,25% od 2010. do 2013.⁷²

Neophodno je da se definiše strategija za finansiranje napora za izgradnju kapaciteta u zemljama sa najmanje razvijenim statističkim sistemima.

Na osnovu procjene potreba za izgradnju statističkih kapaciteta, ukupni troškovi za međunarodne donatore za prevazilaženje svih nedostataka su manji od 300 miliona dolara godišnje. Kako bi se unaprijedili registri i administrativni podaci, biti će potrebno osigurati dodatna finansijska sredstva ili utvrditi nove prioritete za finansiranje.⁷³ Da bi se odluke o finansiranju dokumentovale informacijama, neophodno je da se utvrde prioritete oblasti i da se izrade procjene očekivanih troškova i koristi.

Bio bi od pomoći bolje strukturisan skup partnerstava u utvrđivanju zajedničkog pristupa davanju statističkih podataka za analizu napretka u dostizanju SDG. Postojeća tijela i forume treba iskoristiti za daljnje jačanje partnerstava i, uspostavljanje novih partnerstava koja uključuju proizvođače podataka i akademske ustanove.

69 Unaprijediti globalno partnerstvo za postizanje održivog razvoja, upotpunjeno višestranim partnerstvima koja mobiliju i razmjenjuju znanje, stručnost, tehnologiju i finansijska sredstva, kako bi se pružila podrška za postizanje ciljeva održivog razvoja u svim zemljama, a posebno u zemljama u razvoju.

70 Podržati i promovisati efikasna javna i javno-privatna partnerstva, odnosno partnerstva sa civilnim društvom, gradeći ih na iskustvima i strategijama pronalaženja resursa za partnerstva.

71 Izvještaj operativne grupe CES o vrijednosti zvanične statistike koji je usvojen na plenarnoj sjednici CES 2017. u junu je od pomoći za ovu svrhu.

72 Partnerski izvještaj o statistici, PARIS21 (<https://www.paris21.org/node/2371>) i Napredak ka Ciljevima održivog razvoja, United Nations Economic and Social Council, E/2016/75 (<https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2016/secretary-general-sdg-report-2016--EN.pdf>).

73 Podaci za razvoj – Procjena potreba za razvoj kapaciteta za praćenje i statistiku za SDG, Mreža rješenja za održivi razvoj <http://unsdsn.org/resources/publications/a-needs-assessment-for-sdg-monitoringand-statistical-capacity-development/>.

Pitanje od značaja je ko usmjerava osnivanje partnerstava. Za zvaničnu statistiku od presudnog je značaja da budu uključena sva relevantna tijela i konferencije (npr. Svjetski forum za podatke UN, HLPF itd.) i da oni preuzmu vodeću ulogu. Zajednica zvanične statistike mora pokazati da je otvorena za rad sa svim zainteresovanim akterima. U suprotnom, postoji rizik da se finansijska sredstva neće usmjeriti na statistiku.

Tabela 1. Pregled vrsta partnerstava za jačanje kapaciteta statistike

Vrsta	Akteri	Cilj	Prednost	Nedostatak
Partnerstva sa akterima zvanične statistike	NSI zajedno sa međunarodnim organizacijama (tijela UN, OECD, Eurostat itd.) i ostali proizvođači podataka iz redova zvaničnih organa	Definisati sljedeće korake, prioritete, podjelu rada, zajedničke strategije komunikacija i konkretne aktivnosti za izgradnju kapaciteta	Postoje zakonska zajednička tijela. Podtijela, kao, na primjer, HLG-PCCB i Upravljačka grupa CES, imaju mandat da budu aktivna	Moguća konkurencija između NSI i drugih agencije oko dobijanja finansijskih sredstava
Partnerstva sa proizvođačima podataka izvan zvanične statistike	NSI zajedno sa privatnim kompanijama, firmama za istraživanje javnog mišljenja, akademskim institucijama	Pronaći nove načine za mjerenje napretka, proizvesti podatke iz monitoringa SDG do osiguravanja standarda kvaliteta	Već postoje različiti forumi: Svjetski forum za podatke UN, Svjetski statistički kongres	Nejasno je u kojoj mjeri neslužbeni proizvođači podataka mogu biti dio službenog SDG izvještavanja i sistema praćenja
Partnerstva sa resornim ministarstvima i drugim državnim organizacijama koje osiguravaju finansiranje (naprimjer: nacionalne razvojne agencije)	NSI zajedno s razvojnim agencijama, odjelima za vanjske poslove, ekonomskim odjelima	Naglasiti značaj zvanične statistike; garantovati tokove zvanične razvojne pomoći	Svi akteri su dio vlade	Razvojne agencije nisu posebno zainteresovane za oblast statistike; smanjenje budžeta otežava započinjanje novih projekata
Partnerstva sa privatnim organizacijama koje osiguravaju finansiranje	NSI zajedno sa organizacijama koje osiguravaju finansiranje (npr. filantropski osnivači)	Naglasiti značaj zvanične statistike; garantovati finansijska sredstva za projekte i jačanje NSI	Potencijalna finansijska sredstva su ograničena	Ne postoji odgovarajuća informisanost o vrijednosti zvanične statistike; finansijeri možda ne razlikuju zvaničnu i nezvaničnu statistiku

E. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Izgradnja kapaciteta

- (a) Prva grupa aktivnosti (nacionalna perspektiva: potrebno je da zemlje izrade, provedu i održavaju dugoročne programe razvoja statistike, sa sljedećim koracima: procjena trenutne raspoloživosti podataka;
- i. procjena nivoa kapaciteta u različitim oblastima;
  - ii. razvoj, po potrebi uz konsultacije sa potencijalnim donatorima i resursnim organizacijama (uključujući agencije za konsolidaciju SDG indikatora), konkretnih aktivnosti za obuku i izgradnju kapaciteta u oblasti statistike, uzimajući u obzir postojeće strukture i mehanizme;
  - iii. uspostavljanje partnerstava.

- (b) Druga grupa aktivnosti (bilateralno): potrebno je da donatori budu upoznati sa strategijom zemlje korisnice da bi mogli da osiguraju koordinisanu podršku;
- (c) Treća grupa aktivnosti (multilateralno): zemlje mogu da razmijenjuju svoja iskustva i nove pristupe na regionalnom nivou (preko obuka, radionica i konferencija, npr. na razini CES);
- (d) U svim aktivnostima: iskoristiti i razmjenjivati postojeće alate i mehanizme. Pokušati da se uspostavi dugoročna saradnja (npr. kroz *twinning* projekte, institucionalnu saradnju), što je djelotvornije od kratkoročnih sastanaka i obuka.

F. Aktivnosti za Upravljačku grupu – Izgradnja kapaciteta

1. Srednjoročno (treba se realizovati do plenarne sjednice CES 2018)

Osnovati operativni tim za izradu polazne osnove o izgradnji kapaciteta statistike u kontekstu SDG. Operativni tim treba blisko da saraduje sa operativnim timom PARIS21 koji radi na pitanju „Novi pristupi izgradnji kapaciteta – CD 4.0“

Razmotriti kako olakšati razmjenu iskustava i već postojećih alata u izgradnji kapaciteta: identifikovati dobre prakse, kako graditi partnerstva sa donatorima, kako pomoći zemljama da identifikuju svoje potrebe (npr. kroz globalnu procjenu statističkih sistema) itd.

Iskoristiti drugi sastanak Upravljačke grupe CES (u jesen 2017.) za nastavak rada na sljedećim aktivnostima:

- (a) razvoj alata za podršku zemljama u izradi, provođenju i održavanju strategije statistike. Neke međunarodne organizacije (npr. PARIS21) već rade na ovom pitanju i to može biti od koristi u bliskoj saradnji sa drugim organizacijama;
- (b) Procjena potreba za izgradnjom kapaciteta u regiji CES koja može da posluži kao referentna tačka za procjenu unaprijeđenja (npr. kroz provođenje istraživanja);
- (c) U regiji, procjena koje zemlje imaju slične potrebe i kako mogu da saraduju na planovima i zahtjevima za finansiranje;
- (d) Izrada strategije za organizaciju i podršku partnerstava kakva su opisana u ovom dokumentu kao nastavak aktivnosti nakon CES seminara o strateškim partnerstvima održanog u aprilu 2016;
- (e) Definisane partnerstava treba da se fokusira na jačanje ključnih partnerstava;
- (f) U okviru procjene spremnosti (pogledati Dio IV), NSI treba da obave procjenu dostupnosti podataka i statistike za pokazatelje SDG i vremenskog okvira u kojem podaci mogu biti dostupni. Također je potrebno da zemlje izrade zajednički pristup utvrđivanju indikatora, koje je moguće izrađivati kratkoročno, srednjoročno i dugoročno. Ova aktivnost će predstavljati osnovu za izgradnju kapaciteta za:
  - utvrđivanje zajedničke liste indikatora koje je moguće izrađivati kratkoročno, uz minimalnu mobilizaciju resursa za zemlje CES,
  - omogućavanje zemljama da se fokusiraju na potrebe i zahtjeve za indikatore koji mogu biti dostupni srednjoročno i dugoročno i pružiti pomoć državama u utvrđivanju prioriteta potreba,
  - identifikaciju zajedničkih potreba u izgradnji kapaciteta, gdje se može ostvariti korist putem saradnje i komunikacije i pripremu plana rada za indikatore koje je moguće izrađivati kratkoročno, srednjoročno i dugoročno; i
- (g) Razrada zajedničkog pristupa informisanju korisnika i traženje opcija za finansiranje. Naglasak treba da bude na prioritetima.

2. Dugoročno (treba završiti do nakon plenarne sjednice CES 2018)

Aktivnosti koje treba da se utvrde tokom rada.

VIII KOMUNIKACIJE ZA STATISTIKU ZA SDG

Ovaj dio ukazuje na principe i smjernice za komuniciranje statistike za SDG i naglašava pitanja koja institucije za statistiku treba da razmotre prilikom izrade strategije komunikacije za SDG.

Komunikacija o statistici za SDG odvijati će se na različitim nivoima (globalnom, regionalnom, nacionalnom i podnacionalnom). U idealnom slučaju, koordinacija na podnacionalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou treba da bude koordinisana između različitih nivoa izvještavanja, a razlike između različitih nivoa izvještavanja treba da budu jasno dostavljene korisnicima. Međutim, to nije lako uraditi sa tako mnogo aktera i zainteresovanih strana.

Komunikacija je usmjerena na različite primaocce: korisnike podataka (kreatore politike, civilno društvo, opću javnost, medije, akademske ustanove, privatne kompanije, međunarodne organizacije, specijalizovane agencije itd.) i proizvođače podataka (u okviru NSI, u okviru statističkog sistema, izvan statističkog sistema). Potrebno je identifikovati odgovarajuća sredstva komunikacije sa različitim primaocima. Komunikacija obuhvata i same podatke i pitanja u vezi sa podacima, kao što su kvalitet, potrebni resursi, dostupnost zvanične statistike. Poseban naglasak treba staviti na komunikaciju između statističara i kreatora politike (pogledati Dio C). Komunikacije za statistiku za SDG bi u idealnom slučaju trebalo da budu dijelom opće nacionalne strategije komunikacije za SDG. To zahtijeva ozbiljno planiranje, koordinaciju i saradnju između statističara i kreatora politike.

Potrebno je da zvanična statistička zajednica komunicira oko najvažnijih elemenata svog rada u vezi sa statistikom za SDG. U tom kontekstu, Mapa puta je sama po sebi sredstvo komunikacije koje sumira pitanja koja treba koordinisati i korake koje treba preduzeti u razvoju statistike za SDG.

Treba unaprijed definisati informacije potrebne zainteresovanim stranama da bi one stekle opću sliku statističkih aktivnosti u oblasti SDG. Statističari treba da identifikuju koje informacije su neophodne i prikladne, jer korisnici možda ne znaju koje informacije da traže. Statističari treba da anticipiraju potrebe za informacijama i da aktivno nude da objasne SDG i statističke podatke u vezi sa SDG. Razmjena dobre prakse i iskustava drugih zemalja i međunarodnih organizacija koje već objavljuju indikatore održivog razvoja mogu da posluže kao koristan primjer.

Komunikacija sa drugim proizvođačima podataka, uključujući onu u okviru statističkog sistema, predstavlja važan dio komunikacije. Potrebna je komunikacija u okviru sistema zvanične statistike, da bi se osigurala razmjena iskustava i prijenos znanja o statističkim podacima potrebnim za indikatore SDG. Ohrabruju se sve zemlje da provode indikatore za SDG i da imaju sveobuhvatnu sliku kako i zašto se biraju određeni indikatori, jer na taj način ostvaruju korist iz iskustava eksperata koji su aktivno učestvovali u razradi indikatora.

A. Izrada strategije komunikacija

Svrha komunikacije je da se postigne koordinacija aktivnosti usmjerenih na zajedničke ciljeve, podizanje svijesti i razmjenu informacija, čime se unaprijeđuje učenje i znanje.

Komunikacija koja se odnosi na SDG treba da se zasniva na određenim principima: (a) otvorenost, objektivnost i transparentnost; (b) koordinacija radi izbjegavanja dupliranja; (c) standardizacija i dosljednost; (d) uspostavljanje kulture razmjene informacija, razmjene iskustava i dobre prakse; i (e) integrisanje komunikacije na nacionalnom nivou u globalnu komunikaciju o pitanjima SDG.

Osnova za strategiju komunikacija je utvrđivanje onoga što treba prenijeti, predmeta komunikacije, kome i kako prenijeti. Strategija treba da razmotri komunikaciju u odnosu na indikatore i u odnosu na statističke

podatke, kao i pitanja u vezi sa podacima; npr. uloga institucija za statistiku, kvalitet statističkih podataka i metapodataka itd.

Komunikacija o podacima i indikatorima bavi se pitanjima kao što su tehničke platforme i sredstva komunikacije (pogledati Dio VI Mape puta), osiguravanje metapodataka, procjena na bazi indikatora itd. Postoje materijali izrađeni na međunarodnom nivou o distribuciji statistike i komunikaciji⁷⁴ koji mogu da pruže korisne smjernice.

Moguće je očekivati obiman protok novih informacija u vezi sa SDG, uključujući širok spektar izvještaja iz različitih izvora. Zainteresovanim stranama neće biti lako da utvrde šta su relevantne i pouzdane informacije. Strategija komunikacija treba da pronađe načine da usmjeri korisnike kroz raznolikost informacija i kako da postojeće informacije učini transparentnijim. Osiguravanje smjernica treba da ima veći prioritet od razvoja novih informativnih alata.

Na različitim nivoima ponuditi će se mnogo informacija o SDG (na nacionalnom, regionalnom, globalnom nivou). Do sada nije napravljena odgovarajuća diferencijacija ovih informacija. U najboljem slučaju, instrumenti informisanja na različitim nivoima izvještavanja treba da budu usklađeni tako da se izbjegne davanje različitih odgovora na isto pitanje (ili davanje različitih podataka za istu stvar). Korisniku treba pojasniti različite nivoe.

Indikatore za praćenje SDG-ova treba da publikuje NSI na transparentan način. Analize na bazi podataka su obaveza NSI a političke analize na bazi tih podataka vrše kreatori politike. Kako bi se olakšala komunikacija i da bi se pratili trendovi u zemlji, preporučuje se primjena metode procjene na bazi indikatora⁷⁵. Poželjno je da NSI za potrebe informiranja objavljuje pregled informacija o SDG na svojoj web stranici na maternjem jeziku (jezicima) i/ili na engleskom jeziku.⁷⁶

Podaci za zemlju su na raspolaganju na nacionalnim platformama i u bazama podataka međunarodnih organizacija i specijalizovanih agencija i ti podaci bi trebali biti međusobno konzistentni. Međutim, u praksi mogu da se pojave razlike uslijed primjene različitih metodologija i uslijed prilagođavanja koja vrše međunarodne organizacije kako bi podaci bili međunarodno uporedivi, ili uslijed različitog vremena ažuriranja itd. Metapodaci su ti koji treba da objasne te razlike (npr., ukazivanjem na izvore i metode, odstupanja od međunarodnih standarda, primjena modeliranih procjena od strane međunarodnih organizacija itd.). Strategija komunikacija treba da objasni mogućnosti statistike. Različiti akteri će vjerovatno biti zainteresovani da pruže podršku u praćenju procesa. Bilo bi korisno navesti one indikatore za koje je već uspostavljen djelotvorno praćenje i one za koje djelotvorno praćenje nije uspostavljeno.

Komunikacija o pitanjima vezanim za podatke odnosi se na pitanja kao što su uloga i vrijednost zvanične statistike u poređenju sa drugim izvorima podataka; FPOS; važnost kvaliteta statistike; potrebni resursi i potrebe u izgradnji kapaciteta. U ovom kontekstu, materijali o FPOS, Kodeks prakse evropske statistike i različiti okviri za kvalitet statistike⁷⁷ osnovni su referentni materijali. Rezultati Operativne grupe Konferencije evropskih statističara o značaju zvanične statistike daju smjernice za mjerenje i komunikaciju o važnosti zvanične statistike⁷⁸ (izvještaj je usvojen na plenarnoj sjednici CES u junu 2017).

74 UNECE radionice, Wiki platforma i publikacije (npr. serija publikacija Making Data Meaningful) o distribuciji statistike i komunikaciji (<http://www.unec.org/stats/mos/diss.html>); Eurostatova publikacija Getting Messages Across Using Indicators - A Handbook Based on Experiences from Assessing Sustainable Development Indicators (2014)

75 (<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5936409/KS-GQ-12-001-EN.PDF/c47039bd-c0264d99-a819-135b5e4c1da4?version=1.0>).

76 Eurostat, Getting Messages Across Using Indicators - A Handbook Based on Experiences from Assessing Sustainable Development Indicators, 2014

77 (<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5936409/KS-GQ-12-001-EN.PDF/c47039bdc026-4d99-a819-135b5e4c1da4?version=1.0>)

78 Pristup Saveznog zavoda za statistiku Njemačke (<https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/Indicators/SDG/2030Agenda.html>).

Osim uobičajenih pitanja u vezi sa distribucijom zvanične statistike, neka pitanja su specifična u komunikaciji statistike za SDG:

- velika zainteresovanost i visoka očekivanja kreatora politike;
- oblasti koje su metodološki nove i/ili koje su ranije posmatrane kao oblasti koje ne spadaju u zvaničnu statistiku;
- nestatistički pokazatelji i podaci koji nisu dostupni u statističkom sistemu;
- konkurencija i takmičenje sa proizvođačima podataka izvan statističkog sistema;
- širok obuhvat i integrisana priroda statistike za SDG.

Bilo bi korisno razmijeniti iskustva i identifikovati dobre prakse u komuniciranju o statistici za SDG. To može da se obavi u saradnji sa Ekspertskom grupom UNECE za diseminaciju i komunikaciju statistike.

B. Identifikacija raspoloživih i potrebnih resursa

U sklopu razvoja strategije komunikacija, potrebno je analizirati ljudske, finansijske i tehničke resurse za komunikaciju, uzimajući u obzir već raspoložive resurse, potrebu za razvojem i dodatnim resursima. Sveobuhvatna komunikacija o indikatorima održivog razvoja zahtijevati će značajno planiranje i koordinaciju. U zemljama gdje statističke institucije do sada nisu bili uključeni u komunikaciju o održivom razvoju, biti će potrebni dodatni resursi za izgradnju potrebnih kapaciteta statističkih institucija.

Kad se govori o distribuciji podataka, analiza može započeti procjenom postojećih platformi za distribuciju na nacionalnom i međunarodnom nivou. U Dijelu VI opisan je razvoj Nacionalne platforme za izvještavanje o statistici za SDG. Očekuje se da će biti uspostavljene online platforme, i to na podregionalnom i regionalnom nivou. Npr. Statistički odbor CIS je uspostavio listu indikatora za region CIS i web stranicu za podatke o SDG.⁷⁹ Također se planira uključivanje podataka za izabrane indikatore SDG u UNECE Statističkoj bazi podataka. Osnovni izvori informacija za zainteresovane strane mogu biti izvještaji o praćenju SDG koji se proizvode na regionalnom, podregionalnom i nadnacionalnom nivou. Od presudnog značaja je osiguravanje pristupa ovim izvještajima.

Nakon obavljene procjene, potrebno je utvrditi obim aktivnosti komunikacije i identifikovati korisne kanale za komunikaciju.

Potrebno je da se koriste moderna sredstva komunikacije sa zainteresovanim stranama na transparentan i otvoren način. Jedan od odgovarajućih načina upravljanja u vezi sa SDG može biti sistem upravljanja klijentima. Takav sistem bi ponudio odgovore po zahtjevima, objasnio tražene informacije korisnicima i usmjeravao korisnike na raspoložive informacije. Prvi korak bi bio da se pokrene posebna web stranica povezana sa relevantnim bazama podataka. Informativni paket koji uključuje baze podataka, publikacije u obliku izvještaja, potrebne web stranice i vizuelna sredstva mogli bi da budu od koristi. Treba osigurati najbolje prakse u izvještavanju o statistici.

C. Komunikacija sa kreatorima politike

Tokom cijelog procesa uspostavljanja SDG, kreatori politike su podacima, statistici i mjerenju poklanjali veću pažnju nego do sada. To je značajno približilo statistiku i politiku i, posebno, dalo veći značaj statistici. Za pojedine zemlje i međunarodne organizacije to je nova situacija. Iako statistika omogućava kreatorima politike da donose odluke na osnovu podataka, često se dešavalo da ne postoji saradnja između statističara i kreatora politike. Prema tome, potrebno je podići stepen uzajamnog razumijevanja:

⁷⁹ <http://www.cisstat.com/sdgs/>.

- UN FPOS i zakoni zahtijevaju nezavisnost NSI od političkog i drugog vanjskog uticaja u izradu, proizvodnju i distribuciju statistike. Nezavisnost je bitan usmjeravajući princip za statističke institucije. Kao rezultat nezavisnosti, nacionalne statističke institucije najčešće nisu direktno uključene u procese kreiranja politike;
- statističari još nisu u poziciji da osiguraju sve statističke podatke potrebne za SDG. Važno je da se upravlja očekivanjima i osigura da kreatori politike budu svjesni ovih ograničenja, jer brza i pragmatična rješenja nisu uvijek moguća. Istovremeno, proizvođači podataka treba da budu otvoreni za diskusiju, pitanja i mišljenja kreatora politike.

Kad je riječ o politikama zasnovanim na podacima, biće presudno osigurati odgovarajuću komunikaciju o razlikama između podataka iz zvanične statistike i iz drugih izvora. Važno je da kreatori politike shvataju da podaci koje proizvodi zvanična statistika prolaze kroz rigoroznu kontrolu kvaliteta i ispunjavaju specifične standarde kvaliteta. Generalno, podaci od NSI su nezavisni i objektivni i imaju za cilj da budu vremenski uporedivi i uporedivi između zemalja. Potrebno je promovisati ove prednosti, jer drugi izvori podataka možda neće ispunjavati iste standarde kvaliteta. Važno je promovisati zvaničnu statistiku kao standard. Iako i drugi izvori podataka imaju svoju ulogu za SDG, važno je da se na transparentan način navede porijeklo podataka i primijenjena metodologija, kao i da se prati kvalitet podataka. Treba uzeti u obzir da kreatori politike zahtijevaju i indikatore koji se često ne proizvode u okviru zvaničnog statističkog sistema.

Novi zahtjevi koje politika postavlja statistici, predstavljaju izazov za profesionalnu nezavisnost NSI. Važno je da se kreatori politika informišu o principima statistike, posebno o značaju profesionalne nezavisnosti. Podaci koji se koriste za SDG treba da budu u skladu sa devet osnovnih principa za „revoluciju podataka“ za održivi razvoj: kvalitet i integritet; razvrstavanje statističkih podataka; pravovremenost; transparentnost i otvorenost; upotrebljivost i revidiranje; zaštita i privatnost; dobro upravljanje i nezavisnost; i, na kraju, resursi i kapaciteti⁸⁰. Svi statistički podaci koji se koriste za kreiranje politike na osnovu podataka treba da budu statistički utemeljeni, metodološki primjereni i otvoreni.

Potrebno je da statističari pokušaju da bolje shvate proces kreiranja politike, kao i mreže i partnerstva na nacionalnom i međunarodnom nivou. Također, potrebno je da statističari daju veći doprinos svojom stručnošću pri definisanju mehanizama za praćenje i analizu SDG nego što je bio slučaj sa ranijim okvirima politike.

Implementacija SDG uključivati će mnogo različitih zainteresovanih strana. Kako statističari nisu navikli da komuniciraju izvan tradicionalnih statističkih domena, ni kreatori politike možda nisu dovoljno svjesni specifičnosti statistike, tako da obje strane treba da razrade i dogovore načine komunikacije i međusobne saradnje. Mogući načini mogu biti razmjene mišljenja putem diskusije o prioritetima, idejama i interesima; uzajamno potvrđivanje interesa; i osiguranje strategije komunikacije koja poštuje kako političke interese tako i interese FPOS (pogledati **Studiju slučaja 5** o izboru nacionalnih indikatora za **SDG u Švicarskoj** i **Studiju slučaja 14** za **Njemačku**, odnosno njihova iskustva sa strategijama komunikacije za statistiku).

D. Preporuke za nacionalne statističke institucije – Komunikacija

- (a) NSI treba da razviju strategije komunikacije za statistiku za SDG kao dio ili dodatak na opću strategiju komunikacije i da definišu grupe na koje će komunikacija biti usmjerena, uključujući proizvođače podataka (NSI, akademske ustanove itd.) i korisnike podataka (kreatori politike, civilno društvo, privatne kompanije i dr.). Komunikacija za statistiku za SDG u idealnom slučaju treba da bude povezana sa općom strategijom komunikacije za SDG u zemlji.
- (b) Potrebno je da NSI definišu predmet komunikacije, da izrade informativne pakete za različite aktere i daju uputstva korisnicima;

⁸⁰ Svijet koji se broji (A World that Counts) (<http://www.undatarevolution.org/wp-content/uploads/2014/12/A-World-That-Counts2.pdf>).

- (c) Potrebno je da NSI definišu kako će se informacije razmjenjivati i da procijene raspoložive resurse (finansijske, ljudske, tehničke);
- (d) NSI treba da procijene postojeće platforme za distribuciju/prikaz statističkih podataka;
- (e) NSI treba da uspostave sisteme upravljanja klijentima za upite i da uspostave posebne web stranice za posebne baze podataka.

E. Aktivnosti za Upravljačku skupinu – Komunikacija

1. Kratkoročne aktivnosti (treba završiti prije plenarne sjednice CES 2017)

- (a) Upravljačka grupa je organizovala sastanak za razmjenu iskustava unutar statističke zajednice o razvoju statistike za SDG od 10. do 12. aprila 2017. u Ženevi. Sljedeći sastanak je planiran za april 2018;
- (b) Uspostaviti kontakt sa Ekspertskom grupom UNECE za komunikaciju da bi se definisale zajedničke aktivnosti u vezi sa komunikacijom statistike za SDG. Virtuelni Hackathon o pričanju priča sa podacima o SDG održao se od 05. do 07. septembra 2017;
- (c) Izrađena je generička prezentacija za promovisanje CES Mape puta o statistici za SDG koja može da se prilagodi različitoj vrsti publike.

2. Srednjoročne aktivnosti (završiti do plenarne sjednice CES 2018)

Aktivnosti koje treba uraditi, od kojih neke možda u saradnji sa Ekspertskom grupom UNECE za komunikaciju:

- (a) razmotriti način kako olakšati izradu strategije komunikacije o statistici za SDG (npr. izrada smjernica i prikupljanje najbolje prakse);
- (b) razraditi tekst sa glavnim porukama i preporukama kao način usmjeravanja NSI u oblasti komunikacije o SDG;
- (c) razviti definiciju otvorenih podataka koja će biti uključena u pomenuti tekst;
- (d) diskutovati o iskustvima i razraditi kriterije i principe za komunikaciju o statistici za SDG sa kreatorima politike;
- (e) razmijeniti iskustva o implementaciji statistike za SDG u okviru statističke zajednice – doprinos usklađivanju rezultata na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou;
- (f) razmisliti o organizovanju zajedničke radionice sa Ekspertskom grupom UNECE o komunikaciji u oblasti statistike;
- (g) analizirati dobre prakse i alate iz Argumenata za digitalnu komunikaciju, korisničke analitike i inovativnih proizvoda (tj. DIGICOM).

3. Dugoročne aktivnosti (završiti nakon plenarne sjednice CES 2018)

U saradnji sa Ekspertskom grupom UNECE za komunikaciju, mapirati postojeće alate za komunikaciju sa porukama o SDG.

ANEKS I Studije slučaja

Studija slučaja 1: UNICEF: Rješavanje potreba za razvrstavanjem podataka – primjeri djece sa invaliditetom i djece Roma

Neka od najsnažnije marginalizovane djece u Istočnoj Evropi i Centralnoj Aziji su djeca sa invaliditetom, djeca iz manjinskih grupa i djeca bez roditeljskog staranja koja žive u institucijama. To je grupa koju je najteže identifikovati i prikupiti za njih pouzdane podatke. Osiguravanjem statistike razvrstane po ovim grupama zahtjeva nove standarde, alate za mjerenje i pristupe, promjene u nacionalnim zakonima.

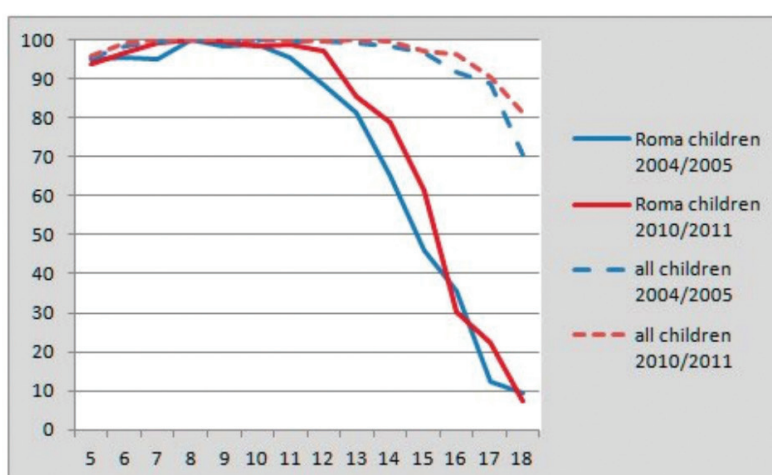
Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom (UNCRPD) predstavlja jednu moćnu promjenu paradigme u pravcu funkcionalnije definicije invaliditeta. Vašingtonska grupa za statistiku o invaliditetu, u saradnji sa UNICEF-om, izradila je jedan modul ankete koji se bavi funkcionisanjem djece sa invaliditetom.

Razvijeni su novi alati i metode za identifikaciju djece i odraslih sa funkcionalnim invaliditetom.⁸¹ NSI Srbije je uključen u pilot projekat o invaliditetu. Nova pitanja su testirana u sklopu modula Istraživanja višestrukih indikatora (MICS), kao i opcionih modula u demografskoj i zdravstvenoj anketi (DHS). Nekoliko zemalja je izrazilo zainteresovanost da dodaju module o invaliditetu u predstojećim nacionalnim anketama.

Romi su najveća etnička manjina u Evropi (10-12 miliona ljudi). Okvir EU iz 2011. za nacionalne strategije za unaprijeđenje položaja Roma⁸² fokusiran je na četiri oblasti: obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvena zaštita i stanovanje, i sve četiri oblasti su direktno relevantne za dobrobit djece. Praćenje napretka u provođenju Okvira EU direktno doprinosi praćenju nedostataka u jednakosti po etničkoj pripadnosti, a u okviru SDG.

UNICEF blisko saraduje sa NSI i drugim nacionalnim zainteresovanim stranama u zemljama Zapadnog Balkana (Bosna i Hercegovina, Kosovo⁸³, Crna Gora, Srbija i BJR Makedonija) na tome da se osiguraju podaci razvrstani po etničkoj pripadnosti. U tom kontekstu, ovih pet zemalja je provelo svoja zasebna istraživanja MICS u romskim naseljima kao dodatak uz nacionalne ankete. Srbija sada ima tri serije podataka koji daju važne informacije i omogućavaju analizu trendova za praćenje zaštite prava romske djece. Nalazi na osnovu ovih podataka se koriste da se osigura osnova za izradu programa i kreiranje politike za Rome u Srbiji, uključujući nedavno usvojenu Strategiju za unaprijeđenje položaja Roma.⁸⁴

Slika 4. Stopa pohađanja obrazovanja po starosti, Srbija

Izvor: podaci iz istraživanja višestrukih indikatora MICS.

81 <http://www.transmonee.org/meetings.php>.

82 http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/eu-framework/index_en.htm.

83 Sve reference na Kosovo u ovoj publikaciji bi se trebale shvatiti u kontekstu Rezolucije Vijeća sigurnosti UN 1244 (1999).

84 http://www.unicef.org/serbia/Realizing_the_rights_of_Roma_Children_and_women.pdf.

Studija slučaja 2 – Poljska: Nacionalni indikatori održivog razvoja

U Poljskoj se održivi razvoj prati po setovima indikatora koje je predložio nacionalni ured za statistiku. Pošto Poljska nema zasebnu strategiju održivog razvoja, indikatori su predloženi na osnovu prioriteta koji se odnose na održivi razvoj u zvaničnim strateškim dokumentima zemlje. Pošto kreatori politike djeluju na različitim nivoima i zbog heterogenosti u pogledu dostupnosti podataka, razrađena su tri odvojena modula indikatora održivog razvoja:

- nacionalni (oko 100 indikatora),
- podnacionalni, za regije u okviru zemlje (preko 70 indikatora), i
- lokalni (preko 50 indikatora).

U svakom modulu, pokazatelji su grupisani u četiri domena: društveni, ekonomski, ekološki i institucionalno-politički.

Svi setovi indikatora su javno dostupni na internet stranici NSI, na platformi za praćenje održivog razvoja (dostupno na: <http://wskaznikizrp.stat.gov.pl/>).

Nakon usvajanja Programa 2030, NSI je odlučio da prilagodi nacionalne indikatore i da ih uskladi sa SDG. U prvom koraku se preduzimaju aktivnosti na jačanju platforme. Cilj je da se u platformu uključe globalni indikatori SDG i da se izrade odvojeni moduli za Program 2030. Kao sljedeći korak, planira se mapiranje nacionalnih i podnacionalnih indikatora za SDG.

NSI koordinira indikatore održivog razvoja i praćenje SDG. Na nivou politike, koordinator održivog razvoja je Ministarstvo ekonomskog razvoja. Ministarstvo je izradilo Strategiju odgovornog razvoja (SOR), koja se poziva na Program 2030. Strategija je usvojena 14. februara 2017. Ostala ministarstva su također uključena u ovaj proces. Ona su nadležna za provođenje tematskih prioriteta i proizvode određene indikatore za praćenje održivog razvoja. Ministarstva su provela mapiranje ciljeva iz Strategije odgovornog razvoja u odnosu na SDG. Indikatori iz ove strategije će biti osnova za nacionalni set indikatora za SDG u Poljskoj.

Studija slučaja 3 – Ruska Federacija: Proces implementacije SDG

U Ruskoj Federaciji pitanje održivog razvoja je pokrenuto još od 1990. Od tog vremena, izrađen je veliki broj nacionalnih strategija, koncepata i državnih programa kako za cijelu zemlju, tako i za regione Ruske Federacije, kao i za određene sektore privrede.

Godine 2016. Savezna statistička služba (Rosstat) i Ministarstvo vanjskih poslova Ruske Federacije izradili su procjenu među federalnim izvršnim organima o dostupnosti zakonskog okvira i statističkih podataka u vezi sa globalnim indikatorima SDG. Te procjene su pokazale da postoje podaci za najmanje 100 indikatora, uključujući tzv. zamjenske (proxy) indikatore. Istovremeno se pojavio prvi izazov u praćenju SDG. Kako su indikatori za SDG distribuirani među 25 federalnih izvršnih organa vlasti, proces praćenja SDG treba da se koordinira na političkom nivou.

Na osnovu preporuke organa upravljanja UN nacionalnim statističkim službama da preuzmu vodeću ulogu u koordinaciji protoka podataka za izvještavanje o SDG na nacionalnom nivou, Vlada Ruske Federacije je ovlastila Rosstat da koordinira aktivnosti organa vlade na prikupljanju i podnošenju zvaničnih statističkih podataka o indikatorima SDG za Rusku Federaciju prema međunarodnim organizacijama u skladu sa međunarodnim standardima.

Statistika za SDG će se objedinjavati u skladu sa Federalnim planom za statistiku koji je usvojila Vlada RF. Federalni plan za statistiku je pobrojao sve teme statističkih aktivnosti u objedinjavanju zvanične statistike, uz navođenje intervala za svaku aktivnost, nivoa agregacije zvanične statistike za Rusku Federaciju (u cjeli-

ni, po konstitutivnim jedinicama, po općinama), grupišući ove podatke prema parametrima za klasifikaciju i rokovima za distribuciju.

Pitanje provođenja indikatora SDG je bilo predmet rasprave od strane Međuresorne radne grupe o klimatskim promjenama i održivom razvoju (IWG), gdje je predsjedavajući bila Ruska Federacija. Rasprave su organizovane na ekspertskom nivou, uz učešće predstavnika nauke. Rosstat je članica IWG. Pod pokroviteljstvom IWG, tokom 2017. izrađena je Mapa puta za unaprijeđenje zvanične ruske statistike, sa ciljem da se daju smjernice za statističke podatke za održiv razvoj.

Podaci za indikatore SDG za Rusku Federaciju će se prenositi preko sistema SDMX. Tokom 2016. godine uspješno je testirana SDMX pilot verzija prijenosa podataka OECD-u. Rusija će učestvovati u pilot projektu UNECE za protok podataka o indikatorima SDG prema agencijama vlasnicima podataka. Osim toga, Nacionalna platforma za izvještavanje za preuzimanje statističkih informacija sa ciljem monitoringa provođenja održivog razvoja biti će uvedena u oktobru 2017. Za ovu svrhu, mogao bi da bude od koristi nacionalni Jedinstveni statistički informacioni sistem (UniSIS) kao osnovna platforma koja se trenutno koristi za prikupljanje statističkih podataka u okviru provođenja Federalnog plana za statistiku, jer sadrži više od 5.230 statističkih indikatora koje izrađuju 63 vladina tijela u Rusiji.

Studija slučaja 4 – Švicarska: Izbor nacionalnih indikatora

U Švicarskoj se održivi razvoj prati više od 15 godina od strane Saveznog zavoda za statistiku (FSO) i u saradnji sa Saveznom upravom za prostorno planiranje, Švicarskom agencijom za razvoj i saradnju i Saveznom kancelarijom za zaštitu okoliša. Sistem indikatora, pod nazivom MONET, obuhvata 73 indikatora koji se redovno ažuriraju. Sistem je zasnovan na konceptualnom okviru koji je kompatibilan sa okvirom CES za mjerenje održivog razvoja. Sistem pokazuje napredak Švicarske na putu održivog razvoja u tri dimenzije: „ovdje i sada“, „kasnije“ i „drugdje“.

Tokom tranzicione faze 2016–2017. godine, Švicarska je prevela SDG i s njima povezane podciljeve u nacionalni kontekst i proširila je sistem za praćenje održivog razvoja MONET da bi osigurala odgovarajuće praćenje i izvještavanje na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Taj posao će se obavljati uz blisku saradnju između statističara i kreatora politike. Zasnivati će se na kulturi dijaloga između ove dvije zajednice, koji postoji već više od 15 godina, kroz praćenje održivog razvoja u Švicarskoj. Iskustvo pokazuje da je ovakva saradnja od presudnog značaja da bi se osigurao kvalitet rezultata i ostvarile koristi od znanja i vještina od svih uključenih aktera. Međutim, za uspjeh ovog procesa potrebna su unaprijed definisana pravila o ulogama i nadležnostima svih uključenih aktera, koja treba da osiguraju nezavisnost zvanične statistike.

Savezni statistički zavod (FSO) uključen je od samog početka u rad na Programu 2030, sa obavezom da sistematizuje, dokumentuje i osigura stručnu statističku pomoć za podciljeve u švicarski kontekst. Osim toga, FSO će biti nadležan, uz pomoć drugih administrativnih jedinica, za izbor indikatora. Primjenom unaprijed definisanih kriterija za izbor osigurati će se kvalitet i transparentnost rezultata. Indikatori će se birati iz postojećih globalnih (SDG, CES okvir), nacionalnih (MONET) i podnacionalnih setova (indikatori za održivi razvoj gradova i kantona u Švicarskoj).

Rezultati ovog zajedničkog procesa će biti transparentni, dobro dokumentovani i sadržavati će objektivne konstatacije o doprinosu Švicarske ostvarenju SDG i analize postojećih praznina između sistema politike i sistema statistike. Sistem indikatora će se koristiti za nacionalno i međunarodno izvještavanje o SDG.

Studija slučaja 5 – Švicarska: Podnacionalni indikatori

Švicarski Federalni statistički zavod (FSO) vodi dva sistema indikatora koji se odnose na održivi razvoj na podnacionalnom nivou. Prvi sistem, Indikatori Cercle, obuhvata održivi razvoj u širem smislu. Drugi sistem, Statistika o gradovima, fokusiran je na specifične aspekte održivog razvoja, odnosno kvalitet života.

Indikatore Cercle su razradili 2005. švicarski kantoni i gradovi na prijedlog Federalne uprave za prostorni razvoj. U projektu učestvuju Federalna uprava za okoliš, FSO, 17 kantona i 19 gradova, a FSO ima nadležnost od 2008. da vodi i razvija sistem indikatora.

Indikatori se ažuriraju dvogodišnje za kantone i svake četiri godine za gradove. Indikatori Cercle su strukturisani prema tri „klasične“ dimenzije održivog razvoja; okoliš, ekonomija i društvo. Svaka dimenzija sadrži između 11 i 12 tema, od ukupno 35 tema. Svaka tema je opisana i jasno su navedene njene veze sa održivim razvojem. Izbor tema i njihove definicije odražavaju kako je tumačena Agenda 21 u kontekstu indikatora Cercle.

Preliminarna analiza SDG i indikatora Cercle izvršena je tokom 2016. Zaključeno je da je moguće povezati podciljeve iz okvira SDG sa temama indikatora Cercle. Dalji rad se planira tokom 2018, to će možda dovesti do sistematičnih opisa veza između podciljeva Programa 2030 i tema Cercle indikatora, kao i do mogućeg uvođenja novih tema.

Eurostat je pokrenuo Gradsku statistiku (ranije Urbani pregled) sa ciljem da se prikupe informacije o uslovi- ma života u urbanim područjima. Prikupljeni podaci se koriste kao podrška novousvojenoj agendi za gra- dove u Europi radi identifikacije i razrade aktivnosti za kontinuirano poboljšanje kvaliteta života za sadašnje i buduće generacije kao dio strategije održivog razvoja u EU. U Švicarskoj, ovaj projekat se implementira pod pokroviteljstvom FSO, Federalne uprave za prostorno planiranje, Državnog sekretarijata za ekonomiju, i osam gradova.⁸⁵

Koncept kvaliteta života u Švicarskoj se zasniva na izvještaju OECD-a „How’s Life“ (Kako se živi) i ovaj kon- cept je primijenjen na urbanom nivou za mjerenje blagostanja stanovništva u različitim i međusobno po- vezanim dimenzijama. Ključni indikatori su izabrani na osnovu postojećih podataka, u okviru saradnje iz- među kreatora politike i statističara.

Prva analiza iz 2016. je pokazala da je u sklopu projekta moguće izraditi indikatore za mjerenje SDG 11 – Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim.

Proces odlučivanja u okviru Cercle indikatora i Gradske statistike je saradnički a izbor indikatora i izrada si- stema rezultat su rasprave i postizanja dogovora. Kao i u slučaju nacionalnih IOR sistema, MONET, iskustvo pokazuje da je za postizanje dobrih rezultata presudna bliska saradnja između statističara i kreatora poli- tike. Saradnja se zasniva na kulturi dijaloga i omogućava da se kroz projekat ostvare uzajamne koristi od znanja i vještina druge strane. Međutim, potrebna su unaprijed definisana pravila za razjašnjavanje uloga i nadležnosti svake zainteresovane strane i osiguranje nezavisnosti zvanične statistike.

Osim dva projekta koja su ovdje predstavljena, a koja se koordinišu na nacionalnom nivou, nekoliko kanto- na i gradova je razradilo sopstvene sisteme indikatora održivog razvoja.⁸⁶

85 Bazel, Bern, Ženeva, Lozana, Lucerno, Lugano, St. Galen i Cirihi

86 Npr. kantoni Vaud, St. Galen i Bazel-Štat objavili su izvještaje sa indikatorima održivog razvoja ili kvaliteta života.

Studija slučaja 6 – Turska: Planovi za praćenje indikatora SDG

Praćenje i revizija SDG u Turskoj se zasniva na dva osnovna stuba: nacionalna koordinacija okvira indikatora za SDG, koja je u nadležnosti statističkog zavoda TurkStat, i uspostavljanje okvira politike za održivi razvoj, što je nadležnost Ministarstva za razvoj, koje usmjerava TurkStat posebno u pogledu nacionalnog seta indikatora za SDG.

Okvir politike će biti uspostavljen do predstojećeg, 11. Nacionalnog plana razvoja. Ministarstvo za razvoj je ovaj proces započelo do 2017. godine, sa posebnim projektom za konsolidaciju politike održivog razvoja, uz učešće svih institucija. Nakon ovog procesa, sve zainteresovane strane će dati doprinos izradi plana razvoja. Ovaj proces će pojasniti nacionalne prilagođene indikatore, biti će okončan do sredine 2018.

U skladu sa ovim rokovima, TurkStat je započeo izradu programa rada, koji uključuje detaljne analize unutar i između institucija, radionice i druge oblike komunikacije sa glavnim akterima. TurkStat je integrisao pravni dokument koji predstavlja zakonsku osnovu za sve ove korake za SDG sa nadležnim institucijama za svaki relevantan globalni indikator i ugradio ga u svoj program rada koji je stupio na snagu ove godine: Program zvanične statistike 2017–2021. Osim toga, sve pripreme za praćenje SDG, uključujući izbor nacionalnih indikatora na svim nivoima, provoditi će se u skladu sa Evropskim kodeksom i drugim kriterijima koji se odnose na setove indikatora za određene politike.

TurkStat planira da pokrene i web stranicu za indikatore SDG na globalnom, nacionalnom i regionalnom nivou i očekuje da će ova platforma iskoristiti rezultate iz provođenja drugih multitematskih i prostornih NRP. Ta struktura će biti dovoljno fleksibilna da omogući dalji razvoj u skladu sa nacionalnim okvirima politike. Preko ove web stranice, okvir indikatora za SDG će obavljati sljedeće funkcije:

- prijenos turskih podataka za globalne indikatore prema UN;
- uspostavljanje platforme za informisanje javnosti o indikatorima SDG na svim nivoima;
- koordinacija različitih napora za izgradnju kapaciteta statistike, i to u odnosu na nacionalnu listu indikatora i u odnosu na nove izvore podataka i razvrstavanje.

Studija slučaja 7 – UNFPA: Međunarodna konferencija o demografiji i razvoju (ICPD) poslije 2014. i regionalnim indikatorima

Regionalna međunarodna konferencija o stanovništvu i razvoju (ICPD) „Poslije 2014“ je proces revizije⁸⁷ kojim su utvrđeni zajednički trendovi i prioriteti politike za UNECE region u vezi sa ključnim pitanjima ICPD, koje se reflektuju i u SDG. Zaključeno je da se UNECE region i dalje suočava sa mnogim preprekama i izazovima u dostizanju punog potencijala građana i održivog razvoja. Između ostaloga to obuhvata: velike razlike između stope smrtnosti i oboljevanja između zemalja i unutar zemalja; prepreke nezavisnom, aktivnom i zdravom starenju; nedovoljne napore da se osigura rodna ravnopravnost i osnaživanje žena; velike nejednakosti u pristupu informacijama i uslugama SRH; diskriminacija i društvena isključenost migranata, manjina i drugih ugroženih grupa, kao i sve veće nejednakosti u pristupu zapošljavanju i zarađivanju, posebno za mlade.

Kriteriji za izbor i razvrstavanje regionalnih indikatora iz perspektive ICPD/SDG

Sa stanovišta UNFPA, prioriteti politike koji su identifikovani na regionalnoj konferenciji ICPD „Poslije 2014“ su korisna referentna tačka za razradu regionalnih indikatora SDG. Sa gledišta UNFPA, regionalni statistički indikatori SDG treba da budu takvi da omoguće:

- (a) sposobnost da se ilustruje uticaj nacionalnih i regionalnih ulaganja u politike za dostizanje definisanih prioriteta ciljeva;

⁸⁷ <http://www.unfpa.org/events/icpd-beyond-2014-review-process>.

- (b) da budu politički prihvatljivi i mogući, uključujući predložene nivoe razvrstavanja;
- (c) da su proizvedeni i dostupni, koliko god je to moguće, putem zvaničnih nacionalnih statističkih sistema.
- (d) CES regija nije homogen, stoga UNFPA sugeriše da se identifikuju podregije sa ciljem da se bolje reflektuju specifični prioriteti i statistička osposobljenost. To može da podrazumijeva: a) domen EU/EEA; b) Istočnu Evropu i Centralnu Aziju (u mjeri u kojoj to nije obuhvaćeno domenom EU/EEA) i druge zemlje.

Vodeći princip za regionalne indikatore SDG treba da bude upotreba postojećih indikatora i harmonizacija različitih zahtjeva za izvještavanje radi postizanja efekata sinergije.

Glavni cilj SDG je da se prate i rješavaju nejednakosti da bi se osiguralo da „niko ne bude izostavljen“. Regionalna revizija ICPD poslije 2014. naglašava nejednakosti i diskriminaciju po osnovu roda, starosti, mjesta i socijalne ugroženosti kao glavne prepreke održivom razvoju u zemljama regiona. Kako bi se reflektovale nejednakosti i razlike između podgrupa stanovništva, razvrstavanje podataka u mjeri u kojoj je to moguće, treba da obuhvati sljedeća razvrstavanja:

- po starosti (šire dobne grupe: djeca, mladi, radno aktivni, stariji i dr.);
- po spolu;
- urbano/ruralno (po mogućnosti i detaljnije razvrstavanje);
- po stepenu obrazovanja;
- prema zaposlenosti;
- po bračnom statusu;
- stranci/migranti, porijeklo;
- vrsta domaćinstva ili obitelji;
- kvintilima prihoda.

Za indikatore Stub I, akcenat treba da bude na unapređenju kvaliteta podataka, uporedivosti i razvrstano-
sti (posebno za zemlje Istočne Evrope, Kavkaza i Centralne Azije). Potrebna su veća ulaganja u veću pokrivenost i redovniju proizvodnju indikatora za Stub II i razvoj određenih novih indikatora za Stub III, gdje je to relevantno i u skladu sa prioritetima politike.

Studija slučaja 8 – Ujedinjeno Kraljevstvo: Uloge Nacionalne statističke institucije

U Ujedinjenom Kraljevstvu, Nacionalna statistička institucija će preuzeti odgovornost za izvještavanje o napretku koji ostvaruje Ujedinjeno Kraljevstvo prema dostizanju SDG. To uključuje:

- podnošenje podataka Ujedinjenog Kraljevstva za indikatore SDG prema UN-u kao baza za globalni okvir izvještavanja (kako je definisano od strane UNSC) i objavljivanja podataka dostupnih javnosti;
- saradnja sa vladinim i nevladinim akterima radi identifikacije nacionalno relevantnih podciljeva SDG i davanja prijedloga o setu dodatnih indikatora koji su važni za Ujedinjeno Kraljevstvo;
- utvrđivanje i razvoj novih izvora podataka i metoda koje će omogućiti statistici da podnosi podatke na različitim nivoima razvrstano-
sti (po spolu, rasi, vjeri, geografskom položaju, invaliditetu, etničkom porijeklu, migrantskom statusu, starosti i prihodima); i
- razvoj online platforme za izvještavanje o podacima.

Kako bi se utvrdilo koji su globalni podciljevi relevantni za UK, provedene su dvije aktivnosti. Prva aktivnost je bila postavljanje pitanja vladinim ministarstvima da identifikuju globalne podciljeve koji se odnose na njihove postojeće razvojne planove. Druga aktivnost je bila otvorena za sve NVO (privatne i dobrovoljne organizacije); također, ovim organizacijama je postavljeno pitanje da identifikuju globalne podciljeve relevantne za njihovu djelatnost. U ovim aktivnostima od ispitanika se tražilo da odgovore da li je globalni indikator najprimjereniji indikator za praćenje napretka prema dostizanju cilja u Ujedinjenom Kraljevstvu. Ukoliko to nije slučaj, postavljeno im je pitanje da predlože alternative.

Aktivnost koja se odnosila na NVO provedena je u saradnji sa grupacijom pod nazivom Akteri u UK za održivi razvoj (UKSSD), koja je osigurala pristup širokom spektru organizacija iz svih sektora. Statistika je koristila online platformu i stupila u kontakt sa akterima, uključujući članice grupacije UKSSD, putem elektronske pošte, kroz postojeće mreže i društvene mreže.⁸⁸

Očekuje se da će statistika na godišnjem nivou izvještavati o napretku koji postiže UK u dostizanju SDG. Ti izvještaji će uključivati i planove za popunjavanje praznina u podacima i navoditi prilagođavanja koja su učinjena radi usklađivanja sa nacionalnim okolnostima, a koja imaju uticaj na okvir izvještavanja za UK.

Studija slučaja 9 – Meksiko: Od nacionalne platforme za izvještavanje po MCR prema SDG

Meksiko je izradio svoju nacionalnu platformu za izvještavanje o Milenijumskim ciljevima razvoja (MCR). Svrha ove platforme je bila da se izbjegnu preklapanja i nedosljednosti u podacima kroz centralizovanje svih relevantnih zvaničnih statističkih podataka u INEGI (statistička institucija Meksika – Instituto Nacional de Estadística y Geografía). Za svaki MCR postojale su tri vrste indikatora: zvanični MCR indikatori, približni indikatori i nacionalni indikatori Meksika. Taj projekat je proizveo ukupno 80 indikatora.

Iskustvo je bilo veoma korisno za osmišljavanje nove platforme za SDG i za uspostavljanje koordinacionih mehanizama i procedura za protok podataka od ministarstava i agencija prema nacionalnoj instituciji INEGI.

Ta nova platforma je razvijena zajedničkim naporima u okviru Vlade Meksika, po standardima za otvorene podatke i otvorene izvore, sa naprednijom primjenom geoprostornog alata. Takav pristup ima za cilj unapređenje dostupnosti, davanje boljih alatki javnosti da vizuelno predstavi podatke i da ih koristi.

Meksička platforma za SDG je pokrenuta 26. aprila 2017. godine i trenutno sadrži 45 indikatora; dodatni set nacionalnih indikatora će također biti uključen kako bi se dopunio globalni okvir indikatora sa naglaskom na podatke za pojedine države i općine. Taj nacionalni set indikatora će uključivati 31 indikator iz MCR za koje se smatra da su relevantni za Program 2030.

Za svaki indikator objavljuju se metapodaci sa svim pripadajućim podacima, tako da svaki korisnik može da replicira svaki indikator.

Studija slučaja 10 – SAD: nacionalna platforma za izvještavanje o SDG

SAD su još jedan primjer nacionalne platforme za izvještavanje o SDG. SAD nisu učestvovala u procesu izvještavanja po MCR. Osim toga, SAD redovno prikupljaju sopstvene nacionalne statističke podatke; ne oslanjaju se na statistiku koju proizvode međunarodne organizacije. SAD imaju visoko decentralizovan statistički sistem, sa preko 125 federalnih statističkih programa. S obzirom na zainteresovanost za indikatore SDG, SAD su se unaprijed pripremale za brojne zahtjeve od različitih aktera u vezi sa pristupom podacima. Bilo je potrebno da SAD razviju rješenja za izvještavanje koja će omogućiti javni pristup nacionalnoj statistici (i s tim povezanim informacijama) za globalne indikatore SDG. Ovo rješenje je bilo potrebno da bi se omogućilo kontinuirano objavljivanje statističkih podataka i metapodataka na toj platformi. Bilo je potrebno da to rješenje osigura i maksimalnu kompatibilnost sa drugim platformama i tako olakša uporedivost statističkih podataka za međunarodne organizacije i javnost u cjelini. I na kraju, bilo je potrebno da se koriste otvoreni (a time i besplatni) izvori i tehnologije tako da i druge nacionalne statističke institucije mogu iz toga da izvuku maksimalnu korist. Rezultat svega toga je Američka nacionalna platforma za izvještavanje (NRP), koja je razvijena uz konsultacije sa nekoliko drugih statističkih institucija.

⁸⁸ Rezultati konsultacija dostupni su na: <https://www.ons.gov.uk/file?uri=/aboutus/whatwedo/programmesandprojectssustainabledevelopmentgoals/howstheukreportprogress towardsthesustainabledevelopmentgoals.pdf>.

Web stranica Američke NRP je izrađena tako da prikaže informacije od više federalnih proizvođača podataka na bazi protoka. Zvanična web stranica, <https://sdg.data.gov/>, pokrenuta je u septembru 2016. Od januara 2017. godine, izvršeno je popunjavanje 62% indikatora iz Stuba 1 i Stuba 2 sa zvaničnim nacionalnim statističkim podacima. Web stranica omogućava siguran pristup proizvođačima podataka i automatizovano praćenje revizija radi osiguranja kvaliteta. Platforma je dostupna i široj javnosti i koristi tehnologije iz otvorenih izvora koje mogu da se razmjenjuju jednostavno i besplatno sa zainteresovanim zemljama preko GitHub (forking). Materijali za obuku su osigurani za nacionalne statističke institucije koji razmišljaju o korištenju vlastite NRP, sa instrukcijama kako iskoristiti SAD NRP i prilagoditi je svojim potrebama, kao i drugim proizvođačima podataka. Od maja 2017. godine, sedam zemalja je iskazalo svoju namjeru da prilagodi ovu američku NRP za sopstvene potrebe. Dodata je i funkcija „kontrolne table“, koja prikazuje status izvještavanja (data reporting status dashboard), a NRP je dostupan na engleskom i španskom jeziku. Buduća unaprijeđenja uključuju vizualizaciju podataka, i podnacionalne procjene za globalne indikatore. Za više informacija o internet stranici američke NRP, pogledati na: SDG@omb.eop.gov.

Studija slučaja 11 – Poljska: Od indikatora održivog razvoja do indikatora SDG – nacionalna platforma za izvještavanje

Poljska ima javno dostupnu nacionalnu platformu za izvještavanje – NRP za distribuciju indikatora o održivom razvoju. Platformu je izradio Centralni statistički zavod Poljske (CSO) na osnovu licence iz otvorenih izvora i platformu održava CSO kao koordinator za indikatore SDG. Poljska platforma je izrađena prije usvajanja programa 2030 i radi se na njenom podešavanju radi uključivanja globalnih indikatora SDG.

U skladu sa poljskim konceptom monitoringa održivog razvoja, postoje tri modula u okviru NRP: nacionalni, podnacionalni i općinski. Globalni indikatori SDG će dovesti do kreiranja četvrtog modula.

NRP omogućava tabelarno predstavljanje podataka, kao i njihovu vizualizaciju u obliku grafikona i mapa. Zajedno sa bazom podataka, platforma sadrži i sveobuhvatan set metapodataka i informacija o održivom razvoju.⁸⁹

Studija slučaja 12 – Ujedinjeno Kraljevstvo: planovi prikupljanja podataka

Kancelarija za nacionalnu statistiku UK (ONS) u postupku je uspostavljanja platforme za prikupljanje podataka i izvještavanje o SDG. Da bi se stvorila informativna osnova za ovaj proces, ONS vrlo blisko saraduje sa CES Upravljačkom grupom za statistiku za SDG, privatnim kompanijama i protocima za prikupljanje podataka ONS, uključujući timove koji se bave velikim podacima (big data) i administrativnim podacima, kao i novoosnovanim naučnim kampusom za podatke.

Trenutno je u toku projekat koji će proizvesti preporuke o najboljem pristupu. Taj projekat se rukovodi smjernicama UN. Npr. ONS teži da iskoristi principe otvorenih podataka i SDMX međunarodne standarde za prijenos podataka.

Sve preporuke koje proisteknu iz ovog procesa će biti u skladu sa Kodeksom prakse i principima nadležnog organa za statistiku UK. Prikupljanje podataka će se oslanjati na angažovanje korisnika uz njihovo proporcionalno učešće u podjeli opterećenja rada. Podaci će se distribuirati kada se procijeni da su spremni i biće dostupni preko nacionalnog centra za publikovanje.

⁸⁹ <http://wskaznikizrp.stat.gov.pl/index.jsf?jezyk=en>.

Studija slučaja 13 – UNICEF: Istraživanje višestrukih indikatora (MICS)

MICS (Istraživanje višestrukih indikatora) međunarodni je program istraživanja domaćinstava koji je izradio i podržao UNICEF. Ovo istraživanje daje ažurne informacije o položaju djece i žena i mjeri ključne indikatore koji omogućavaju zemljama da prate napredak ka dostizanju međunarodno dogovorenih razvojnih ciljeva. Pružanje podrške zemljama u praćenju dostizanja MCR je bila glavna svrha uvođenja istraživanja MICS tokom prošle decenije. Ovaj program je dobro pozicioniran da pruži podršku i u praćenju i izvještavanju za SDG, jer već obuhvata oko jedne polovine indikatora SDG koji mogu da se osiguraju putem istraživanja u domaćinstvima.

Jedna od glavnih prednosti istraživanja MICS je mogućnost da proizvede nacionalno reprezentativne podatke, podatke razvrstane po invaliditetu i migracionom statusu. Većina indikatora obuhvaćenih istraživanjem MICS nisu obuhvaćeni drugim istraživanjima ili administrativnim izvorima podataka. Procjena nedostajućih podataka koja je provedena na početku ove inicijative u svakoj zemlji omogućila je nacionalnim statističkim institucijama da izbjegnu dupliranja i da se fokusiraju na najvažnije socijalne indikatore u istraživanju MICS. Nalazi do kojih se dolazi putem MICS mogu da podstaknu partnere da provode dodatne analize ili tematsko detaljno prikupljanje podataka. U slučaju Kirgistan, relativno visoki podaci o radu djece na osnovu MICS ankete su dopunjeni posebnom anketom o dječjem radu kroz dublju tematsku analizu. Nalazi MICS se predstavljaju i na web stranicama nacionalnih statističkih institucija (npr. Srbija, Kazahstan, Kirgistan) i na globalnoj web stranici MICS.

Studija slučaja 14 – UNFPA: doprinos MICS izvan regionalnog pregleda 2014

Kako je navedeno u Programu 2030 za održivi razvoj, praćenje revizija SDG treba da se nadoveže, u mjeri u kojoj je to moguće, na „podatke i informacije iz postojećih mehanizama izvještavanja“ i da „iskoristi, u mjeri u kojoj je to moguće, postojeće mreže za praćenje, kao i institucije i mehanizme za praćenje“ (stav 48, stav 77) sa ciljem da se iskoriste i drugi procesi praćenja koji se odnose na SDG i da se svede na minimum opterećenje praćenja i izvještavanja za pojedine zemlje.

U skladu sa gore navedenim, obavezno praćenje i revizija ICPD poslije 2014 u regionu UNECE može značajno da doprinese praćenju u okviru SDG i da se nadogradi na značajne sinergijske efekte i suštinske oblasti preklapanja između ove dvije globalne agende.

Program aktivnosti ICPD (1994) i odnosna dokumenta sa konferencija, uključujući ICPD poslije 2014 sa globalnom analizom i rezultatima u regionu UNECE, osiguravaju 'Okvir za aktivnosti' u oblasti demografije i razvoja koji je u velikoj mjeri u korelaciji i sinergijskom odnosu sa SDG.

Prema mandatu Generalne skupštine kojim se reafirmiše i obnavlja agenda ICPD poslije 2014, sistem UN – posebno UNFPA – nastaviti će da pruža podršku zemljama članicama radi pune implementacije programa ICPD poslije 2014. godine, uključujući provođenje periodičnih globalnih i regionalnih pregleda radi procjene napretka u punoj implementaciji nedovršenog posla u vezi sa ICPD i u određenim novim oblastima u vezi sa stanovništvom i održivim razvojem.

Pomenuti ICPD pregledi će se dešavati po određenom redoslijedu i sinhronizovano, koliko je to moguće, uz praćenje i reviziju SDG na regionalnom i globalnom nivou, i osigurati će konkretne ulazne informacije za Visoki politički forum, prema potrebama.

Praćenje i revizija ICPD u regionu UNECE će se provoditi uz podršku programa UNFPA i obuhvatati će određeni set pitanja koja su reflektovana u Programu 2030 i pripadajućim Ciljevima održivog razvoja i podciljevima, kojima se daje poseban prioritet u regionu UNECE, kako to utvrde zemlje članice.

U tom smislu, mnogi indikatori koji će se koristiti za praćenje napretka u punoj implementaciji ICPD poslije 2014. u regionu poticati će iz okvira globalnih indikatora SDG, čime će se osigurati koherentnost sa praćenjem SDG i izbjeći preklapanja. Važno je da za određena populaciona i razvojna pitanja koja zahtijevaju dublji pristup i analizu mogu da se koriste drugi relevantni tematski indikatori za praćenje napretka u regionu.

Prema dogovoru sa sekretarijatom UNECE, prikupljanje podataka i informacija će se nadograditi na brojne izvore radi zadovoljavanja potreba u izvještavanju o ICPD i radi davanja doprinosa izvještavanju o SDG, uz podršku UNFPA.

Ti izvori će uključivati regionalne konsultacije koje će se provoditi od strane Regionalne kancelarije UNFPA za Istočnu Evropu i Centralnu Aziju (EECARO), pod pokroviteljstvom UNECE, u kombinaciji sa relevantnim podacima i informacijama koje daju regionalne statističke i istraživačke ustanove koje podržava UNFPA, kao i relevantne indikatore SDG i druge relevantne tematske indikatore koji se rutinski prate i prikupljaju na globalnom i regionalnom nivou od strane UN tijela, uključujući, između ostalih, i UNFPA.

Proces regionalnog praćenja ICPD poslije 2014. će se provoditi pod pokroviteljstvom UNECE, uz punu podršku UNFPA.

Studija slučaja 15 – Njemačka: Iskustvo sa nacionalnom strategijom komunikacija za svrhe statistike

Formalna strategija omogućava nacionalnim statističkim institucijama da definišu prioritete i ciljeve u komunikaciji i sistematsko usmjeravanje komunikacionih aktivnosti. U Njemačkoj, Federalni statistički zavod (FSO) izradio je Strategiju komunikacija 2020, koja je predstavljena 2016. i izabrana kao primjer dobre prakse u projektu ESS-Vision DIGICOM zbog jednostavnosti, širokog obuhvata i jasne prezentacije. Strategija odgovara na brojne izazove sa kojima se suočava zvanična statistika u informacionom društvu. U društvu koje je okrenuto budućnosti i koje se zasniva na znanju, činjenice su bitna osnova za donošenje odluka i vrednovanje uspješnosti odluka. Cilj njemačke Strategije je da poveća vidljivost i važnost FSO kao vodećeg proizvođača visokokvalitetnih statističkih informacija. Generalno, zvanična statistika u Njemačkoj se izrađuje u skladu sa principima iz Evropskog statističkog kodeksa prakse i u skladu sa UN FPOS.

Strategija se sastoji od pet ključnih tačaka i može da se primjenjuje na zvaničnu statistiku, ali i na specifične teme kao što su UN SDG.

Prvi glavni cilj Strategije je jačanje zvanične statistike. „Statistisches Bundesamt“ se koristi i kao naziv brenda i kao oznaka kvaliteta. Namjera je da se dalje povećava ugled zvanične statistike i povjerenja građana u nju. U tom smislu, kvalitet podataka i upravljanje kvalitetom su važni faktori u komunikaciji. Strategija naglašava da se podaci pribavljaju po principu nezavisnosti.

Drugo, FSO kontinuirano unapređuje dostupnost statističkih informacija. Centralni statistički informacioni sistem (GENESIS-Online) je jednostavan za korištenje i prikazuje rezultate zvanične statistike na nacionalnom i podnacionalnom nivou. Podaci su dostupni preko interfejsa kojima se lako pristupa (otvoreni podaci). Digitalne informacije su prezentovane u medijski prilagođenom formatu koji podržava veliki spektar uređaja i može mu se lako pristupiti preko različitih pretraživača. Strategija osigurava da se informacije koje se nude na platformama koriste od strane ciljnih korisničkih grupa. Osnovni princip komunikacije usmjerene na budućnost je izrada strategije „od povlačenja do guranja“ („from pull to push“), što znači da statističke institucije treba proaktivno da pristupaju komunikacijama. Interno, biće razvijene i nove strukture digitalne prodaje u skladu sa tim principom.

Kad je riječ o komunikaciji o SDG, FSO je u julu 2016. publikovao posebnu stranicu o Programu 2030, uključujući nacionalne podatke o globalnim indikatorima.

Treći glavni cilj je zadovoljavanje potreba ciljnih grupa. Osiguravaju se visokokvalitetni podaci o socijalnim, ekonomskim i ekološkim pitanjima. Razne potrebe ciljnih grupa za informacijama (šira javnost, kreatori politike, uprava, mediji, poslovni subjekti, udruženja, naučne i istraživačke ustanove, studenti i ispitanici) analiziraju se korištenjem modernih instrumenata posmatranja i monitoringa. FSO nakon toga promovira razumijevanje statistike od strane ciljnih grupa. Da bi se doprlo do ciljnih grupa, koriste se različiti kanali komunikacije. Nadalje, informacije i usluge se prilagođavaju potrebama ciljnih grupa korisnika.

Četvrti, glavni cilj Strategije je proširenje dijaloga o statistici uz korištenje foruma i društvenih mreža (npr. Twitter) za komunikaciju sa ciljnim korisnicima. Potrebe i ideje korisnika se razmatraju i utiču na daljnje dotjerivanje obima informacija i usluga koje se nude. Ovi kanali se koriste za komunikaciju o SDG.

FSO je učestvovao u UN DESA Twitter četvrti povodom Svjetskog dana statistike u oktobru 2015. i komunicirao sa ciljnim korisnicima o pitanjima SDG i statistike.

Posljednji glavni cilj je davanje informacija na jasan i sveobuhvatan način tako što se koriste inovativni oblici vizualizacije. Osim toga, daju se i sveobuhvatne informacije o korištenim statističkim metodama.

ANEKS II Objašnjenje

A. Program 2030 za održivi razvoj

Program 2030 za održivi razvoj (Agenda 2030), koja sadrži 17 Ciljeva održivog razvoja (SDG) i 169 podciljeva, dogovorena je u septembru 2015. od strane šefova i visokih predstavnika država i vlada. SDG imaju za cilj da podstaknu socijalni, ekonomski i ekološki napredak od sadašnjeg momenta do 2030, konkretno da:

- okončaju siromaštvo i glad na svim mjestima;
- vode borbu protiv nejednakosti unutar i između zemalja;
- grade mirna, pravedna i inkluzivna društva;
- štite ljudska prava i promovišu rodnu ravnopravnost, i osnažuju žene i djevojčice; i
- osiguraju trajnu zaštitu planete i njenih prirodnih resursa.

Ciljevi treba da stvaraju uslove za održiv, inkluzivan i kontinuiran ekonomski rast, prosperitet za sve i pristojan posao za sve, uzimajući u obzir različite nivoe nacionalnog razvoja i kapaciteta.

Cilj 17 se odnosi na „jačanje sredstava za provođenje i revitalizaciju globalnih partnerstava za održivi razvoj“. Podciljevi 17.18⁹⁰ i 17.19⁹¹, kao i nekoliko stavova u dokumentu Transformisanje našeg svijeta – program 2030 za održivi razvoj, odnose se direktno na rad zvanične statističke zajednice.⁹² Statistička komisija UN (UNSC) nadležna je da osigura davanje podataka o SDG na globalnom nivou.

Program 2030 prepoznaje da je regionalni nivo važan most između nacionalnog i globalnog izvještavanja i praćenja.⁹³

B. Politički kontekst

SDG i podciljevi su razrađivani nekoliko godina kroz politički dijalog između država članica UN na nivou Generalne skupštine, a njima se posebno bavila Otvorena radna grupa za Ciljeve održivog razvoja. Evaluaciju napretka na putu dostizanja ovih ciljeva i podciljeva predvoditi će države članice, prvenstveno preko Visokog političkog foruma UN o održivom razvoju (HLPF).

1. Otvorena radna skupina Generalne skupštine UN o Ciljevima održivog razvoja

Konferencija Ujedinjenih naroda o održivom razvoju koja je održana u Rio de Žaneiru, u Brazilu, u junu 2012. godine (Rio+20), dovela je do sporazuma država članica da razrade jedan set Ciljeva održivog razvoja kroz „inkluzivan i transparentan međudržavni proces (...) koji je otvoren za sve zainteresovane strane“⁹⁴ U tu svrhu, osnovana je međudržavna Otvorena radna grupa (OWG). OWG je predložila SDG i s tim povezane podciljeve koje je Generalna skupština UN usvojila kao Agendu 2030 u septembru 2015. godine. OWG napominje da će podciljevi biti detaljnije razrađeni kroz indikatore fokusirane na mjerljive rezultate.⁹⁵ Zadatak identifikacije odgovarajućih indikatora je dat Statističkoj komisiji UN (vidjeti Dio C u daljnjem tekstu).

90 Podcilj 17.18: Do 2020, unaprijediti podršku za izgradnju kapaciteta zemalja u razvoju, uključujući najnerazvijenije zemlje i male ostrvske države u razvoju, kako bi se značajno povećala dostupnost visokokvalitetnih, blagovremenih i pouzdanih podataka razvrstanih po dohotku, spolu, starosti, rasi, etničkoj pripadnosti, migracionom statusu, invaliditetu, geografskoj lokaciji i drugim karakteristikama koje su relevantne u datim nacionalnim kontekstima.

91 Podcilj 17.19: Do 2030, nadograditi postojeće inicijative kako bi se razvila mjerila napretka u održivom razvoju, komplementarno mjerenju bruto domaćeg proizvoda, te podržati izgradnju statističkih kapaciteta u zemljama u razvoju.

92 stavovi 48, 57, 61, 62, 74, 75, 76 i 83 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

93 stavovi 80 i 81 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

94 rezolucija 66/288 U budućnosti želimo, Aneks, stavak 248 (<https://sustainabledevelopment.un.org/futurewewant.html>).

95 Dio IV, stav 18 na http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/68/970.

2. Visoki politički forum za održivi razvoj (HLPF)

HLPF⁹⁶ je centralna platforma za praćenje i revidiranje Programa 2030. Ovaj forum nadgleda procese na globalnom nivou i „omogućava razmjenu iskustava, uključujući uspjehe, izazove i izvedene pouke, i daje političko vođstvo, usmjeravanje i preporuke za praćenje“⁹⁷ HLPF se sastoji od predstavnika svih država članica Ujedinjenih naroda i članica specijalizovanih agencija.

U skladu sa Rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih naroda 67/290,⁹⁸ HLPF treba da provodi redovne preglede. Prva sjednica HLPF je održana od 11. do 20. jula 2016. u New Yorku, na temu „Osigurati da niko ne bude izostavljen“.⁹⁹ HLPF će se sastajati svake četiri godine pod pokroviteljstvom Generalne skupštine UN, na nivou šefova država, radi usmjeravanja na visokom nivou Programa 2030 i njenog provođenja. U okviru ECOSOC-a, HLPF će se sastajati dvogodišnje ili češće radi razgovora na izabrane teme praćenja Programa. HLPF se 2017. sastao od 10. do 19. jula na temu „Iskorenjivanje siromaštva i promovisanje prosperiteta u svijetu koji se mijenja“.

Osnova za praćenje i revidiranje na nivou HLPF su godišnji izvještaji o napretku za SDG koje izrađuje generalni sekretar u saradnji sa sistemom UN, na osnovu okvira globalnih indikatora i podataka koje proizvode nacionalni statistički sistemi.¹⁰⁰ Globalni indikatori i prateća statistika će se nalaziti u bazi podataka koju vodi Statističko odjeljenje UN (UNSD).

HLPF će provoditi nacionalne revizije i tematske revizije provođenja Programa 2030 uz inpute koje dobija od drugih međudržavnih tijela i foruma, relevantnih dijelova sistema UN, regionalnih procesa, glavnih grupa i zainteresovanih strana. Tokom 2016-e, 22 zemlje su učestvovala u dobrovoljnim nacionalnim pregledima¹⁰¹ na nivou HLPF, uključujući sljedeće učesnice CES: Kolumbija, Estonija, Finska, Francuska, Gruzija, Njemačka, Meksiko, Crna Gora, Norveška, Filipini, Republika Koreja, Švicarska i Turska. U 2017, 44 zemlje su učestvovala u pregledu, uključujući učesnice iz CES: Argentina, Azerbejdžan, Bjelorusija, Belgija, Brazil, Čile, Kostarika, Kipar, Češka, Danska, Italija, Japan, Luksemburg, Monako, Holandija, Portugalija, Slovenija, Švedska i Tadžikistan.

Redovna razmjena između HLPF i Statističke komisije UN mogla bi da doprinese komunikaciji o izazovima i očekivanjima u vezi sa SDG kod kreatora politike i kod statističke zajednice. Npr. tokom 12. sjednice 2016. godine HLPF odnosno njegovi „Nacionalni mehanizmi za praćenje napretka i izvještavanje o provođenju i dostizanju SDG“, nacionalne statističke institucije Južne Afrike, Filipina i Švicarske su razmatrali ulogu statistike u procesu provođenja SDG na nacionalnom nivou.

C. Statističke aktivnosti

Izazov mjerenja napretka na putu dostizanja SDG je jasno prepoznat prije usvajanja Programa 2030. U dokumentu RIO+20 definisana je potreba za širim mjerenjem napretka, koje bi bilo komplementarno mjerenju bruto domaćeg proizvoda (BDP), radi osiguravanja boljih informacija kao osnove za donošenje odluka o mjerama politike. Iz toga razloga, od UNSC je zahtijevano da inicira program rada u ovoj oblasti. Da bi odgovorila na ovakav zahtjev, UNSC je osnovala grupu „Prijatelji predsjedavajućeg“, koja će davati savjetodavnu podršku širem mjerenju napretka i savjete Otvorenoj radnoj grupi OWG. Nadograđujući se na ove inpute, UNSC je uspostavila Međuagencijsku ekspertsku grupu za indikatore SDG i Grupu na visokom

96 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/67/290.

97 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/67/290&Lang=E.

98 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=E/2016/L.11.

99 stav 83 na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1.

100 <https://sustainabledevelopment.un.org/hlpf#vnrs>.

101 nepoznato hoće li se sesija za praćenje napretka u SDG pripremati svake godine tokom trajanja Programa 2030.

nivou za partnerstvo, koordinaciju u izgradnju kapaciteta za statistiku za Agendu 2030 koja bi radila na indikatorima SDG i podržala izgradnju kapaciteta u oblasti statistike.

1. Grupa „Prijatelji predsjedatelja“ za šire mjerenje napretka

Na 44. sjednici 2013. UNSC je uspostavila grupu „Prijatelji predsjedavajućeg“ za šire mjerenje napretka (FOC), kao odgovor na zahtjev sa Konferencije Rio+20¹⁰². Mandat grupe FOC je da: a) izradi program rada za razvoj šireg mjerenja napretka na osnovu procjene tekućih nacionalnih, regionalnih i međunarodnih praksi u ovoj oblasti; i b) da pripremi tematske/tehničke inpute kojima će osigurati da se od samog početka priprema za razvojnu agendu poslije 2015. u sistem ugradi pristup statističkog mjerenja.

FOC je dao doprinos razmatranjima o SDG na nivou OWG objasnivši kako statistika može da pomogne u osmišljavanju SDG i podciljeva. U martu 2014, predsjedavajući UNSC je prenio ko-predsjedavajućima OWG listu od 29 statističkih komentara pod pokroviteljstvom FOC, koje su izradili eksperti iz više nacionalnih statističkih zavoda i međunarodnih organizacija.

U junu 2014. FOC je dostavio kopredsjedavajućima OWG tabele za korespondenciju između raspoloživih indikatora i podciljeva sadržanih u „nultom nacrtu“ OWG i procjenu raspoloživosti širih podataka za te indikatore u zemljama. Krajem 2014. i početkom 2015. godine FOC je proveo anketu radi pribavljanja informacija o raspoloživosti podataka za indikatore za mjerenje SDG, kao i 107 podciljeva koje je predložila OWG. Izveštaj FOC-a Statističkoj komisiji iz 2015. predstavio je Mapu puta za razvoj i provođenje indikatora i okvira za monitoring za razvojnu agendu poslije 2015.

2. Međuagencijska ekspertska grupa za indikatore SDG

Statistička komisija UN je u martu 2015. osnovala Međuagencijsku ekspertsku grupu za indikatore SDG (IAEG-SDG), nadograđujući se na posao koji je obavio FOC. Njen cilj je da izradi listu tehnički solidnih indikatora za praćenje SDG i podciljeva programa 2030 na globalnom nivou, da osigura tehničku podršku provođenju odobrenih okvira za praćenje indikatora, da redovno revidira metodologiju i prati njen razvoj, kao i pitanja koja se odnose na indikatore i s njima povezane metapodatke, i da izvještava o napretku prema dostizanju SDG i podciljeva programa 2030 na globalnom nivou. Ova grupa ima zadatak da redovno revidira i daje preporuke za aktivnosti izgradnje kapaciteta potrebnih za praćenje SDG koje podnosi Statističkoj komisiji UN, Grupi na visokom nivou za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za Program 2030 i Komitetu za koordinaciju aktivnosti u oblasti statistike, i da podržava rad Sekretarijata za razvoj foruma korisnika podataka o SDG, alata za analizu podataka i otvorenog pregleda stanja u oblasti SDG.

Okvir globalnih indikatora koji je predložila IAEG-SDG usvojen je od strane UNSC na 48. sjednici u martu 2017. godine, zajedno sa Rezolucijom „Rad Statističke komisije UN koji se odnosi na Program 2030 za održivi razvoj“. Nakon toga, rezolucija i pomenuta lista globalnih indikatora SDG su usvojeni od strane ECOSOC-a u maju i u od strane Generalne skupštine UN u julu 2017.

Osim toga, tokom 47. sjednice UNSC je uspostavila radni protok za razvrstavanje podataka i tri radne grupe u okviru IAEG-SDG: geoprostorne informacije, razmjena statističkih podataka i metapodataka (SDMX) i međusobne veze. Zajednički, ova četiri tijela će pomagati u reviziji okvira indikatora. Također, postoji i zajednička podgrupa u okviru Grupe na visokom nivou za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za statistiku.

Da bi se provela procjena dostupnosti podataka i metodologija za indikatore SDG, IAEG-SDG provodi jedan podsistem:

- **Indikatori Stuba I** su indikatori koji su konceptualno jasni, sa uspostavljenim metodologijama i standardima, i za koje zemlje redovno proizvode podatke (podaci su dostupni za sve zemlje i obuhvataju najmanje 50 posto populacije u svakom regionu svijeta gdje god su indikatori relevantni);

¹⁰² Odluka 44/114 sa 44. sjednice UNSC (str. 18 <http://unstats.un.org/unsd/statcom/44th-session/documents/statcom2013-44th-report-E.pdf>).

- **Indikatori Stuba II** su indikatori koji su konceptualno jasni, sa uspostavljenim metodologijama i standardima, ali se potrebni podaci ne proizvode redovno u svim zemljama (podaci nisu raspoloživi i ne pokrivaju najmanje 50 posto zemalja i 50 posto populacije u svakom regionu svijeta gdje god su indikatori relevantni); i
- **Indikatori Stuba III** su indikatori za koje ne postoje metodologije i standardi, ili su metodologije i standardi u fazi razvoja ili testiranja.

IAEG-SDG preporučuje povećanje napora za izgradnju kapaciteta za indikatore Stuba II. Kad je riječ o indikatorima Stuba III, konceptualni posao predstavlja prepreku za izvještavanje; prema tome, planovi rada za indikatore Stuba III su razrađeni i bili su predmet rasprave na petom sastanku IAEG-SDG u martu 2017. u Otavi, u Kanadi.¹⁰³

IAEG-SDG priprema dokument koji će pojasniti proces izrade revizija¹⁰⁴ ili usavršavanja¹⁰⁵ indikatora SDG.¹⁰⁶ Taj dokument će sugerisati dvije šeme revizije: plan godišnjih poboljšanja indikatora i sveobuhvatnu reviziju okvira globalnih indikatora za godine 2020. i 2025. Principi i kriteriji su definisani tako da se iskoristi razvoj statistike, a da se istovremeno osiguraju stabilnost i fleksibilnost sa ciljem da izvještavanje omogući kreatorima politike revidiranje statusa i napretka u pravcu dostizanja ciljeva i podciljeva Programa 2030. Principi, treba da osiguraju transparentnost cijelog procesa. Ovaj dokument će biti predstavljen na 49. sjednici UNSC tokom 2018. godine.

Na 48. sjednici UNSC „dostavljen je zahtjev IAEG-SDG da izradi smjernice za agencije – vlasnike podataka o tome kako one mogu da rade i doprinesu protoku podataka neophodnom za harmonizovanu statistiku“ . IAEG-SDG je u martu 2017. godine osnovala podgrupu za izradu Smjernica i primjera dobre prakse za izvještavanje o podacima za SDG na svjetskom nivou. Ova podgrupa će smjernice predstaviti tokom 2018. godine.

3. Grupa na visokom nivou za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta statistike za Program 2030 za održivi razvoj

Grupu na visokom nivou za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta statistike za Agendu 2030 (HLG-PCCB) osnovala je Statistička komisija UN 2015. Njen zadatak je da osigura strateško vođstvo za proces provođenja SDG u pogledu praćenja i revidiranja Programa 2030. HLG-PCCB je dogovorena za uspostavljanje i podršku procesu izvještavanja u kome vodeću ulogu imaju pojedinačne zemlje na globalnom nivou. HLG-PCCB saraduje sa IAEG-SDG u razvoju i koordinaciji globalnih mehanizama izvještavanja.¹⁰⁷ Zajednička podgrupa, koju su formirali HLG-PCCB i IAEG-SDG, ima zadatak da izradi plan za rješavanje prioriteta, uključujući izgradnju kapaciteta statistike i finansijski okvir za izvještavanje o globalnim indikatorima SDG.

Na svojoj 47. sjednici, UNSC je dala zahtjev HLG-PCCB da izradi Globalni akcioni plan za podatke za održivi razvoj, uz konsultacije sa svim zainteresovanim stranama. Cilj je da se modernizuje i osnaži statistički sistem da bi ispunio zadatke za Program 2030. UNSC je napomenula da takav Globalni akcioni plan treba da uzme u obzir postojeće Mape puta.¹⁰⁸

¹⁰³ https://unstats.un.org/sdgs/files/meetings/iaeg-sdgs-meeting-05/TierIII_Work_Plans_03_03_2017.pdf.

¹⁰⁴ Revizije uključuju dodavanje indikatora (kada je očito da indikator ne pokriva određeni aspekt ciljne vrijednosti), brisanje ili izmjenu indikatora na način koji neće ometati vremenske serije. (manja ometanja mogu da se izuzmu iz ovog pravila).

¹⁰⁵ Dotjerivanja uključuju sljedeće vrste promjena: specificiranje ili korigovanje jedinice mjerenja; jednostavna pojašnjenja izraza koji se koriste u indikatoru; pravopisne i druge očite greške; „podjelu“ indikatora na komponente u slučaju indikatora sa više komponenti. Dotjerivanje može da znači i manje promjene u indikatoru ili listi indikatora koje će, na jednostavan način, riješiti neki problem koji se uoči kada započne prikupljanje podataka.

¹⁰⁶ Prvi nacrt dokumenta se očekuje na šestom sastanku IAEG-SDG.

¹⁰⁷ https://unstats.un.org/sdgs/files/meetings/iaeg-sdgs-meeting-05/7b.Guidelines%20on%20global%20SDG%20reporting_plenary.pdf.

¹⁰⁸ Vidjeti stav 37 na <http://unstats.un.org/unsd/statcom/47th-session/documents/2016-2-IAEG-SDGs-Rev1-E.pdf>.

Osim toga, HLG-PCCB je nadležna za provođenje Svjetskog foruma UN za podatke pod pokroviteljstvom UNSC. Forum predstavlja mjesto i za razmjenu na visokom nivou između proizvođača podataka (zvaničnih i nezvaničnih) i korisnika podataka (ministarstva koja su nadležna za politike, civilno društvo, akademske ustanove itd.) i za stručne rasprave o šansama i izazovima u primjeni informacija, podataka i statistike za mjerenje globalnog napretka u vezi sa Programom 2030.

Prvi Svjetski forum UN za podatke održan je od 15. do 18. januara 2017.¹⁰⁹ u Kejp Taunu (Južna Afrika). Taj događaj je pokrenuo Kejp Taunski globalni akcijski plan za podatke za održivi razvoj, koji je naknadno usvojen na 48. sjednici UNSC u martu 2017.

4. CES i njegova Upravljačka grupa za statistiku za SDG

CES od 2005. godine radi na mjerenju održivog razvoja. U periodu 2009–2013. godine, zajednička operativna grupa UNECE/Eurostat/OECD razradila je Preporuke CES za mjerenje održivog razvoja.¹¹⁰ Više od 60 zemalja iz regiona UNECE i izvan njega (uključujući države članice OECD-a) i glavne međunarodne organizacije usvojile su Preporuke CES u junu 2013. Tokom 2015. godine CES je osnovao operativnu grupu za prilagođavanje okvira mjerenja održivog razvoja koji je predstavljen u preporukama CES radi usklađivanja sa SDG i podciljevima.

Prvi CES seminar o mjerenju održivog razvoja se održao 2013, kao odgovor na Rio+20, Drugi seminar, pod nazivom Odgovor zvanične statistike na Ciljeve održivog razvoja, održan je 2015. godine, i na njemu se raspravljalo o ulozi zvanične statističke zajednice na regionalnom nivou. Jedan od rezultata ovog seminara je Deklaracija o ulozi nacionalnih statističkih institucija u mjerenju i praćenju Ciljeva održivog razvoja¹¹¹, koja čini osnovu Mape puta predstavljene u ovom dokumentu.

U oktobru 2015-e godine, Biro CES je osnovao Upravljačku grupu za statistiku za SDG zbog izrade Mape puta i praćenja njenog provođenja. Članice Upravljačke grupe su Kanada, Danska, Francuska, Njemačka, Italija, Kirgistan, Meksiko, Holandija, Novi Zeland, Poljska, Republika Moldavija, Ruska Federacija, Švedska, Švicarska (kopredsedavajuća), Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, SAD (kopredsedavajuća), Eurostat, OECD i UNECE.

---

109 Ibid.

110 <https://undataforum.org>.

111 http://www.unece.org/publications/ces_sust_development.html.

ANEKS III Grupe koje rade na povezanim pitanjima

Naziv grupe	Predsjedavajući	CES članice	Mandat	Vrijeme	Više informacija
HLG-PCCB (Grupa na visokom nivou za partnerstvo, koordinaciju i izgradnju kapaciteta za statistiku za Agendu 2030 za održivi razvoj)	Mađarska i Obala Slonovače	Danska, Mađarska, Italija, Švicarska, Sjedinjene Države	Partnerstvo, koordinacija i izgradnja kapaciteta	2015-2030.	http://unstats.un.org/SDG/hlg/
IAEG-SDG (Međuagencijska ekspertna grupa za SDG indikatore)	Meksiko i Tanzanija (do 2017. Filipini)	Bjelorusija (do 2017. Armenija), Francuska, Njemačka, Holandija, Švedska, Kanada, Ruska Federacija, Tadžikistan (do 2017. Kirgistan)	Izrada liste indikatora na globalnom nivou i tehnička podrška za implementaciju liste	2015-2030.	http://unstats.un.org/SDG/iaeg-SDG/
SDMX radna grupa	Kolumbija	Brazil, Francuska, Meksiko, Ruska Federacija, Eurostat	Razvoj globalne strukture metapodataka za izvještavanje o SDG	2016-2030.	http://unstats.un.org/SDG/files/Working-Group-ToR-SDMX.pdf
Geo-prostorna informativna radna grupa	Meksiko i Švedska	Brazil, Francuska, Njemačka, Meksiko, Švedska, Eurostat	Kako geoprostorne informacije mogu da doprinesu SDG	2016-2030.	http://unstats.un.org/SDG/files/Working-Group-ToR-GeoSpatial.pdf
Radna grupa za međusobne veze SDG statistika kako bi se dozvolile integrisane analize za praćenje	Kanada i Kina	Brazil, Kanada, Francuska, Holandija, Kirgistan, Švedska	Identifikacija međusobnih veza između ciljeva i podciljeva unutar osnovne statistike	2015-2030.	http://unstats.un.org/SDG/files/Working-Group-ToR-Interlinkages.pdf
Zajednička podgrupa za IAEG/HLG	Meksiko, Filipini (IAEG); Mađarska i Obala Slonovače (HLG)	Kanada, Danska, Mađarska, Italija, Meksiko	Veze između HLG i IAEG	2016 - 2030.	http://unstats.un.org/SDG/files/meetings/hlg-meeting-05/2.%20TORs%20for%20the%20Joint%20subgroup%20-%20(as%20of%202%20June%202016)%20clean.pdf
Održivi razvoj i Evropa 2020 Radna grupa za indikatore	Eurostat	28 država članica EU+zemlje EFTA	Izrada seta indikatora na nivou EU	Nema rokova, sastanci godišnje	http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators
Operativna grupa za značaj zvanične statistike	Ujedinjeno Kraljevstvo	Ujedinjeno Kraljevstvo, Kanada, Irska, Meksiko, Novi Zeland, Turska, Eurostat i OECD	Definisanje značaja zvanične statistike i razvoj načina za njegovo mjerenje koje omogućava bolje razumjevanje i komunikaciju	2015-2017.	http://www.unece.org/statistics/statstos/task-force-on-the-value-of-officialstatistics.html

nastavak

Naziv grupe	Predsjedavajući	CES članice	Mandat	Vrijeme	Više informacija
Grupa na visokom nivou za modernizaciju proizvodnje statistike i usluge	Holandija	Holandija, Australija, Italija, Meksiko, Republika Koreja, Slovenija, SAD, Eurostat, OECD i UNECE	Razvoj poslovne arhitekture za statistiku i izvještavanje Biro CES o strateškom razvoju. Podgrupa radi na pitanjima komunikacije	2013-2019.	http://www.unece.org/statistics/statstos/high-level-group-for-the-modernisation-of-statistical-production-and-services.html
UN-GGIM: Europa - Radna grupa za pitanja integracije	Njemačka	Austrija, Danska, Finska, Njemačka, Grčka, Italija, Holandija, Norveška, Poljska, Portugal, Srbija, Slovenija, Španija, Švedska, Švicarska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Eurostat	Evropski doprinos globalnom procesu o razvoju okvira za monitoring UN indikatora SDG, za dvosmjernu interakciju sa IAEG-SDG Radna grupa za geoprostorne informacije	2017-2020.	http://un-ggim-europe.org/content/wg-b-data-integration

